

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

T097770

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของ
สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)
Factors Affecting the Success of Agricultural Cooperative Management:
Case Study on Nong pho Dairy Cooperative Ltd. (Under the Royal Patronage)

โดย

นางสาวปาริฉัตร

นิติเศรษฐิกุล

นางสาวพรณนภา

โพธิ์แดน

นางสาววรลักษณ์

อยู่คง

รพ.
21563
2550

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน.....

รับ.เดือน.ปี..... 9 JUN 2009

97770

เลข

b. 11756111

i.

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. 2550

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาคบริหารธุรกิจเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของ
สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

Factors Affecting the Success of Agricultural Cooperative Management:
Case Study on Nong pho Dairy Cooperative Ltd. (Under the Royal Patronage)

ของ
นางสาวปาริฉัตร นิธิเศรษฐียกุล
นางสาวพรรณนภา โพธิ์แดน
นางสาววรลักษณ์ อยู่คง

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักสูตร
วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)
เมื่อวันที่ มีนาคม พ.ศ. 2550

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ เลศ 7 / 53 / 50
(อาจารย์เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ)

กรรมการปัญหาพิเศษ อัส 4 / 53 / 50
(อาจารย์ปรเมศร์ อัสวเรืองพิภพ)

หัวหน้าภาควิชา อห 4 / 53 / 50
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิสิทธิ์ แก้วฉา)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด
(ในพระบรมราชูปถัมภ์)

โดย: นางสาวปาริฉัตร นิธิเศรษฐียกุล นางสาวพรรณนภา โพธิ์แดน และนางสาววรลักษณ์ อยู่คง
ชื่อปริญญา: วิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก: บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ: เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ ๙ / มี.ค. / ๕๐

(เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ)

ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเลี้ยงโคนม มีผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 23,374 ครัวเรือน รัฐบาลจึงได้สนับสนุนให้มีการเลี้ยงโคนมมากขึ้น แต่พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมยังประสบปัญหาในหลายด้าน อีกทั้งสหกรณ์โคนมจำนวนมากประสบภาวะล้มเหลว และไม่สามารถปิดบัญชีได้มาหลายปี ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อไปยังการดำเนินงาน และการขยายกิจการของสหกรณ์ จนอาจถึงขั้นล้มเลิกกิจการไป จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดที่ทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งมากที่สุด และนำสิ่งที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มาเป็นบรรทัดฐานเสนอให้สหกรณ์โคนมอื่น ๆ ใช้เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ตนเอง อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) โดยใช้ข้อมูลจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ระหว่างปีการเงิน 2544 ถึง ปีการเงิน 2548 ใช้อัตราส่วนทางการเงินในการวิเคราะห์การดำเนินงานของสหกรณ์ ตลอดจนศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาสหกรณ์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคมและ

ทัศนคติต่าง ๆ รวมถึงในส่วนของปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานของสหกรณ์ ใช้วิธีวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 168 ตัวอย่าง สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ในเขตตำบลหนองโพ และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลสำหรับคณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ จำนวน 6 คน

จากผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) พบว่า ในปี พ.ศ.2548 สหกรณ์มีสภาพคล่องลดลง แต่มีค่าแตกต่างจากค่ามาตรฐานเพียงเล็กน้อย และสหกรณ์มีปริมาณหนี้สินมากขึ้น แต่มีความสามารถในการชำระหนี้มากขึ้นตามไปด้วย สหกรณ์ใช้สินทรัพย์ต่าง ๆ มีประสิทธิภาพลดลงจากอดีต ความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ลดลง แต่ไม่เกินจากค่ามาตรฐาน สหกรณ์มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงิน ตั้งแต่ปีการเงิน 2544 ถึง ปีการเงิน 2548 โดยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์โคนมที่มีขนาดใหญ่มาก ในส่วนของการวัดทัศนคติ สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับปานกลาง และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีผลทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ประสบความสำเร็จ คือ การที่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งสหกรณ์มีการจัดโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ มีความสามัคคี และมีน้ำใจร่วมกัน ปัญหาที่สมาชิกสหกรณ์ประสบมากที่สุด คือ โรคของโคนม โดยทำให้ปริมาณน้ำนมที่ได้รับลดลง หรืออาจไม่สามารถรีดนมได้ ปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์ที่ประสบมากที่สุด คือ ต้นทุนการผลิตนมแปรรูปสูงขึ้น ความต้องการของสมาชิกที่ต้องการให้รัฐบาล และสหกรณ์ช่วยเหลือมากที่สุด คือ การเพิ่มราคาน้ำนมดิบ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ด้านสมาชิก โดยควรให้สหกรณ์หมั่นตรวจสุขภาพโคนมของสมาชิก และจัดการสร้างสถานที่เก็บฟางในช่วงที่มีฟางมาก ๆ ด้านการดำเนินงานสหกรณ์ คือ สหกรณ์ควรลดการกู้ยืมเงิน และควบคุมงบประมาณในการนำเงินไปลงทุนขยายกิจการสร้างโรงงานผลิตนมยู.เอช.ที. และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาทักษะของพนักงานในการผลิตนมแปรรูปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สร้างบรรยากาศในที่ประชุมให้รู้สึกเป็นกันเอง ล้มเลิกระบบอุปถัมภ์ และควรเปิดโอกาสให้สมาชิกทั่วไปได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ควบคู่ไปกับผู้สมัครที่มาจากประธานกลุ่ม หรือเลขากลุ่ม

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาในการให้คำแนะนำ และคำปรึกษาตลอดจน การตรวจทานแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ให้มีความถูกต้องจาก อาจารย์เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ผู้ศึกษาขอกราบขอขอบคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณอาจารย์ปรเมศร์ อัครเรืองพิภพ กรรมการปัญหาพิเศษที่ได้ตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. อารัง เมฆโหรา ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลืออบรมความรู้ด้านสาขาต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ ณ สถาบันแห่งนี้ นอกจากนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุก ๆ ท่าน ณ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง คุณโกสีย์ สุวรรณประเสริฐ หัวหน้าฝ่ายธุรการและงานบุคคล สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือจนงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกประการ

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ และครอบครัวซึ่งคอยให้กำลังใจ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำปัญหาพิเศษทุกท่าน ที่ได้กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาในครั้งนี้ คงช่วยยังประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนชนบทของสังคมไทยได้ต่อไปในอนาคต

ปาริฉัตร	นิติเศรษฐกิจ
พรรณนภา	โพธิ์แดน
วรลักษณ์	อยู่คง

มีนาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญ และปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
นิยามศัพท์	4
วิธีการศึกษา	4
การเก็บรวบรวมข้อมูล	4
การวิเคราะห์ข้อมูล	6
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	12
การตรวจสอบเอกสาร	12
ทฤษฎี และแบบจำลองการวิเคราะห์	15
แนวคิดเกี่ยวกับหลักสหกรณ์	15
ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน	16
หลักเกณฑ์การคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นระดับภาค และระดับประเทศ	17
หลักเกณฑ์การคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นระดับภาค และระดับชาติ	
ประเภทสหกรณ์โคนม	18
อัตราส่วนทางการเงิน	20
กรอบแนวความคิด	25

	หน้า
บทที่ 3 ประวัติสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)	26
ความเป็นมาของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	26
วัตถุประสงค์ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	28
การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	28
ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	30
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	31
ผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	31
ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	35
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	43
การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	43
การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	47
การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	53
การวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	63
การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลของคณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	64
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	78
สรุป	78
ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	81
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	82
เอกสารอ้างอิง	84

	หน้า
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก	88
ภาคผนวก ข	94
ภาคผนวก ค	103
ภาคผนวก ง	110
ภาคผนวก จ	112
ภาคผนวก ฉ	114

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการดำเนินงานในอดีต และปัจจุบันของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	30
2	ฐานะทางการเงินโดยทั่วไปของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระหว่างปีการเงิน 2544 ถึง ปีการเงิน 2548	34
3	อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระหว่างปีการเงิน 2544 ถึง ปีการเงิน 2548	42
4	ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	45
5	ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ	50
6	ข้อมูลทางด้านสังคม	54
7	ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	56
8	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	59
9	การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	61
10	เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์การเกษตร	112
11	เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์การเกษตร	113

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2459 กิจการสหกรณ์ในประเทศไทยได้เริ่มขึ้น สหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนเป็นแห่งแรก คือ “สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้” สำนักงานตั้งอยู่ที่ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2459 ปัจจุบันทางราชการถือเอาวันนี้ของทุกปีเป็น “วันสหกรณ์แห่งชาติ” และต่อมาได้มีการจัดตั้งสหกรณ์เพิ่มขึ้นในจังหวัดลพบุรี และจังหวัดอื่น ๆ อีก สหกรณ์ในสมัยเริ่มแรกนี้เป็นสหกรณ์หาทุนแบบไรฟไฟเซน คือ เป็นสหกรณ์ซึ่งสมาชิกต้องรับผิดชอบในหนี้สินของสหกรณ์ร่วมกัน และแทนกันโดยไม่จำกัด และเป็นสหกรณ์ขนาดเล็กมีดินแดนแคบ ซึ่งสมาชิกรู้จักกันดี และควบคุมซึ่งกันและกันได้ ปรากฏว่าการจัดสหกรณ์เป็นผลดี จึงได้ตราพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 ขึ้นเป็นกฎหมายเพื่อคุ้มครองการสหกรณ์ โดยเฉพาะ ต่อจากนั้นเป็นต้นมาได้ส่งเสริมให้จัดตั้งสหกรณ์รูปอื่น ๆ อีก เช่น สหกรณ์เช่าซื้อที่ดิน และสหกรณ์ขายข้าว และพืชผลเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470 (อดิน, 2523)

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม และการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรไทยเป็นจำนวนมากที่ต้องพึ่งพารายได้จากการเลี้ยงโคนม จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2548 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั่วประเทศมีจำนวน 23,374 ครัวเรือน และมีจำนวนโคนมทั้งประเทศรวมกันทั้งสิ้น 478,836 ตัว (กรมปศุสัตว์, 2548) สำหรับการดำเนินการของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในไทยนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะรีดน้ำนมจากแม่โค และนำส่งยังศูนย์รวมนมซึ่งตั้งอยู่ในแต่ละพื้นที่ น้ำนมดิบที่ส่งไปยังศูนย์รวมนมส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในกระบวนการการผลิตนมพร้อมดื่มและผลิตภัณฑ์นมอื่น ๆ (สมชาย, 2537) แต่พบว่าเกษตรกรยังคงประสบปัญหาจำหน่ายน้ำนมดิบไม่หมดในพื้นที่ ขาดอุปกรณ์ในการเก็บรักษาคุณภาพน้ำนมไว้ให้ดีเพื่อไปจำหน่ายที่อื่น นอกจากนี้เกษตรกรยังไม่มีความรู้เรื่องคุณภาพน้ำนมดิบ เมื่อนำไปจำหน่ายไกลจากท้องที่ทำให้คุณภาพน้ำนมต่ำลงผู้ซื้อจึงตัดราคา และถ้าจำหน่ายไม่หมดก็จะไม่รับซื้อในวันต่อมา เกษตรกรต้องเทน้ำนมดิบทิ้ง ซึ่งเป็นเหตุให้มีปัญหาในการซื้อขายน้ำนมดิบมาโดยตลอด ทางรัฐบาลจึงได้หาแนวทางสร้างความร่วมมือให้เกษตรกร คือ การรวมตัวกันเป็นสหกรณ์โคนมขึ้นมาเพื่อนำความรู้เกี่ยวกับหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2547) สหกรณ์โคนมเป็นสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษ

จัดตั้งขึ้นในกลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโคนมมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งช่วยเหลือสมาชิกโดยรวมผลผลิต นำนมดิบที่สมาชิกผลิตได้ออกจำหน่ายให้ได้ราคาดี จัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อนำไปลงทุน ประกอบอาชีพ โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำและเหมาะสม ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออมทรัพย์โดยวิธี รับฝากเงินจากสมาชิก ช่วยเหลือสมาชิกในด้านการจัดหาอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพมา จำหน่ายในราคาถูกขี้นorm ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการเกษตรแผนใหม่ให้แก่สมาชิก ทั้งนี้เพื่อ ประโยชน์ของสมาชิกรวมทั้งได้จัดให้มีการบริการด้านต่าง ๆ (พสุ, 2533)

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2513 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และได้ดำเนินธุรกิจ เรื่อยมาจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2538 สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้รับรางวัลสหกรณ์โคนมดีเด่นระดับภาคกลาง จากกรมปศุสัตว์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่ง ถือได้ว่าสหกรณ์ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ตลอดระยะเวลา 36 ปีที่สหกรณ์ได้ดำเนินการมา เมื่อเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ยอดจำนวนสมาชิกได้เพิ่มขึ้นจาก 385 คนเป็น 4,668 คนในปัจจุบัน ซึ่งนับว่า เป็นสหกรณ์โคนมที่มีสมาชิกมากที่สุดในประเทศ และจากพนักงานเริ่มต้นเพียง 10 คน จนปัจจุบันมีถึง 815 คน แสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ที่กำลังก้าวไปอย่างดียิ่ง ปัจจุบันสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการรวบรวมนํ้านมดิบของสมาชิก เน้นการผลิต ผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐาน ช่วยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้สามารถ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์มีจำนวนโครีดนมทั้งหมด 49,199 ตัว ปริมาณนํ้านมดิบ 200 ตัน ต่อวัน และสหกรณ์มีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานทั้งหมด 69,168,758 บาท (สหกรณ์โคนมหนอง โพฯ, 2548)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบว่า สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรม ราชูปถัมภ์) ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานซึ่งความสำเร็จในครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการ ส่งเสริมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็ยังมีสหกรณ์โคนมอีกเป็นจำนวนมากที่ประสบภาวะ ล้มเหลว ไม่สามารถปิดบัญชีได้มาหลายปี ซึ่งส่งผลกระทบกับการดำเนินงานและการขยายกิจการ ของสหกรณ์ จนอาจถึงขั้นล้มเลิกกิจการของสหกรณ์ไป จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรม ราชูปถัมภ์) เพื่อที่จะได้ทราบว่าปัจจัยใดที่ทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จในการจัดตั้งขึ้นมากที่สุด และนำสิ่งที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มาเป็นบรรทัดฐานเสนอให้สหกรณ์โคนมอื่น ๆ ใช้เป็นเครื่องชี้วัด

ความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ตนเอง อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระหว่างปี พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ. 2548
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานวิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมอื่น ๆ ต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ตลอดจนมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาให้สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานของสหกรณ์โคนมอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยมุ่งเน้นศึกษาสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาถึงการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยจะใช้ข้อมูลที่ได้มาจากธุรกิจสหกรณ์ และผลการดำเนินงานของทางสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระหว่างปีการเงิน 2544 ถึงปีการเงิน 2548

2. การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร

3. ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิก 897 คน ในเขตตำบลหนองโพ คณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

4. ระยะเวลาในการศึกษา เป็นช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

นิยามศัพท์

สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ หมายถึง สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

สมาชิกสหกรณ์ หมายถึง ผู้ที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม มีการรับสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนม โดยเสียค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงสหกรณ์ ค่าหุ้นแรกเข้า มีการเลี้ยงโคนมเป็นของตนเอง ส่งน้ำนมดิบให้แก่สหกรณ์ ในการศึกษาครั้งนี้ สมาชิกสหกรณ์ คือผู้ที่ เป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) เท่านั้น

ปีการเงิน หมายถึง ปีการดำเนินการของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ปิดงบดุลระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม

เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร หมายถึง บุคคลที่เป็นพนักงานของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ซึ่งทำงานอยู่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามสำหรับสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกรายบุคคลสำหรับคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเลือกตัวอย่าง เลือกตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น มีขั้นตอนการเลือกตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดขนาดตัวอย่างของประชากรในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้วิธีการกำหนดโดยใช้สัดส่วนประชากร ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 93 เมื่อยอมให้ค่าความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นในระดับร้อยละ 7 โดยสูตรที่ใช้ในการหาขนาดตัวอย่าง (สุวรรณา, 2541) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ กำหนดที่ 0.07

แทนค่า

$$n = \frac{897}{1 + 897(0.07)^2}$$

$$n = 167.37$$

ดังนั้น ตัวอย่างทั้งหมด คือ 167.37 ตัวอย่าง และเพื่อความสะดวกในการเก็บตัวอย่าง จึงกำหนดให้ใช้ตัวอย่างทั้งหมด 168 ตัวอย่าง โดยสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในเขตตำบลหนองโพ ได้มีการแบ่งกลุ่มสมาชิกเป็น 5 กลุ่ม จากกลุ่มสมาชิกทั้งหมดของสหกรณ์จำนวน 33 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิก ดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 มีจำนวนสมาชิก 123 คน ขนาดตัวอย่าง 23 ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 2 มีจำนวนสมาชิก 146 คน ขนาดตัวอย่าง 27 ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 3 มีจำนวนสมาชิก 136 คน ขนาดตัวอย่าง 26 ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 4 มีจำนวนสมาชิก 162 คน ขนาดตัวอย่าง 30 ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 5 มีจำนวนสมาชิก 330 คน ขนาดตัวอย่าง 62 ตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 ผู้ศึกษาทำการเลือกตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (สุวรรณา, 2541) โดยสุ่มตัวอย่างตามขนาดสมาชิกในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีกลุ่มสมาชิก 5 กลุ่ม

1.2 การสร้างแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรซึ่ง ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพหลัก อาชีพเสริม ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อายุการเป็นสมาชิก สหกรณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนโคนม ปริมาณน้ำนมดิบต่อวัน จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนแรงงานจ้าง การจ้างงาน รายได้จากการผลิตน้ำนมดิบ รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม จำนวนเงินออม ทรัพย์สิน หนี้สิน แหล่งกู้ยืมเงิน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ตำแหน่งภายใน สหกรณ์ สาเหตุของการเป็นสมาชิก การรับข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเรื่องปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิก

1.3 การสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกรายบุคคล ประกอบด้วยคำถามสำหรับ สัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์การ การแบ่งงาน และการประสานงานกันของแต่ละหน่วยงาน ตลอดจนกระบวนการและขั้นตอนการตัดสินใจในการบริหารงาน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้มีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ สันนิบาตสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะได้รับการค้นคว้ารวบรวมจากหนังสือเอกสาร วารสาร รายงานการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุดกลางของทางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง หอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยอาศัยข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสอบถามของสมาชิกสหกรณ์ การศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์โดยอาศัยข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้าเก็บรวบรวมจากหนังสือเชิงวิชาการ บทความและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จะใช้อัตราส่วนทางการเงินในการวิเคราะห์ ได้แก่ อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ อัตราส่วนวัดความสามารถในการหากำไร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จะใช้วิธีวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา แบ่งออกเป็นแต่ละส่วน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกสหกรณ์จากแบบสอบถาม 168 ชุด ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมใช้การวัดทัศนคติต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร โดยใช้ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการวัด ดังนี้

2.1.1 ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (weight mean score) ใช้วัดระดับความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จำนวน 12 ข้อ ให้ผู้เลือกตอบตอบว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์มากน้อยเพียงใด โดยแบ่งระดับความรู้ความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ คือ

ข้อ 1 ข้อ 3 ข้อ 4 และข้อ 5

มีความรู้ความเข้าใจมาก หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 3

มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 2

มีความรู้ความเข้าใจน้อย หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 1

สูตรในการคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์มีดังนี้ (เพิ่มศักดิ์, 2542)

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{TNR}$$

เมื่อ WMS = คะแนนเฉลี่ย

f_1 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจมาก

f_2 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจปานกลาง

f_3 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจน้อย

TNR = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ข้อ 2 ข้อ 6 ข้อ 8 และข้อ 9

- มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 3
- มีความรู้ความเข้าใจมาก หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 2
- มีความรู้ความเข้าใจน้อย หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 1

สูตรในการคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ
ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์มีดังนี้ (เพิ่มศักดิ์, 2542)

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{TNR}$$

เมื่อ WMS = คะแนนเฉลี่ย

- f_1 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
- f_2 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจมาก
- f_3 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจน้อย

TNR = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ข้อ 7 ข้อ 10 ข้อ 11 และข้อ 12

- มีความรู้ความเข้าใจน้อย หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 3
- มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 2
- มีความรู้ความเข้าใจมาก หมายถึง ค่าคะแนนเท่ากับ 1

สูตรในการคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ
ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์มีดังนี้ (เพิ่มศักดิ์, 2542)

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{TNR}$$

เมื่อ WMS = คะแนนเฉลี่ย

- f_1 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจน้อย
 - f_2 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
 - f_3 = จำนวนผู้เลือกตอบมีความรู้ความเข้าใจมาก
- TNR = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะให้คะแนนเฉลี่ย
ของกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{3 - 1}{3} = 0.67$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับ
คะแนนได้ดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ระดับคะแนน
มีความรู้ความเข้าใจมาก	2.36 ถึง 3.03
มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง	1.68 ถึง 2.35
มีความรู้ความเข้าใจน้อย	1.00 ถึง 1.67

2.1.2 ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (weight mean score) ใช้วัดระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จำนวน 12 ข้อ ให้ผู้เลือกตอบแสดงความคิดเห็นว่าได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการดำเนินงานต่าง ๆ ของสหกรณ์มากน้อยเพียงใดโดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับ คือ

มีส่วนร่วมในกิจกรรมบ่อยครั้ง	หมายถึง	ค่าคะแนนเท่ากับ 3
มีส่วนร่วมในกิจกรรมบางครั้ง	หมายถึง	ค่าคะแนนเท่ากับ 2
ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรม	หมายถึง	ค่าคะแนนเท่ากับ 1

สูตรในการคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของ
สมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์มีดังนี้ (เพิ่มศักดิ์, 2542)

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{TNR}$$

เมื่อ WMS = คะแนนเฉลี่ย

- f_1 = จำนวนผู้เลือกตอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมบ่อยครั้ง
- f_2 = จำนวนผู้เลือกตอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางครั้ง
- f_3 = จำนวนผู้เลือกตอบไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรม

TNR = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{3 - 1}{3} = 0.67$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

<u>ระดับการมีส่วนร่วม</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
มีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก	2.36 ถึง 3.03
มีส่วนร่วมในกิจกรรมปานกลาง	1.68 ถึง 2.35
มีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย	1.00 ถึง 1.67

2.1.3 ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (weight mean score) ใช้วัดระดับการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรต่อสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จำนวน 12 ข้อ ให้ผู้เลือกตอบแสดงความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ได้ให้การสนับสนุนการเลี้ยงโคนมแก่สมาชิกมากน้อยเพียงใดโดยแบ่งระดับการสนับสนุนออกเป็น 3 ระดับ คือ

มีการสนับสนุนมาก	หมายถึง	ค่าคะแนนเท่ากับ 3
มีการสนับสนุนปานกลาง	หมายถึง	ค่าคะแนนเท่ากับ 2
มีการสนับสนุนน้อย	หมายถึง	ค่าคะแนนเท่ากับ 1

สูตรในการคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรต่อสมาชิกสหกรณ์มีดังนี้ (เพิ่มศักดิ์, 2542)

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{TNR}$$

เมื่อ WMS = คะแนนเฉลี่ย

- f_1 = จำนวนผู้เลือกตอบมีการสนับสนุนมาก
- f_2 = จำนวนผู้เลือกตอบมีการสนับสนุนปานกลาง
- f_3 = จำนวนผู้เลือกตอบมีการสนับสนุนน้อย

TNR = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะให้คะแนนเฉลี่ย
ของกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{3 - 1}{3} = 0.67$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับ
คะแนนได้ดังนี้

<u>ระดับการสนับสนุน</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
มีการสนับสนุนมาก	2.36 ถึง 3.03
มีการสนับสนุนปานกลาง	1.68 ถึง 2.35
มีการสนับสนุนน้อย	1.00 ถึง 1.67

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล
ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยนำข้อมูลที่ได้
มาบรรยายเชิงพรรณนา

3. การศึกษาปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทาง และวิธีการ
แก้ไข ใช้วิธีการรวบรวมจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมาประเมินผลสถิติเชิงพรรณนา
และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นำมาหาแนวทาง และวิธีแก้ไขปัญหาดังต่อไป

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) มีความจำเป็นที่ต้องอาศัยผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อใช้วิธีการศึกษา การวิเคราะห์ผล รวมถึงผลการศึกษางานวิจัยนั้น ๆ มาใช้อ้างอิงประกอบ เพื่อให้การศึกษานี้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยจะใช้งานวิจัยมาอ้างอิงในเรื่องของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และวิธีการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การตรวจสอบเอกสาร

สุริยา เฝ้าจินดา (2536) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรทำนาอำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของสมาชิก อายุการเป็นสมาชิก ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของสมาชิก กลุ่มเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 เนื้อที่ถือครองของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

สุกัลลักษณ์ อิงคนันท์ (2537) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความรู้ และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์การเกษตรเมืองกาฬสินธุ์ จำกัด โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ และแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวัดทัศนคติจะใช้วิธีการวัดทัศนคติของลิเคิร์ต สเกล (likert scale) และในการวัดทัศนคติจะพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้ค่าไคสแควร์ (chi-square) จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจสหกรณ์ ได้แก่ อายุ เพศ และระดับการศึกษา ส่วนระยะเวลาการเป็นสมาชิกไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของสมาชิก คือ อายุ เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการเป็นสมาชิก พบว่าทัศนคติของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับหลัก และวิธีการสหกรณ์ ทัศนคติของสมาชิกโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี

เดชภัทร เดชโอฬาริก (2541) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินงานของแม่บ้านเกษตรกร โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ ประสบการณ์ฝึกอบรม การรับข่าวสารเคหะกิจจากสื่อมวลชน การติดต่อกับพนักงานส่งเสริม การติดต่อกับสังคมภายนอก ความพึงพอใจในผู้นำกลุ่ม ความพึงพอใจในวิธีการส่งเสริม ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากกลุ่ม และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่ม โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ความพึงพอใจในพนักงานส่งเสริม การรับรู้ในวัตถุประสงค์

พรพรพรรณ สงวนแก้ว (2542) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการสหกรณ์ แนวคิดการมีส่วนร่วม การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมต่อการยอมรับนวัตกรรม ซึ่งใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ การวัดระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ ใช้วิธีการคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score : WMS) สถิติเชิงอนุมานที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์ไคสแควร์ (chi-square) และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson product moment) ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ด้านการมีส่วนร่วมนั้นสมาชิกของสหกรณ์มีส่วนร่วมในระดับมากทุกกิจกรรม โดยเรียงลำดับมากไปน้อยดังนี้ การพัฒนาตามระบอบประชาธิปไตย สวัสดิการแก่สมาชิก ธุรกิจรวมขาย ธุรกิจรวมซื้อ การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ และธุรกิจการเงิน ส่วนด้านปัจจัยบุคคลเศรษฐกิจ และสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกพบว่าปัจจัยเรื่องเพศเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม กล่าวคือ เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์มากกว่าเพศหญิง ส่วนปัจจัยด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก การร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์

วรวิทย์ สว่างทุกข์ (2544) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดอ่างทอง โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มเกษตรกร แนวคิดการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิก แนวคิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล

เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต สถิติเชิงอนุมาณที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์ไคสแควร์ (chi-square) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน เกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรต่ำกว่า 110,000 บาทต่อปี อายุการเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย 14 ปี กรรมการกลุ่มเป็นผู้แนะนำการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ความคิดเห็นการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มต่อผู้นำเกษตรกรอยู่ในระดับดี ความรู้ในวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย การสนับสนุนในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การดำเนินกิจกรรมในขนาดของกลุ่มเกษตรกร และความคิดเห็นต่อกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรได้รับการสนับสนุนในด้านความรู้ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ปัญหาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ ราคาผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำ ขาดแคลนเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานกลุ่ม การดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เกษตรกรให้ความร่วมมือกับกลุ่ม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินธุรกิจ มีความรู้ความสามารถ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

นิวัติ หิรัญ (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็ก ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ บทบาทของสมาชิกสหกรณ์และบทบาทของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ซึ่งใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวัดทัศนคติใช้วิธีการวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (likert scale) ในการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม (t-test) และการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test) จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็ก ตำบลท่าตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 31 ถึง 40 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็กอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน การบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับสูง ที่เหลืออีกสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็ก โดยมีความรู้ในวัตถุประสงค์ของการบริหารกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็กอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็กอยู่ในระดับปานกลาง ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับสูง ในการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่า

ปัจจัยทางด้านการมีความรู้ในวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการได้รับการสนับสนุน มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นหลัก

ทฤษฎี และแบบจำลองการวิเคราะห์

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

สหกรณ์ คือ องค์การของบรรดาบุคคล ซึ่งรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจในการดำเนิน วิชาหนักที่พวกเขาเป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย เพื่อสนองความต้องการ และความหวังร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

คุณค่าสหกรณ์ สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ สมาชิกของสหกรณ์เชื่อมั่นในจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผล เป็นรูปธรรม ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ

1. การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจ และเปิดกว้าง (voluntary and open membership)
2. การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (democratic member control)
3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (member economic participation)
4. การปกครองตนเอง และความเป็นอิสระ (autonomy and independence)
5. การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (education training and information)
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (cooperation among cooperatives)
7. การเอื้ออาทรต่อชุมชน (concern for community)

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกัน และกันตามหลักการสหกรณ์จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

วิธีการสหกรณ์ คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อมวลประโยชน์ของสมาชิก และชุมชนโดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

สหกรณ์จะประสบความสำเร็จได้ สิ่งที่ยุ่จัดตั้งสหกรณ์จะต้องคำนึงถึง ได้แก่

1. ความต้องการอย่างแท้จริงของกลุ่มบุคคลที่จะรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ การรวมกันเป็นสหกรณ์ก็เพื่อมารวมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และแก้ปัญหาที่แต่ละบุคคลเองไม่ได้ ดังนั้น ถ้าเมื่อใดที่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีความต้องการที่จะรวมกันเป็นสหกรณ์ และหวังจะให้สหกรณ์ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนที่เขาเองไม่ได้แล้ว เมื่อนั้นการจัดตั้งสหกรณ์จะบังเกิดผลเพราะบุคคลนั้น ๆ มีความต้องการสหกรณ์ จะพึงสหกรณ์อย่างแท้จริง เลื่อมใสในระบบของสหกรณ์อย่างแท้จริง การจัดตั้งสหกรณ์ก็จะสำเร็จได้
2. ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในหลักการสหกรณ์ สหกรณ์เป็นการรวมคนที่มีความเดือดร้อนเหมือน ๆ กัน มาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนที่มารวมกันจำเป็นต้องเข้าใจถึงความมุ่งหมายในการรวมกลุ่ม รู้ถึงสิทธิหน้าที่ที่มีต่อสหกรณ์ รู้ถึงหลักวิธีการสหกรณ์จึงจะทำให้สหกรณ์ดำเนินกิจการไปได้โดยราบรื่น มีความมั่นคงและเข้มแข็ง สามารถอำนวยความสะดวกให้สมาชิกได้สมความมุ่งหมาย ดังนั้น ผู้ริเริ่มตั้งสหกรณ์จะต้องอบรมให้บุคคลที่จะมารวมกันตั้งสหกรณ์เข้าใจถึงหลักวิธีการสหกรณ์ด้วย
3. การสนองความต้องการของสมาชิก ถ้าสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นมาสามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิก สามารถสนองความต้องการของสมาชิกได้ สมาชิกก็จะเห็นความสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์ สหกรณ์ก็จะดำรงอยู่และเจริญเติบโตได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าการดำเนินงานของสหกรณ์ไม่ตรงตามความต้องการของสมาชิก ขายสินค้าแพงกว่าในท้องตลาด คุณภาพสินค้าไม่ดีเท่าที่ควร ไม่สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้ ประโยชน์ไม่เกิดแก่สมาชิกสหกรณ์นั้นก็ยากที่จะเจริญเติบโต เพราะฉะนั้นในการจัดตั้งสหกรณ์จะต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย
4. ทุนดำเนินการของสหกรณ์ สหกรณ์ต้องมีทุนจึงจะดำเนินงานต่อไปได้ ส่วนจะต้องมีทุนมากน้อยเพียงใดจึงจะพอนั้น ต้องแล้วแต่ลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ บางสหกรณ์ใช้ทุนน้อย บางสหกรณ์ใช้ทุนมาก ทุนในการดำเนินงานได้มาจากค่าหุ้น เงินรับฝาก เงินกู้ยืม เงินช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ถ้าไรที่สะสมไว้ ผู้ริเริ่มตั้งสหกรณ์จึงควรประมาณการไว้ว่า จะได้เงินทุนเป็นจำนวนเท่าใด จะได้มาจากไหน และถ้าไม่เพียงพอจะหาเพิ่มเติมได้โดยวิธีใด
5. ปริมาณธุรกิจที่เพียงพอ สหกรณ์ย่อมต้องมีรายจ่ายจากการดำเนินธุรกิจรายจ่ายบางประเภทคงที่ ไม่ว่าจะทำธุรกิจมากน้อยเท่าใด ก็จ่ายเท่าเดิม เช่น เงินเดือน ค่าสึกหรอ ทรัพย์สิน เป็นต้น ดังนั้นสหกรณ์ต้องทำธุรกิจให้มากพอจนมีรายได้คุ้มกับรายจ่ายของสหกรณ์ ไม่เช่นนั้นแล้ว

สหกรณ์จะต้องเล็กลงไปในที่สุด ผู้ริเริ่มตั้งสหกรณ์จะต้องประมาณดูว่า สหกรณ์จะทำธุรกิจกับสมาชิกในด้านใดได้มากน้อยเพียงใด เช่น การจัดหาตลาดเพื่อขายผลิตผล ตลอดจนการโฆษณาเชิญชวนหรือชักชวนให้สมาชิกมาทำธุรกิจกับสหกรณ์ให้มากที่สุดที่จะทำได้

6. การจัดการที่สามารถในการดำเนินธุรกิจ การจัดการเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้าในธุรกิจสหกรณ์การจัดการเป็นหน้าที่ไม่แต่เฉพาะผู้จัดการเท่านั้นแต่รวมถึงคณะกรรมการดำเนินการ และที่ประชุมใหญ่ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสหกรณ์ แต่ตัวจักรสำคัญอยู่ที่ผู้จัดการ ถ้าสหกรณ์ใดได้ผู้จัดการที่มีความสามารถ มีความรู้ในการบริหารธุรกิจ มีประสบการณ์ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เหมาะสมในการเป็นผู้บริหาร ก็จะทำให้สหกรณ์เจริญเติบโตและประสบผลสำเร็จในระดับสูง

สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีปัจจัยต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวแล้วจะสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้อย่างเหมาะสม และตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความมั่นคง (พสุ, 2533)

หลักเกณฑ์การคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นระดับภาค และระดับประเทศ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้เป็นหลักเกณฑ์สำหรับให้กรมต่าง ๆ ยึดเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติโดยแต่ละกรมสามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ดำเนินการคัดเลือกได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการเผยแพร่ถึงเกียรติคุณ และผลงานของสถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ดีเด่นให้ปรากฏต่อสาธารณชน และเป็นตัวอย่างแก่สถาบันเกษตรกร และสหกรณ์อื่น ๆ
2. เพื่อพัฒนา และยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
3. เพื่อเป็นการส่งเสริม และสนับสนุนให้สถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณสมบัติของสถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ดีเด่นที่มีสิทธิ์เข้ารับการคัดเลือก

1. ถ้าเป็นสถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย หรือเป็นกลุ่มที่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็งมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
2. ต้องมีข้อมูลย้อนหลังให้คณะกรรมการตรวจสอบได้อย่างน้อย 3 ปี
3. ถ้าเป็นสถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ที่เคยได้รับพระราชทานโล่รางวัลดีเด่นแห่งชาติมาแล้วจะต้องไม่น้อยกว่า 5 ปี จึงมีสิทธิ์เข้ารับการคัดเลือกได้
4. สหกรณ์ที่ไม่สามารถประชุมใหญ่และรับรองงบการเงินได้ภายใน 150 วัน นับจากวันสิ้นปีทางบัญชี จะไม่มีสิทธิ์ได้รับการพิจารณาคัดเลือก เว้นแต่ สหกรณ์ต้องมีหลักฐานหรือหนังสือของผู้สอบบัญชี ที่รับผิดชอบในการตรวจสอบ โดยมีว่า สหกรณ์ได้จัดเตรียมเอกสารด้านการเงิน และบัญชีในปีบัญชีการเงินที่ผ่านมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว และขอให้ตรวจสอบเพื่อรองรับงบการเงินของสหกรณ์ภายใน 120 วัน หลังสิ้นปี
5. สหกรณ์ไม่มีข้อบกพร่องในการดำเนินงานโดยวิธีทุจริต จะไม่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นสหกรณ์ดีเด่น แต่สำหรับข้อบกพร่องอื่น ๆ ยังสามารถเข้ารับการพิจารณาคัดเลือกได้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2547)

หลักเกณฑ์การคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นระดับภาค และระดับชาติประเภทสหกรณ์โคนม

คะแนนเต็ม 100 คะแนน

หมวดที่ 1 ความคิดริเริ่ม	(10 คะแนน)
หมวดที่ 2 ความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์	(35 คะแนน)
2.1 อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ทั้งหมด	(5 คะแนน)
2.2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	(4 คะแนน)
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	(5 คะแนน)
2.4 อัตราการเพิ่มของสมาชิก	(4 คะแนน)
2.5 อัตราการเพิ่มของปริมาณธุรกิจ	(4 คะแนน)
2.6 ร้อยละของการชำระเงินกู้ของสหกรณ์ต่อเจ้าหนี้	(4 คะแนน)
2.7 การจ่ายเงินปันผลตามหุ้น	(4 คะแนน)

2.8 การจ่ายเงินเฉลี่ยคืน	(5 คะแนน)
หมวดที่ 3 บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์	(25 คะแนน)
3.1 ความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ ของสมาชิก และ คณะกรรมการดำเนินการ	(10 คะแนน)
3.1.1 ร้อยละของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่เฉลี่ย	(4 คะแนน)
3.1.2 ร้อยละของคณะกรรมการดำเนินการที่เข้าร่วมประชุมเฉลี่ย	(3 คะแนน)
3.1.3 ร้อยละของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมกลุ่ม	(3 คะแนน)
3.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจสหกรณ์	(15 คะแนน)
3.2.1 ร้อยละของสมาชิกที่ฝากเงินในสหกรณ์	(3 คะแนน)
3.2.2 ร้อยละของสมาชิกที่ทำธุรการซื้อกับสหกรณ์	(3 คะแนน)
3.2.3 ร้อยละของปริมาณธุรกิจการซื้อที่ทำกับสมาชิก	(3 คะแนน)
3.2.4 ร้อยละของสมาชิกที่ทำธุรกิจการขายและการแปรรูปกับสหกรณ์	(3 คะแนน)
3.2.5 ร้อยละของปริมาณธุรกิจการขาย และแปรรูปที่สมาชิกทำ	(3 คะแนน)
หมวดที่ 4 ความมั่นคง และฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์	(15 คะแนน)
4.1 อัตราการเพิ่มขึ้นของทุนดำเนินงาน	(5 คะแนน)
4.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	(5 คะแนน)
4.3 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	(5 คะแนน)
หมวดที่ 5 การทำกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	(15 คะแนน)
5.1 การให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกโดยสหกรณ์	(3 คะแนน)
5.2 การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี และเยาวชนสหกรณ์	(3 คะแนน)
5.3 การจัดบริการ และส่งเสริมสวัสดิการของสมาชิก	(3 คะแนน)
5.4 การส่งเสริมกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ และบริการสังคม	(3 คะแนน)
5.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(3 คะแนน)

ความสามารถในการควบคุมภายใน

สหกรณ์ที่มีจุดอ่อน หรือข้อบกพร่อง ในการควบคุมภายใน สหกรณ์จะถูกตัด 10 คะแนน
ดังนี้

1. ทางการเงิน	ตัด 2 คะแนน
2. ทางบัญชี	ตัด 2 คะแนน
3. การควบคุมภายใน	ตัด 2 คะแนน
4. ไม่ชำระค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย	ตัด 1 คะแนน
5. ประสิทธิภาพในการควบคุมคุณภาพน้ำนมดิบ	ตัด 1 คะแนน
6. ผิดสัญญาต่อเจ้าหน้าที่ภายนอก	ตัด 1 คะแนน
7. ผ่าฝืนคำสั่ง คำแนะนำ ระเบียบ ฯลฯ นายทะเบียน	ตัด 1 คะแนน
- (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2547)

อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงินแสดงถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลหลายรายการในงบการเงิน ซึ่งช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลของกิจการได้ดีขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ ได้รวบรวมอัตราส่วนทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยการประยุกต์ใช้ camel analysis ใน 5 มิติ โดยคัดเลือกเฉพาะอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

1. ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (capital adequacy)

แสดงความเข้มแข็งของเงินทุน ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง เป็นความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาเงินทุนในรูปของการก่อหนี้

1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน หมายถึง สัดส่วนของหนี้สินต่อทุนว่าความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์มีความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีเงินทุนเพียงพอในการชำระหนี้สินระยะยาว มีความเสี่ยงต่ำ ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์มีหนี้สินสูง มีความเสี่ยงสูง ที่อาจไม่สามารถชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ได้ตามกำหนด เนื่องจาก ทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้สินระยะยาวได้ทั้งหมด

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$$

(เท่า)

1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงทุนสำรองที่สามารถชดเชยสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ว่ามีมากน้อยเพียงใด หากอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่าสหกรณ์มีความเสี่ยงต่ำ และมีความมั่นคงมากขึ้น

$$\text{อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์}}$$

(เท่า)

1.3 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงการปรับตัวเพิ่มขึ้นหรือปรับตัวลดลงของทุนของสหกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มทุนของสหกรณ์

$$\text{อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์} = \frac{\text{ทุนของสหกรณ์ปีปัจจุบัน} - \text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}}{\text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}} \times 100$$

(%)

1.4 อัตราการเติบโตของหนี้ หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงการปรับตัวเพิ่มขึ้นหรือปรับตัวลดลงของหนี้ เมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการควบคุมหนี้ของสหกรณ์ให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสม

$$\text{อัตราการเติบโตของหนี้} = \frac{\text{หนี้ทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{หนี้ทั้งสิ้นปีก่อน}}{\text{หนี้ทั้งสิ้นปีก่อน}} \times 100$$

(%)

2. คุณภาพของสินทรัพย์ (asset quality)

ไว้วิเคราะห์ว่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ในงบดุลได้ถูกใช้อยู่มีประสิทธิภาพเพียงใด

2.1 อัตราหมุนของสินทรัพย์ หมายถึง อัตราส่วนที่วัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้มากน้อยเพียงใด ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่า สหกรณ์มีสินทรัพย์ที่ไม่

ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก มีความเสี่ยงสูง สหกรณ์จะต้องพิจารณาว่าเป็นเพราะเหตุใด เพื่อปรับปรุงลดสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือทำทั้งสองอย่างพร้อมกัน

$$\text{อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

2.2 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงการปรับตัวเพิ่มขึ้น หรือปรับตัวลดลงของสินทรัพย์ เมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อควบคุมคุณภาพของสินทรัพย์ให้กับสหกรณ์

$$\text{อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (\%)} = \frac{\text{สินทรัพย์ปีปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์ปีก่อน}}{\text{สินทรัพย์ปีก่อน}} \times 100$$

3. ความสามารถในการบริหาร (management)

เป็นความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการจากปัจจัยทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงการปรับตัวเพิ่มขึ้น หรือปรับตัวลดลง จากความสามารถในการบริหารธุรกิจ โดยวัดจากมูลค่าธุรกิจที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ถ้าอัตราส่วนนี้สูง สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของธุรกิจมากขึ้น

$$\text{อัตราการเติบโตของธุรกิจ (\%)} = \frac{\text{มูลค่าธุรกิจปีปัจจุบัน} - \text{มูลค่าธุรกิจปีก่อน}}{\text{มูลค่าธุรกิจปีก่อน}} \times 100$$

4. ความสามารถในการทำกำไร (earning)

ใช้วัดความสามารถในการเพิ่มส่วนเหลือมเหนือค่าใช้จ่ายหรือความสามารถในการหารายได้ของสหกรณ์ ซึ่งรายได้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการเพิ่มทุน สภาพคล่องของสหกรณ์ รวมทั้งความสามารถในการเจริญเติบโตของสหกรณ์

4.1 หนี้สินต่อสมาชิก หมายถึง อัตราส่วนแสดงเงินกู้ยืมของสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ยต่อคน ถ้าอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่าสมาชิกขอสินเชื่อจากสหกรณ์มาก ทำให้ปริมาณธุรกิจสินเชื่อเพิ่มขึ้น รายได้ดอกเบี้ยรับเพิ่มขึ้น มีผลต่อการทำกำไรเพิ่มขึ้นหรือขาดทุนลดลง

หนี้สินต่อสมาชิก
(บาท)

=

หนี้สินทั้งสิ้นของสมาชิก

จำนวนสมาชิก

4.2 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หมายถึง อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์ว่ามีประสิทธิภาพมากเพียงใด ถ้าอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่า สหกรณ์มีความเสี่ยงที่จะทำกำไรลดลงหรือขาดทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการควบคุมค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงาน
ต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน(%)

=

ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

กำไรสุทธิ+ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

× 100

4.3 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงการปรับตั้งเพิ่มขึ้นหรือปรับตัวลดลงของทุนสำรองเมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนเพิ่มทุนสำรองให้กับสหกรณ์

อัตราการเติบโตของทุนสำรอง
(%)

=

ทุนสำรองปีปัจจุบัน – ทุนสำรองปีก่อน

ทุนสำรองปีก่อน

× 100

5. สภาพคล่อง (liquidity)

ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ หรือความสามารถในการเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ง่าย

5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน หมายถึง อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของสหกรณ์ ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำ สหกรณ์มีความเสี่ยงสูงที่อาจไม่สามารถชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ได้ตามกำหนด เนื่องจากสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันเวลาในการชำระหนี้ระยะสั้น

$$\frac{\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน}}{\text{(เท่า)}} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

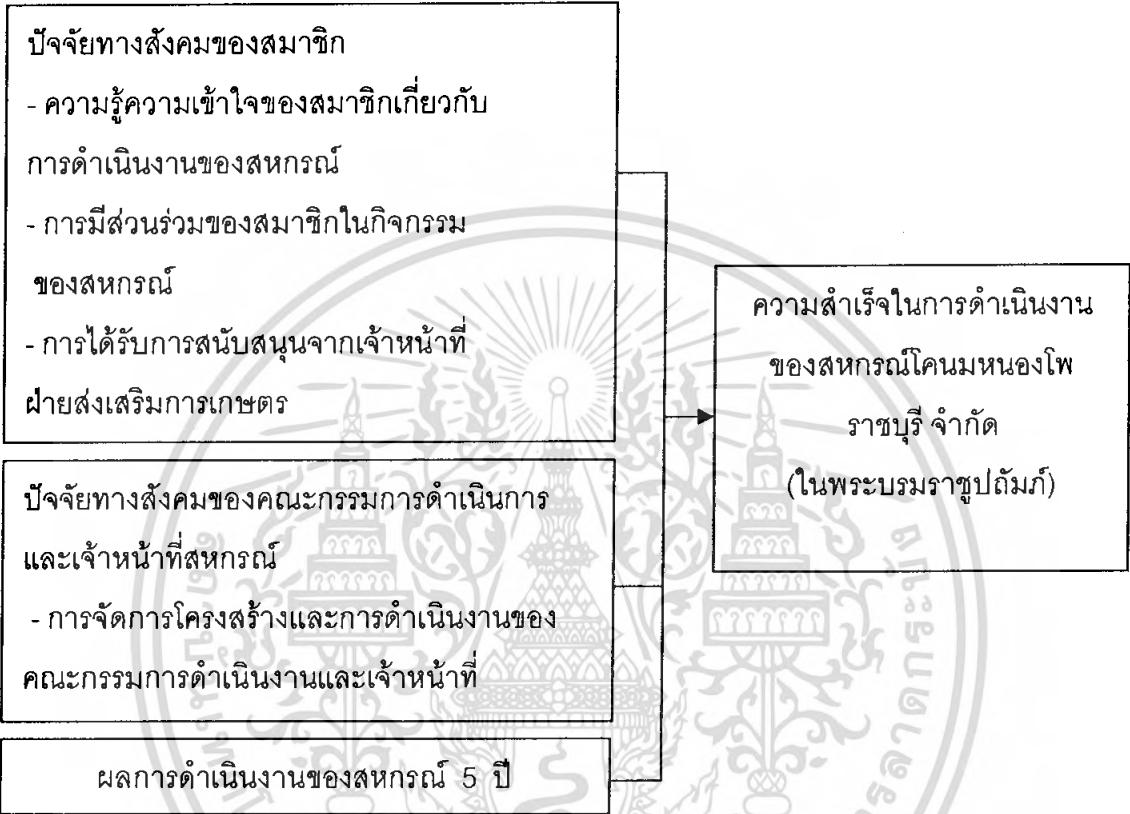
5.2 อัตราหมุนของสินค้า หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงจำนวนครั้งที่สหกรณ์สามารถจำหน่ายสินค้าได้ในงวดบัญชีนั้นๆ ถ้าอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่า สินค้าจำหน่ายได้เร็วและมีสินค้าคงเหลือจำนวนน้อย ไม่มีสินค้าค้างหรือล้าสมัย ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่า สินค้าหมุนเวียนช้า และมีสินค้าคงเหลือจำนวนมาก อาจมีสินค้าล้าสมัยหรือเสื่อมสภาพจำนวนมาก

$$\frac{\text{อัตราหมุนของสินค้า}}{\text{(ครั้ง)}} = \frac{\text{ต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}$$

5.3 อายุเฉลี่ยของสินค้า หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงระยะเวลาในการเก็บรักษาสินค้าจนถึงวันขายโดยเฉลี่ย ใช้ระยะเวลานานเท่าใดต่อครั้ง ยิ่งจำนวนวันมาก แสดงว่าสินค้าขายได้ช้าอาจส่งผลให้ยอดขายลดลง กำไรลดลงหรือขาดทุนเพิ่มขึ้น

$$\frac{\text{อายุเฉลี่ยต่อสินค้า}}{\text{(วัน)}} = \frac{365}{\text{อัตราหมุนของสินค้า}}$$

กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

บทที่ 3

ประวัติสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ได้กล่าวถึงความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ไว้ดังต่อไปนี้ แต่เดิมชาวราชบุรี และชาวนครปฐม ที่อาศัยอยู่แถบที่ดอนมักเลี้ยงวัวไทยไว้ไถนา อันเป็นธรรมเนียมของชาวบ้านซึ่งเป็นชาวมอญ และชาวยวนเสียส่วนใหญ่ ต่อมาเมื่อทางราชการสนับสนุนการเลี้ยงโคเป็นอาชีพใหม่ให้แก่ชาวบ้าน จึงเริ่มมีการตั้งฟาร์มเลี้ยงโคนมขึ้น เช่น ฟาร์มดวงสุวรรณของผู้ใหญ่หยัน ดวงสุวรรณ เป็นที่รับซื้อนมแห่งแรกในจังหวัดราชบุรี และยังผลิตอาหารสัตว์ดวงสุวรรณขายด้วย ชาวบ้านในหลายหมู่บ้านจึงตื่นตัวเปลี่ยนอาชีพมาเป็นผู้เลี้ยงโคนม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2539)

ความเป็นมาของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

เมื่อประมาณปี 2511 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดราชบุรี ได้ประสบปัญหาใหญ่เกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายน้ำนมดิบ ซึ่งเกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก ทำให้ประสบภาวะการขาดทุนในการประกอบอาชีพ กลุ่มผู้นำเกษตรกรหนองโพ และเขตใกล้เคียง ได้ขอความช่วยเหลือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี ในขณะนั้น คือ นายจรูญ วัฒนากุล ให้ติดต่อผู้รับซื้อน้ำนมดิบ และได้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตกลงเป็นผู้รับซื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจึงรวมกลุ่มจัดตั้งศูนย์รวมน้ำนมดิบหนองโพขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทางราชการ และทุนของกลุ่มเกษตรกรเป็นทุนในการก่อสร้างอาคารศูนย์รวมน้ำนมพร้อมติดตั้งเครื่องทำน้ำเย็น และเริ่มดำเนินการรับซื้อน้ำนมดิบจากเกษตรกร เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2514 มีสมาชิกแรกตั้ง 185 คน และได้รับโอนกิจการของศูนย์รวมน้ำนมหนองโพมาดำเนินการต่อ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 สหกรณ์ ได้ยื่นขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อใหม่เป็น สหกรณ์ โคนมราชบุรี จำกัด เป็นสหกรณ์ประเภทการเกษตร เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2516 และใช้ชื่อนี้ตลอดมา ก่อนที่จะมีการก่อตั้งศูนย์รวมน้ำนมและสหกรณ์นั้น เมื่อปี พ.ศ. 2512 สถานีผสมเทียม จังหวัดราชบุรี ได้นำเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเข้าเฝ้าละออองธุลีพระบาทในวโรกาสที่เสด็จ ฯ เปิดโรงงานนมผงสวนจิตรลดา ณ พระราชวังสวนจิตรลดา และในครั้งนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดราชบุรีได้ทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาถึงปัญหาความเดือดร้อนที่ไม่มีตลาดจำหน่ายน้ำนมดิบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ความช่วยเหลือในการที่จะสร้าง

โรงงานนมผงขึ้น ในปี พ.ศ. 2513 นายทวิช กลิ่นประทุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรีในขณะนั้นได้ทราบปัญหาของผู้เลี้ยงโคนม จึงได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินจำนวน 1,400,000 บาท แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพิจารณานำมาช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมดังกล่าว ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้พระราชทานเงินจำนวนนี้ร่วมกับทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ จำนวน 1,002,000 บาท มาก่อสร้าง และจัดตั้งโรงงานนมผงขึ้น ณ ตำบลหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยได้ดำเนินการในรูปของบริษัท จำกัด ใช้ชื่อว่า บริษัทผลิตภัณฑ์นมหนองโพ จำกัด ทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงงานนมผงหนองโพ ซึ่งขยายแบบไปจากโรงงานนมผงสวนดุสิต เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2515 ในโอกาสนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชปรารภในการจัดตั้งโรงงานนมผงว่า “เมื่องานของสหกรณ์โคนมเจริญก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์ สมาชิกสหกรณ์ต่างมีความเข้าใจในหลักสหกรณ์ และดำเนินกิจการของสหกรณ์ได้ดีถูกต้องตามหลักของสหกรณ์ และมีหลักฐานมั่นคง จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โอนทรัพย์สินทั้งหมดของบริษัทผลิตภัณฑ์นมหนองโพ จำกัด พร้อมด้วยโรงงาน ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์ และให้สหกรณ์ดำเนินกิจการในรูปสหกรณ์ต่อไปตามพระราชประสงค์”

ในปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการบริหารบริษัทฯ ได้จัดสร้างโรงงานผลิตภัณฑ์นมหลังใหม่ พร้อมติดตั้งเครื่องจักรผลิตนมที่ทันสมัย และได้มาตรฐานสากลอย่างถูกหลักสุขภาพอนามัยเพื่อรองรับปริมาณน้ำนมดิบที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

ในปี พ.ศ. 2518 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชานุมัติโอนกิจการทั้งหมดของบริษัทผลิตภัณฑ์นมหนองโพ จำกัด ให้สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด รับไปดำเนินการ และทรงรับสหกรณ์นี้ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์

ในปี พ.ศ. 2521 หลังจากโรงงานผลิตภัณฑ์นมหลังใหม่สร้างเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารโรงงานผลิตภัณฑ์นมหลังใหม่ได้มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล เป็นจำนวนเงิน 129,000 บาท ซึ่งได้พระราชทานเงินทั้งหมดให้กับสหกรณ์นำไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาแก่บุตรหลานของสมาชิกโดยสหกรณ์ นำเงินจำนวนดังกล่าวจัดตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อการศึกษา ได้รับพระราชทานนามว่ามูลนิธิพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดำเนินการจัดสรรดอกผลเป็นทุนการศึกษาให้แก่บุตรของสมาชิกตามพระราชประสงค์ ในวันที่ 17 ตุลาคมของทุกปีเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ปี 2522 ถึง 2539) สามารถดำเนินการจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งสิ้น 780,000 บาท อีกทั้งผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมบริจาคทุนทรัพย์เข้ามูลนิธิตลอดมาทุกปีเช่นกัน ปัจจุบัน

มูลนิธิจึงยังคงมีทุนทรัพย์ จำนวน 1,250,986.98 บาท ซึ่งจะได้ดำเนินการตามพระราชประสงค์ต่อไป

ในปี พ.ศ. 2530 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินในงานฉลองครบรอบ 15 ปี ของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้ทอดพระเนตรการผลิตผลิตภัณฑ์นมภายในโรงงานของสหกรณ์ การจัดแสดงนิทรรศการประวัติความเป็นมาของสหกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในการเลี้ยงโคนม และอุปกรณ์การผลิตโคนม ขณะทอดพระเนตรการจัดแสดงนิทรรศการของสหกรณ์ อยู่ ณ นั้น มีพระราชกระแสรับสั่งกับคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ว่า นิทรรศการเหล่านี้จัดได้ว่าเป็นวิชาการทางหนึ่งสำหรับการศึกษาหาความรู้ของคนรุ่นหลัง จึงควรเก็บรักษาไว้โดยการสร้างพิพิธภัณฑ์ทางด้านโคนม พร้อมกันนั้นได้พระราชทานเงินจำนวน 960,000 บาท ให้แก่สหกรณ์ เพื่อเป็นทุนในการก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ดังกล่าว อาคารพิพิธภัณฑ์โคนมก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2531 ได้รับพระราชทานนามว่า อาคารเทพฤทธิ เทวกุล เพื่อเป็นที่ระลึกแก่หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ เทวกุล ผู้ซึ่งออกแบบอุปกรณ์เครื่องใช้ในการผลิตนมผงของโรงงานนมผงหนองโพ

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

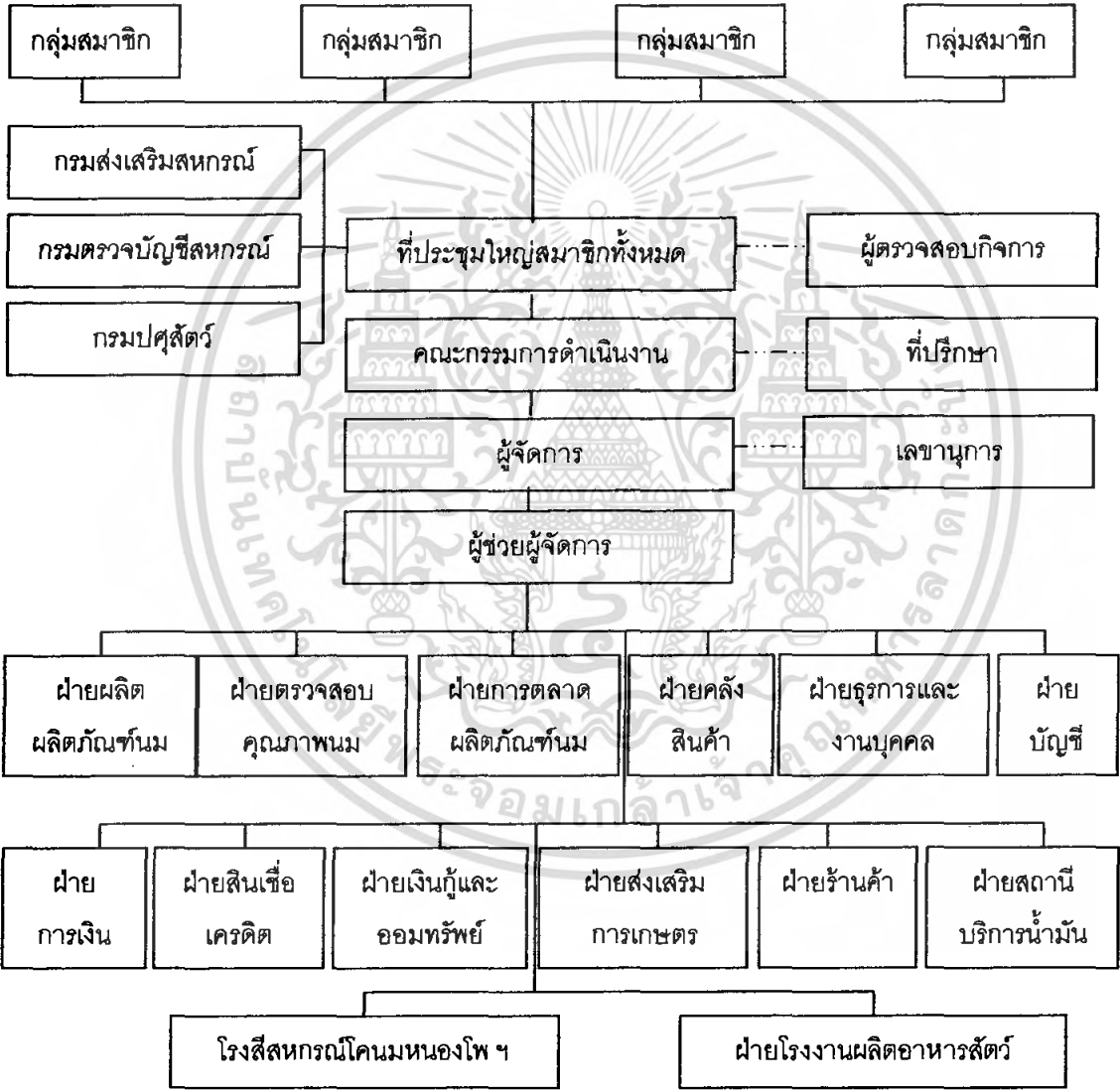
สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) มีวัตถุประสงค์สำคัญในอันที่จะช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยตัวเองในการประกอบอาชีพให้มีรายได้ที่แน่นอน และมีมาตรฐานการครองชีพสูงกว่าเดิม

ในส่วนของสหกรณ์ก็มีวัตถุประสงค์หลักที่เน้นการผลิตผลิตภัณฑ์นมที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐาน ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการบริโภคนมที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก และมวลชนในสังคมทั่วไป

การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) มีการแบ่งส่วนงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กร ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ฝ่ายผลิตผลิตภัณฑ์นม ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายการตลาดผลิตภัณฑ์ ฝ่ายสินเชื่อเครดิต ฝ่ายเงินกู้และออมทรัพย์ ฝ่ายธุรการและงานบุคคล ฝ่ายบัญชี ฝ่ายการเงิน ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร ฝ่ายร้านค้าสหกรณ์ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

สวัสดิการสหกรณ์ และโรงสีสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยมีรูปแบบการบริหารงาน (ภาพที่ 2) ซึ่งจากความร่วมมือร่วมใจของสมาชิก และบุคลากรของสหกรณ์ ทำให้กิจการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการขยายงาน และสายการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างมากมาอย่างไม่ว่าจะเป็น การสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย โรงงานผลิตอาหารโคนม สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงสวัสดิการ ชูปเปอร์มาเก็ต และการผลิตนมเปรี้ยว และนโยบายหลักของคณะกรรมการดำเนินการยังเน้นในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงาน (สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ, 2546)

ภาพที่ 2 แผนผังการจัดรูปแบบการบริหารงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ
ที่มา: (สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ, 2546)

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

เมื่อปี พ.ศ. 2515 จำนวนสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) มีเพียง 383 คน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2548 ยอดจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 4,668 คน (ตารางที่ 1) นั้น แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรนิยมเลี้ยงโคนมมากขึ้น การใช้หลักสหกรณ์ช่วยเหลือเกษตรกรในการประกอบอาชีพให้เจริญก้าวหน้า และมีเสถียรภาพในรายได้ดีขึ้น จากพนักงานเริ่มต้นเพียง 10 คน จนปัจจุบัน พ.ศ. 2548 มีถึง 815 คน แสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ที่กำลังก้าวไปอย่างดียิ่ง สามารถแก้ปัญหาการตลาดซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของภาคเกษตรกรรม เพราะสหกรณ์เข้ามาเป็นตลาดรองรับในการซื้อผลิตภัณฑ์น้ำนมดิบจากเกษตรกรและแปรรูปจำหน่ายเอง (สหกรณ์โคนมหนองโพ, 2546)

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานในอดีต และปัจจุบันของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

รายการ	ปีการดำเนินงาน	
	2515	2548
1. จำนวนสมาชิกผู้เลี้ยงโคนม	383	4,668
2. จำนวนโคนมทั้งหมด (ตัว)	2,000	50,000
3. ปริมาณน้ำนมดิบ (ตันต่อวัน)	4.5	200
4. กำลังผลิตนมพร้อมดื่ม (ตันต่อวัน)	12 (พ.ศ. 2518)	P 150 ตัน/วัน UHT 200 ตัน/วัน
5. ยอดธุรกิจรวมทุกประเภท (ล้านบาท)	1.5	1,975,846,726.35
6. ทุนเรือนหุ้นสมาชิก (บาท)	38,300	17,303,135.00
7. สินทรัพย์รวม (บาท)	2,402,000	1,561,535,174.43
8. จำนวนพนักงานของสหกรณ์ (คน)	10	815

ที่มา: (สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ, 2548)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ผลการศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระหว่างปีการเงิน 2544 ถึงปีการเงิน 2548 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยการใช้อัตราส่วนทางการเงิน และทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

สำหรับการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะพิจารณาถึงผลการดำเนินงานโดยทั่วไปของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในปีการเงิน 2548 เปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในอดีตอีก 4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในปีการเงิน 2548 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการเงิน 2544 ถึงปีการเงิน 2547 ดังนี้

สมาชิกภาพ สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีสมาชิกในปีการเงิน 2544 จำนวน 4,446 คน ปีการเงิน 2545 มีสมาชิก 4,469 คน ปีการเงิน 2546 มีสมาชิก 4,421 คน ปีการเงิน 2547 จำนวน 4,450 คน และในปีการเงิน 2548 ซึ่งเป็นปีที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในรอบ 5 ปี มีสมาชิก 4,668 คน (ตารางที่ 2)

ทุนเรือนหุ้น ในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นมากที่สุดในรอบ 5 ปี คือ มีมูลค่า 17,303,135 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีการเงิน 2547 มูลค่า 3,122,792 บาท ส่วนปีการเงิน 2547 มีสมาชิกถือหุ้นมากรองลงมาโดยมีสมาชิกถือหุ้น 14,180,343 บาท (ตารางที่ 2)

เงินสดและเงินฝากธนาคาร ในปีการเงิน 2545 สหกรณ์มีเงินสด และเงินฝากธนาคารมากที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมีเงินสด และเงินฝากธนาคารมูลค่า 429,542,002 บาท ส่วนในปีการเงิน 2546 สหกรณ์มีเงินสด และเงินฝากธนาคารมากเป็นอันดับ 2 โดยมีมูลค่า 369,004,934 บาท

ลูกหนี้สุทธิ จะเห็นได้ว่าในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มียอดลูกหนี้สุทธิสูงที่สุดในรอบ 5 ปีโดยมียอดลูกหนี้สุทธิ มูลค่า 494,585,815 บาท ส่วนในปีการเงิน 2547 สหกรณ์มียอดลูกหนี้มากเป็นอันดับ 2 โดยน้อยกว่าปีการเงิน 2548 มูลค่า 20,785,598 บาท ซึ่งลูกหนี้ส่วนใหญ่ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ได้แก่ ลูกหนี้การค้า ลูกหนี้ค่าเช่าซื้อ ลูกหนี้เงินกู้ และลูกหนี้อื่น ๆ (ตารางที่ 2)

สินค้ำคงเหลือสุทธิ ปีการเงิน 2547 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีสินค้ำคงเหลือสุทธิมากที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมีสินค้ำคงเหลือสุทธิคิดเป็นมูลค่า 167,959,724 บาท ส่วนปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีสินค้ำคงเหลือสุทธิมากเป็นอันดับ 2 คิดเป็นมูลค่า 153,359,083 บาท ซึ่งลดลงจากปีการเงิน 2547 คิดเป็นมูลค่า 14,600,641 บาท (ตารางที่ 2)

สินทรัพย์ทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่าในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นในจำนวนที่สูงที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมียอดสินทรัพย์ทั้งสิ้น 1,561,535,174 บาท ส่วนในปีการเงิน 2547 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นเป็นอันดับ 2 โดยน้อยกว่าปีการเงิน 2548 มูลค่า 28,881,324 บาท (ตารางที่ 2)

สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น สินทรัพย์หมุนเวียนอื่นของสหกรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า รายได้ค่าเช่าค้ำรับ ที่ดินแทนการชำระหนี้หรือการจำหน่าย เงินรอเรียกคืน เงินชดเชยค้ำรับ ค่าปรับลูกหนี้เงินให้กู้ค้ำรับ ค่าปรับลูกหนี้ตามคำพิพากษาค้ำรับ เงินปันผลหุ้นตลาดเคลื่อน โดยในปีการเงิน 2547 สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นมากที่สุดในรอบ 5 ปี โดยคิดเป็นมูลค่า 54,561,760 บาท โดยเพิ่มขึ้นจากปีการเงิน 2546 มูลค่า 14,557,062 บาท (ตารางที่ 2)

ทุนสำรอง มีไว้เพื่อชดเชยการขาดทุนของสหกรณ์ ซึ่งปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีทุนสำรองมากที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมีทุนสำรองคิดเป็นมูลค่า 214,539,196 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีการเงิน 2547 มูลค่า 34,122,414 บาท (ตารางที่ 2)

ทุนเรือนหุ้น เป็นมูลค่าที่ได้จากการซื้อหุ้นในสหกรณ์ของสมาชิก ซึ่งปีการเงิน 2548 มีทุนเรือนหุ้นมากที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมีทุนเรือนหุ้นคิดเป็นมูลค่า 17,303,135 บาท ส่วนในปีการเงิน 2547 สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นเป็นอันดับ 2 โดยน้อยกว่าปีการเงิน 2548 มูลค่า 3,122,792 บาท (ตารางที่ 2)

ทุนสหกรณ์ ซึ่งปีการเงิน 2548 มีทุนสหกรณ์มากที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมีทุนเรือนหุ้นคิดเป็นมูลค่า 765,135,027 บาท ส่วนในปีการเงิน 2547 สหกรณ์มีทุนสหกรณ์เป็นอันดับ 2 โดยน้อยกว่าปีการเงิน 2548 มูลค่า 18,394,890 บาท (ตารางที่ 2)

ทุนอื่น ๆ ของสหกรณ์ประกอบไปด้วย ทุนสะสมเพื่อพัฒนากิจการสหกรณ์ ทุนสะสมเพื่อสงเคราะห์เจ้าหน้าที่ ทุนการประกันราคานม ทุนสะสมเพื่อบริการส่วนรวม ทุนสะสมเพื่อบริการสังคม ทุนรักษาระดับเงินปันผล ทุนรับโอนหุ้น และทุนศึกษาอบรมทางสหกรณ์ ซึ่งในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีทุนอื่น ๆ มากที่สุด ซึ่งคิดเป็นมูลค่า 303,776,455 บาท ในปีการเงิน 2547 สหกรณ์มีทุนอื่น ๆ มากเป็นอันดับ 2 คิดเป็นมูลค่า 281,191,250 บาท (ตารางที่ 2)

ทุนหมุนเวียนสุทธิ ในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีทุนหมุนเวียนสุทธิมากที่สุด มีมูลค่า 177,650,618 บาท ในปีการเงิน 2547 สหกรณ์มีทุนหมุนเวียนสุทธิเป็นอันดับ 2 โดยมีมูลค่า 160,047,355 บาท (ตารางที่ 2)

รายได้ทั้งสิ้น ในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีรายได้รวมสูงที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมีรายได้เท่ากับ 2,384,914,942 บาท ส่วนปีการเงิน 2547 สหกรณ์มีรายได้ทั้งสิ้นมากเป็นอันดับ 2 โดยมีรายได้เท่ากับ 2,312,398,899 บาท ซึ่งในปีการเงิน 2548 เพิ่มขึ้นจากปีการเงิน 2547 เป็นมูลค่า 72,516,043 บาท โดยสหกรณ์มีรายได้จากการขายหรือบริการในปีการเงิน 2548 สูงกว่าในปีการเงิน 2547 เป็น มูลค่า 71,020,708 บาท ซึ่งรายได้จากการขายส่วนใหญ่มาจากการขายอาหาร โค ขายนมผง ขายวัตถุดิบ ขายสินค้าทั่วไป เป็นต้น นอกจากรายได้จากการขายหรือบริการของ สหกรณ์จะเพิ่มขึ้นแล้วรายได้เฉพาะธุรกิจของสหกรณ์ซึ่งได้แก่ การขายผลิตภัณฑ์นมทุกชนิดที่แปรรูปทั้งหมด การขายอาหารสัตว์ การบริการผสมเทียม การจำหน่ายน้ำมัน และสินค้าร้านค้า รายได้จากธุรกิจอื่นเพื่อ รายได้จากธุรกิจโรงสี ยังเพิ่มขึ้นจากปีการเงิน 2547 เป็นมูลค่าถึง 474,304 บาท (ตารางที่ 2)

รายได้อื่น ๆ ในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มี รายได้อื่น ๆ สูงที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมีรายได้เท่ากับ 5,276,768 บาท ส่วนปีการเงิน 2546 สหกรณ์มีรายได้อื่น ๆ มากเป็นอันดับ 2 โดยมีรายได้เท่ากับ 4,344,723 บาท ซึ่งรายได้อื่น ๆ ในปี 2548 ยังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากปีการเงิน 2547 เป็นมูลค่า 1,021,029 บาท (ตารางที่ 2)

ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายรวมสูงที่สุดในรอบ 5 ปี โดยมีค่าใช้จ่ายถึง 2,200,059,717 บาท และในปีการเงิน 2546 สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายรวมสูงเป็นอันดับ 2 โดยมีค่าใช้จ่าย 2,194,544,275 บาท และในปีการเงิน 2548 ได้เพิ่มขึ้นจากปีการเงิน 2547 เป็นมูลค่า 12,745,567 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ ซึ่งได้แก่ ค่าบำรุงซ่อมแซมทรัพย์สิน ค่าน้ำ ค่าไฟ เงินเดือน เป็นต้น เพิ่มขึ้นเป็นมูลค่า 13,005,974 บาท แต่สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไปจากปีการเงิน 2548 เป็นมูลค่า 58,630,367 บาท (ตารางที่ 2)

กำไรสุทธิ ในปีการเงิน 2545 สหกรณ์มีกำไรสุทธิ จากการดำเนินงานสูงที่สุดโดยมีกำไรสุทธิถึง 223,437,464 บาท ส่วนปีการเงิน 2547 สหกรณ์มีกำไรสุทธิมากเป็นอันดับ 2 โดยมีกำไรสุทธิเท่ากับ 125,084,749 บาท (ตารางที่ 2)

**ตารางที่ 2 ฐานะทางการเงินโดยทั่วไปของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระหว่างปีการเงิน 2544 ถึง
ปีการเงิน 2548**

รายการ	ปีการเงิน				
	2544	2545	2546	2547	2548
จำนวนสมาชิก	4,446	4,469	4,421	4,450	4,668
เงินสดและเงินฝาก					
ธนาคาร	312,883,997.36	429,542,002.77	369,004,934.37	176,801,678.37	156,680,081.15
ลูกหนี้สุทธิ	228,357,269.66	258,615,085.76	384,691,169.14	473,800,217.06	494,585,815.14
สินค้าคงเหลือสุทธิ	46,314,512.14	37,753,925.34	72,013,207.15	167,959,724.62	153,359,083.47
สินทรัพย์ทั้งสิ้น	902,181,128.68	102,365,467.51	1,201,514,701.23	1,532,653,849.92	1,561,535,174.43
สินทรัพย์หมุนเวียน					
อื่น	2,545,820.43	5,887,168.10	40,004,697.55	54,561,760.47	12,561,943.23
ทุนเรือนหุ้น	10,047,822.00	10,770,857.00	12,374,233.00	14,180,343.00	17,303,135.00
ทุนสำรอง	117,430,746.93	135,583,660.88	170,597,701.05	180,416,782.92	214,539,196.50
ทุนอื่นๆ	150,366,925.71	196,661,254.77	271,032,881.72	281,191,250.34	303,776,455.69
ทุนสหกรณ์	513,636,573.05	663,410,378.36	680,293,609.07	746,740,137.62	765,135,027.89
ทุนหมุนเวียนสุทธิ	95,525,753.00	107,727,998.00	141,823,097.00	160,047,355.00	177,650,618.00
สินเชื่อ	49,985,741.00	5,355,284,577.00	512,447,500.00	63,300,500.00	117,927,000.00
รายได้ทั้งสิ้น	1,994,592,918.00	2,123,230,797.00	2,291,384,204.00	2,312,398,899.00	2,384,914,942.00
รายได้จากการขาย					
และบริการ	1,969,472,574.63	2,096,497,238.16	2,276,373,862.84	2,298,637,209.41	2,369,657,918.13
รายได้เฉพาะธุรกิจ	12,763,580.37	11,159,981.73	10,665,618.97	9,505,951.27	9,980,255.47
รายได้อื่นๆ	12,356,763.53	15,573,576.96	4,344,723.24	4,255,738.93	5,276,768.50
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	1,844,279,771.00	1,899,793,332.00	2,194,544,275.00	2,187,314,150.00	2,200,059,717.00
ต้นทุนขาย /					
บริการ	1,751,259,488.18	1,806,430,249.45	2,103,767,241.91	2,084,515,547.08	2,200,059,717.46
ค่าใช้จ่ายเฉพาะ					
ธุรกิจ	54,407,804.38	50,655,248.22	49,653,997.40	56,626,320.92	69,632,295.09
ค่าใช้จ่ายในการ					
ดำเนินงาน	38,612,478.56	42,707,834.47	41,123,036.44	46,172,282.25	58,630,367.86
หนี้สินหมุนเวียน	30,030,001.87	293,621,200.03	445,307,269.33	687,452,899.52	648,929,687.15
หนี้สิน	388,544,555.63	360,243,689.15	521,221,092.16	785,913,712.30	796,400,146.54
กำไรขั้นต้น	218,213,086.45	290,066,988.71	172,606,620.93	214,121,662.33	169,598,200.67
กำไรสุทธิ	150,313,147.41	223,437,464.71	96,839,929.30	125,084,749.36	69,168,757.70

ที่มา: (สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ , 2548)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรตามแบบ camels analysis ในปี 2548 ทั้งสิ้น 5 ประเภท เพื่อจะได้ทราบว่าสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และมีการจัดการทางการเงินที่ดีหรือไม่ โดยใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานในปีการเงิน 2544 ถึง ปีการเงิน 2548 ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ สามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง
2. การวิเคราะห์คุณภาพของสินทรัพย์
3. การวิเคราะห์ความสามารถในการบริหาร
4. การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร
5. การวิเคราะห์สภาพคล่อง

1. การวิเคราะห์ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$$

(เท่า)

ปีการเงิน 2548 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนทั้งสิ้นสูงกว่าทุก ๆ ปีที่ผ่านมา มีค่าเท่ากับ 2.04 โดยมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนทั้งสิ้นสูงกว่าปีการเงิน 2547 ซึ่งมีค่า เท่ากับ 1.05 แสดงว่ามีการใช้เงินที่ได้มาจากการกู้ยืมมาใช้ในการดำเนินงานมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา มีการใช้เงินทุนจากสหกรณ์เพียงเล็กน้อย และมาจากหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ ความเสี่ยงส่วนใหญ่อีกจะตกเป็นของเจ้าหนี้ และจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่ามีค่าต่ำกว่า แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการชำระหนี้ที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้มีความเสี่ยงต่ำที่อาจไม่ชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ได้ตามกำหนด (ตารางที่ 3)

1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์

$$\frac{\text{อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์}}{\text{(เท่า)}} = \frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์}}$$

ในปีการเงิน 2548 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ มีค่ามากที่สุด คือ 0.14 ซึ่งมาค่าเท่ากับปีการเงิน 2546 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2544 และ 2545 เท่ากับ 0.13 ปีการเงินที่มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์น้อยที่สุด คือ ปีการเงิน 2547 เท่ากับ 0.12 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์มาตรฐาน พบว่า ปีการเงิน 2548 มีค่ามากกว่า แสดงว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีความเสี่ยงต่ำลง และมีความมั่นคงเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีทุนสำรองที่สามารถชดเชยสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากขึ้น (ตารางที่ 3)

1.3 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์

$$\frac{\text{อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์}}{\text{(%)}} = \frac{\text{ทุนของสหกรณ์ปีปัจจุบัน} - \text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}}{\text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}} \times 100$$

ในปีการเงิน 2545 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ มีค่ามากที่สุด คือ 29.16 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2547 เท่ากับ 9.77 ปีการเงินที่มีอัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์น้อยที่สุด คือ ปีการเงิน 2548 เท่ากับ 2.46 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่า มีค่าต่ำกว่า แสดงว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีการปรับตัวลดลงของทุนของสหกรณ์ ซึ่งการปรับตัวลดลงของทุนของสหกรณ์นี้ สามารถนำไปวางแผนในการเพิ่มทุนของสหกรณ์ต่อไปได้ (ตารางที่ 3)

1.4 อัตราการเติบโตของหนี้สิน

$$\text{อัตราการเติบโตของหนี้} = \frac{\text{หนี้ทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{หนี้ทั้งสิ้นปีก่อน}}{\text{หนี้ทั้งสิ้นปีก่อน}} \times 100$$

(%)

ในปีการเงิน 2547 อัตราการเติบโตของหนี้สิน มีค่ามากที่สุด คือ 50.78 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2546 เท่ากับ 44.69 ปีการเงินที่มีอัตราการเติบโตของหนี้สินน้อยที่สุด คือ ปีการเงิน 2548 เท่ากับ 1.33 และเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน อัตราการเติบโตของหนี้สินในปีการเงิน 2548 มีค่าต่ำกว่า แสดงว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีการปรับตัวลดลงของหนี้สินอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ซึ่งแสดงว่าสหกรณ์สามารถควบคุมหนี้สินให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมได้ (ตารางที่ 3)

2. การวิเคราะห์คุณภาพของสินทรัพย์

2.1 อัตราหมุนของสินทรัพย์

$$\text{อัตราหมุนของสินทรัพย์} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

(รอบ)

ในปีการเงิน 2544 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีอัตราส่วนการหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้นสูงสุด คือ 2.21 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2545 เท่ากับ 2.18 ในปีการเงิน 2548 มีอัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้นน้อยที่สุด เท่ากับ 1.53 แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอัตราหมุนของสินทรัพย์ในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่า มีค่ามากกว่า แสดงว่า สหกรณ์มีประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ภายในเกณฑ์มาตรฐาน จึงทำให้สหกรณ์มีสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนค่อนข้างมาก ส่งผลให้สหกรณ์มีความเสี่ยงที่ต่ำลง (ตารางที่ 3)

2.2 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์

$$\text{อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (\%)} = \frac{\text{สินทรัพย์ปีปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์ปีก่อน}}{\text{สินทรัพย์ปีก่อน}} \times 100$$

ในปีการเงิน 2547 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ มีค่ามากที่สุด คือ 27.56 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2546 เท่ากับ 17.38 ปีการเงินที่มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์น้อยที่สุด คือ ปีการเงิน 2548 เท่ากับ 1.88 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่า มีค่าต่ำกว่า แสดงว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยในปีการเงิน 2548 เกิดการปรับตัวลดลงของสินทรัพย์เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ซึ่งสหกรณ์อาจต้องมีการวางแผนเพื่อควบคุมคุณภาพของสินทรัพย์ให้ดียิ่งขึ้น (ตารางที่ 3)

3. การวิเคราะห์ความสามารถในการบริหาร

3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ

$$\text{อัตราการเติบโตของธุรกิจ (\%)} = \frac{\text{มูลค่าธุรกิจปีปัจจุบัน} - \text{มูลค่าธุรกิจปีก่อน}}{\text{มูลค่าธุรกิจปีก่อน}} \times 100$$

อัตราการเติบโตของธุรกิจในปีการเงิน 2544 มีค่ามากที่สุด เท่ากับ 16.08 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2548 เท่ากับ 4.99 ปีการเงินที่มีอัตราการเติบโตของธุรกิจน้อยที่สุด คือ ปีการเงิน 2545 เท่ากับ -12.56 ซึ่งเมื่อนำค่าเฉลี่ยอัตราการเติบโตของธุรกิจในช่วง 5 ปี เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่า มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แต่เมื่อพิจารณาในช่วงของปีการเงิน 2545 ถึง 2548 พบว่า มีอัตราการเติบโตของธุรกิจเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ค่อย ๆ ปรับเพิ่มความสามารถในการบริหารธุรกิจ โดยค่อย ๆ เพิ่มมูลค่าของธุรกิจ จะเห็นได้จากการขยายโรงงานผลิตนมแปรรูป (ตารางที่ 3)

4. การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร

4.1 หนี้สินต่อสมาชิก

$$\frac{\text{หนี้สินต่อสมาชิก (บาท)}}{\text{หนี้สินทั้งสินของสมาชิก}} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสินของสมาชิก}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$$

ในปีการเงิน 2547 อัตราส่วนหนี้สินต่อสมาชิกของสหกรณ์ มีค่ามากที่สุด คือ 106,418 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2548 เท่ากับ 105,952 ปีการเงินที่มีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกน้อยที่สุด คือ ปีการเงิน 2545 เท่ากับ 57,869 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอัตราหนี้สินต่อสมาชิก ในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่ามีค่ามากกว่า แสดงว่า สมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีการขอสินเชื่อจากสหกรณ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้ปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์เพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายได้ดอกเบี้ยรับของสหกรณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของกำไรที่สหกรณ์ได้รับ (ตารางที่ 3)

4.2 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

$$\frac{\text{อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}{\text{ต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (\%)}} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}{\text{กำไรสุทธิ+ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}} \times 100$$

ในปีการเงิน 2548 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน มีค่ามากที่สุด คือ 45.88 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2546 เท่ากับ 29.81 ปีการเงินที่มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานน้อยที่สุด คือ ปีการเงิน 2545 เท่ากับ 16.05 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่า มีค่าต่ำกว่า แสดงว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งจะส่งผลให้สหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3)

4.3 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง

$$\text{อัตราการเติบโตของทุนสำรอง} = \frac{\text{ทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสำรองปีก่อน}}{\text{ทุนสำรองปีก่อน}} \times 100$$

(%)

ในปีการเงิน 2548 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง มีค่า 18.91 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการเงิน 2547 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 5.57 และปีการเงิน 2544 อัตราการเติบโตของทุนสำรองมีค่ามากที่สุด เท่ากับ 57.23 จากการเพิ่มขึ้นของอัตราการเติบโตของทุนสำรอง แสดงว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีการสะสมทุนสำรองเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า อาจเนื่องมาจากสหกรณ์มีการลงทุนเพื่อขยายโรงงานผลิตนมแปรรูป สหกรณ์จึงต้องมีทุนสำรองเก็บไว้ในสหกรณ์เป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นมากกว่าปีก่อน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอัตราการเติบโตของทุนสำรองในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่า มีค่ามากกว่า (ตารางที่ 3)

5. การวิเคราะห์สภาพคล่อง

5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

(เท่า)

ในปีการเงิน 2545 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนมากที่สุดในรอบ 5 ปี คือ 2.76 ในปีการเงิน 2547 มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนน้อยที่สุด เท่ากับ 1.37 ในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียน เท่ากับ 1.39 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า แสดงว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทุนหมุนเวียนในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่า มีค่ามากกว่า แสดงว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องดี และอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน สามารถชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ได้ตามกำหนด เนื่องจากสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนในจำนวนที่เพียงพอที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันเวลาในการชำระหนี้ระยะสั้นได้ (ตารางที่ 3)

5.2 อัตราหมุนของสินค้า

$$\frac{\text{อัตราหมุนของสินค้า (ครั้ง)}}{\text{=}} \frac{\text{ต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}$$

ในปีการเงิน 2545 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีอัตราหมุนของสินค้ามากที่สุด เท่ากับ 42.98 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2546 เท่ากับ 38.33 ในปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีอัตราหมุนของสินค้าน้อยที่สุด เท่ากับ 13.69 แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอัตราหมุนของสินค้าในช่วง 5 ปี กับอัตราส่วนมาตรฐาน พบว่า มีค่ามากกว่า แสดงว่าสหกรณ์มีอัตราหมุนของสินค้าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีการจำหน่ายสินค้าได้เร็ว มีสินค้าคงคลังจำนวนน้อย และไม่ค่อยมีสินค้าค้างหรือล้าสมัย (ตารางที่ 3)

5.3 อายุเฉลี่ยของสินค้า

$$\frac{\text{อายุเฉลี่ยต่อสินค้า (วัน)}}{\text{=}} \frac{365}{\text{อัตราหมุนของสินค้า}}$$

ในปีการเงิน 2548 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีอัตราส่วนของอายุเฉลี่ยของสินค้ามากที่สุด เท่ากับ 26.66 รองลงมา คือ ปีการเงิน 2547 เท่ากับ 21.01 แสดงว่า สหกรณ์ขายสินค้าได้ช้าลงกว่าปีก่อนหน้า แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอายุเฉลี่ยของสินค้าในช่วง 5 ปี กับอายุเฉลี่ยของสินค้ามาตรฐาน พบว่า มีค่าต่ำกว่า แสดงว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยภาพรวมแล้วมีประสิทธิภาพในการจัดจำหน่ายสินค้าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน สามารถขายสินค้าได้ โดยมีระยะเวลาในการเก็บรักษาสินค้าจนถึงวันขายอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่งผลให้ได้รับกำไรเพิ่มขึ้น และขาดทุนลดลง (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระหว่างปีการเงิน 2544 ถึง 2548

อัตราส่วน	หน่วย	ปีการเงิน					ค่าเฉลี่ยปีการเงิน	อัตราส่วนมาตรฐาน
		2544	2545	2546	2547	2548		
1. ความเพียงพอของเงินทุน								
ต่อความเสี่ยง								
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.76	0.54	0.77	1.05	2.04	1.03	ควร > 1.67
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	เท่า	0.13	0.13	0.14	0.12	0.14	0.13	ควร > 0.09
1.3 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์	ร้อยละ	7.56	29.16	2.55	9.77	2.46	10.3	ควร > 22.02
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้	ร้อยละ	8.81	- 7.28	44.69	50.78	1.33	19.67	ควร < 16.21
2. คุณภาพของสินทรัพย์								
2.1 อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	2.21	2.18	2.05	1.68	1.53	1.93	ควร > 0.54
2.2 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	ร้อยละ	2.32	13.46	17.38	27.56	1.88	12.52	ควร > 18.32
3. ความสามารถในการบริหาร								
3.1 อัตราการเติบโตของ	ร้อยละ	16.08	-12.56	- 4.43	-10.87	4.99	- 1.36	ควร > 39.27
4. ความสามารถในการทำกำไร								
4.1 หนี้สินต่อสมาชิก	บาท	64,857.69	57,868.67	87,014.52	106,417.96	105,952.40	84,433.05	ควร >10,177.65
4.2 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ร้อยละ	20.44	16.05	29.81	26.96	45.88	27.83	ควร < 55.12
4.3 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	ร้อยละ	57.23	15.46	25.83	5.57	18.91	24.64	ควร > 16.75
5. สภาพคล่อง								
5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	2.33	2.76	2.14	1.37	1.39	2.00	ควร > 1.25
5.2 อัตราหมุนของสินค้า	ครั้ง	33.33	42.98	38.33	17.37	13.69	29.14	ควร > 14.61
5.3 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน	10.95	8.49	9.52	21.01	26.66	15.33	ควร < 24.99

ที่มา: (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2548)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาที่มีผลต่อความสำเร็จ ดังนั้น การเสนอผลการวิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มานำเสนอ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

ตอนที่ 3 ข้อมูลทางด้านสังคม เป็นการวัดทัศนคติต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

ตอนที่ 4 ปัญหา และความต้องการของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลของคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพหลัก อาชีพเสริม ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ระยะเวลาการเป็นสมาชิก

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.95 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.05 จะเห็นได้ว่าสมาชิกที่เป็นเพศชายมีมากกว่าสมาชิกที่เป็นเพศหญิง อาจจะเป็นไปได้ว่าเพศหญิงมีภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก แม้ว่าสภาพความเป็นจริงปัจจุบันสตรีจะมีบทบาทสูงทั้งในครอบครัวและในสังคม แต่สถานะของเพศหญิงยังคงได้รับการยอมรับและปฏิบัติน้อยกว่าเพศชาย อยู่เสมอ (ตารางที่ 4)

อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 45 ถึง 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาคืออายุอยู่ระหว่าง 35 ถึง 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.19 ช่วงอายุต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 ช่วงอายุ 55 ถึง 64 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.91 และช่วงอายุมากกว่า 64 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.33 โดยสมาชิกที่มีอายุเฉลี่ย คือ 44.62 ปี อายุมากที่สุด คือ 79 ปีอายุน้อยที่สุด คือ 25 ปี และ จะเห็นได้ว่าสมาชิกมีอายุเฉลี่ยอยู่ในวัยกลางคน และสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน ซึ่งในวัยนี้จะเป็นกำลังสำคัญในการทำงาน เพื่อการพัฒนาอาชีพของตนเองและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า (ตารางที่ 4)

อาชีพหลักจากการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 94.64 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างตัดหญ้า และปลูกข้าวโพด คิดเป็นร้อยละ 2.38 เท่ากัน และอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 0.60 ส่วนอาชีพเสริมพบว่า สมาชิกไม่มีการประกอบอาชีพเสริมคิดเป็นร้อยละ 57.74 มีการประกอบอาชีพเสริมคิดเป็นร้อยละ 42.26 โดยพบว่าสมาชิกประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.07 รองลงมาคือ ปลูกข้าวโพด คิดเป็นร้อยละ 28.17 เลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 7.04 ช่างทาสีและช่างเย็บผ้า คิดเป็นร้อยละ 5.63 เท่ากัน ที่เหลือ คือ ค้าขาย รับจ้างส่งอาหารสัตว์และช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 2.82 เท่ากัน จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า การที่สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในฟาร์มเพื่อทำความสะอาดคอก ให้อาหาร อาบน้ำโค รีดนม โดยจะปฏิบัติวันละ 2 ครั้ง คือ ช่วงเช้ามืดถึงตอนสาย และช่วงบ่ายจนถึงเย็น และจะใช้เวลาช่วงที่ว่างอยู่นี้ประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว (ตารางที่ 4)

สมาชิกสหกรณ์จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.62 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 42.86 ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.95 และระดับ ปวช. หรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 3.57 จะเห็นได้ว่าไม่มีสมาชิกคนใดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในพื้นที่ตำบลหนองโพนมีการกระจายการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และสมาชิกในพื้นที่นี้ให้ความสำคัญกับการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้และการดำเนินชีวิต (ตารางที่ 4)

สถานภาพการสมรสของสมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่สมรสแล้วและอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 95.24 เป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 3.57 และหย่าร้างมีจำนวนเพียงร้อยละ 1.19 จะเห็นได้ว่าสมาชิกของสหกรณ์สมรสแล้วและอยู่ด้วยกันเป็นส่วนมาก ซึ่งทำให้ครอบครัวของสมาชิกมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพิ่มขึ้น จะเป็นการช่วยกันแบ่งเบาภาระด้านต่าง ๆ ของครอบครัวได้ (ตารางที่ 4)

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ พบว่า มีระยะเวลาเฉลี่ย 17.64 ปี โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกมากที่สุด 35 ปี น้อยที่สุด 4 ปี ส่วนใหญ่สมาชิกมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกมากกว่า

18 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.21 รองลงมามีระยะเวลาการเป็นสมาชิกอยู่ในช่วง 10 ถึง 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.95 และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกลดกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.84 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรดั้งเดิม ที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ตั้งแต่ระยะแรก ที่เริ่มตั้งสหกรณ์ ส่วนคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ในเขตดำเนินการของสหกรณ์นั้น ส่วนใหญ่จะผละจากการทำอาชีพด้านการเกษตร เข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรมแทน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	94	55.95
	หญิง	74	44.05
อายุ (ปี)	น้อยกว่า 35	42	25.00
	35 ถึง 44	44	26.19
	45 ถึง 54	48	28.57
	55 ถึง 64	20	11.91
	มากกว่า 64	14	8.33
อาชีพหลัก	เลี้ยงโคนม	159	94.64
	รับจ้างตัดหญ้า	4	2.38
	ปลูกข้าวโพด	4	2.38
	รับจ้างทั่วไป	1	0.60
อาชีพเสริม	ไม่มีอาชีพเสริม	97	57.74
	มีอาชีพเสริม	71	42.26

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะอาชีพเสริม		
รับจ้างทั่วไป	32	45.07
ปลูกข้าวโพด	20	28.17
เลี้ยงโคนม	5	7.04
ช่างทาสี	4	5.63
ช่างเย็บผ้า	4	5.63
ค้าขาย	2	2.82
รับจ้างส่งอาหารสัตว์	2	2.82
ช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า	2	2.82
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาตอนต้น	80	47.62
ประถมศึกษาตอนปลาย	72	42.86
มัธยมศึกษา	10	5.95
ปวช. หรือ ปวส.	6	3.57
สถานภาพการสมรส		
สมรสและอยู่ด้วยกัน	160	95.24
โสด	6	3.57
สมรสและหย่าร้าง	2	1.19
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก (ปี)		
น้อยกว่า 10	35	20.84
10 ถึง 18	52	30.95
มากกว่า 18	81	48.21

การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ประกอบด้วยข้อมูล จำนวนโคนม ปริมาณน้ำนมดิบ จำนวนแรงงาน การจ้างงาน รายได้ รายจ่าย เงินออม ทรัพย์สินต่าง ๆ หนี้สิน แหล่งเงินทุน และการชำระเงินทุนของสมาชิกสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์มีจำนวนโคนมโดยเฉลี่ย 13.92 ตัว ส่วนจำนวนโคนมที่อยู่ในการเลี้ยงดูมากที่สุด คือ 40 ตัว น้อยที่สุด คือ 2 ตัว และส่วนใหญ่สมาชิกมีจำนวนโคนมที่อยู่ในการดูแลน้อยกว่า 16 ตัว คิดเป็นร้อยละ 66.07 และรองลงมาสมาชิกของสหกรณ์มีจำนวนโคนม 16 ถึง 30 ตัว คิดเป็นร้อยละ 29.17 และในอันดับสุดท้าย คือ สมาชิกของสหกรณ์มีจำนวนโคนมมากกว่า 30 ตัว คิดเป็นร้อยละ 4.76 จะเห็นได้ว่า จำนวนโคนมของสมาชิกโดยเฉลี่ยแล้ว คือ 13.92 ตัว แสดงให้เห็นว่าสมาชิกมีโคนมในการเลี้ยงดูไม่มากนัก อาจเนื่องมาจากสมาชิกคำนึงถึงจำนวนแรงงานและแหล่งอาหารในการเลี้ยงดู อีกทั้งปัจจุบันนี้ราคาของผลผลิตที่ได้รับจากโคนมมีราคาไม่สูงมากนัก (ตารางที่ 5)

จำนวนปริมาณน้ำนมดิบที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับโดยเฉลี่ย คือ 46.69 กิโลกรัมต่อวัน ส่วนปริมาณน้ำนมดิบสูงสุด คือ 160 กิโลกรัมต่อวัน และปริมาณน้ำนมดิบต่ำสุด คือ 10 กิโลกรัมต่อวัน ส่วนใหญ่ปริมาณน้ำนมดิบที่ได้รับอยู่ระหว่าง 31 ถึง 60 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาปริมาณน้ำนมดิบที่ได้รับ คือ น้อยกว่า 31 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 25 ปริมาณ 61 ถึง 90 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 7.74 และปริมาณมากกว่า 90 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 4.76 จะเห็นได้ว่าปริมาณน้ำนมดิบที่สมาชิกได้รับโดยเฉลี่ย คือ 46.69 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งเป็นปริมาณที่อยู่ในระดับไม่มากนัก อาจเนื่องมาจากขึ้นกับจำนวนโคนมที่สมาชิกเลี้ยงมีเป็นจำนวนไม่มากนัก (ตารางที่ 5)

จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงดูโคนม พบว่า มีการใช้แรงงานในครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 98.81 และไม่มีการใช้แรงงานในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.19 โดยพบว่ามีจำนวนแรงงานในครัวเรือนโดยเฉลี่ย คือ 2 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากที่สุด คือ 5 คน น้อยที่สุด คือ 1 คน และส่วนใหญ่มีแรงงานในครัวเรือนมีขนาด 2 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.65 รองลงมา คือ มีขนาดมากกว่า 2 คน คิดเป็นร้อยละ 23.49 และมีขนาด 1 คน คิดเป็นร้อยละ 13.86 จากการเก็บข้อมูลจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แรงงานในครัวเรือนเป็นพ่อบ้านและแม่บ้าน ส่วนบุตรจะทำหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนเป็นหลัก เมื่อว่างเว้นจากการเรียน จะมาช่วยเป็นแรงงานให้ครอบครัวเป็นครั้งคราว (ตารางที่ 5)

จำนวนแรงงานจ้าง พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่ไม่มีแรงงานจ้าง คิดเป็นร้อยละ 92.86 มีแรงงานจ้าง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 และมีแรงงานจ้าง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.38 จำนวนแรงงานจ้างมากที่สุด คือ 2 คน โดยมีอัตราจ้างเฉลี่ย คือ 73.33 บาทต่อวัน และมีอัตราจ้างมากที่สุด คือ 200 บาทต่อวัน น้อยที่สุด คือ 40 บาทต่อวัน ส่วนใหญ่มีอัตราจ้าง 50 บาทต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมา คือ อัตราจ้าง 40 บาทต่อวัน และ 200 บาทต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 16.67 เท่ากัน จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เกิดการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากจำนวนแรงงานในครัวเรือนไม่เพียงพอ ทำให้ดูแลโคนมที่เลี้ยงไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจส่งผลเสียหายให้แก่สมาชิก โดยอัตราค่าตอบแทนแรงงานจ้าง ตัวสมาชิกอาจเป็นผู้กำหนด (ตารางที่ 5)

การจำหน่ายนํ้านมดิบของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จะทำการจำหน่ายให้กับทางสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ทั้งหมดเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ซึ่งในส่วนรายได้จากการผลิตนํ้านมดิบของสมาชิกเฉลี่ยเดือนละ 15,408 บาท โดยสมาชิกมีรายได้มากที่สุด คือ 52,800 บาทต่อเดือน น้อยที่สุด คือ 3,300 บาทต่อเดือน และพบว่าส่วนใหญ่สมาชิกมีรายได้อยู่ในช่วงน้อยกว่า 15,001 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาอยู่ในช่วง 15,001 ถึง 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 38.10 มีรายได้อยู่ในช่วง 30,001 ถึง 45,000 บาทต่อเดือน และมากกว่า 45,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 2.38 เท่ากัน จะเห็นได้ว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิก คือ 15,408 บาท แสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงโคนม เป็นอาชีพที่ทำให้สมาชิกมีรายได้ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ของตำบลหนองโพเป็นที่ดอน เหมาะสมแก่การเลี้ยงโคนม ทำให้ได้ผลดี และการเลี้ยงโคนมจะทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี เพราะสมาชิกต้องรีดนมทุกวัน (ตารางที่ 5)

รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนมของสมาชิกเฉลี่ยเดือนละ 5,450 บาท โดยสมาชิกมีรายจ่ายมากที่สุด คือ 22,000 บาทต่อเดือน น้อยที่สุด คือ 1,300 บาทต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่สมาชิกมีรายจ่ายอยู่ในช่วงน้อยกว่า 5,001 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 54.76 รองลงมามีรายจ่ายอยู่ในช่วง 5,001 ถึง 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 40.48 และรายจ่ายอยู่ในช่วงมากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 4.76 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า สมาชิกมีรายจ่ายโดยเฉลี่ยในการเลี้ยงโคนมน้อยกว่ารายได้โดยเฉลี่ยที่ได้รับทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าสมาชิกมีเงินเหลือไว้สำหรับทำทุนต่อไปได้ อาจเนื่องมาจากเกิดรายรับที่เข้ามาได้มากกว่ารายจ่ายที่ต้องจ่ายออกไป (ตารางที่ 5)

จำนวนเงินออมพบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 59.52 มีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 40.48 โดยสมาชิกมีจำนวนเงินออมเฉลี่ย คือ 332,375 บาท และมีจำนวนเงินออมมากที่สุด คือ 2,400,000 บาท น้อยที่สุด คือ 2,500 บาท ส่วนใหญ่สมาชิกมีจำนวนเงินออม น้อย

กว่า 50,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.76 รองลงมามีจำนวนเงินออมมากกว่า 200,00 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.35 มีจำนวนเงินออมอยู่ในช่วง 150,001 ถึง 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.65 มีจำนวนเงินออมอยู่ในช่วง 50,001 ถึง 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.77 และมีจำนวนเงินออมอยู่ในช่วง 100,001 ถึง 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.47 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่สมาชิกไม่มีเงินออม อาจเนื่องมาจากต้องนำรายได้ที่ได้รับมาทำเป็นทุนในการเลี้ยงโคนมต่อไป และอาจต้องส่งเสียบุตรเรียนหนังสือ รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว (ตารางที่ 5)

จำนวนทรัพย์สินทั้งหมดของสมาชิกสหกรณ์ พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีทรัพย์สินโดยเฉลี่ย คือ 1,238,595 บาท และมีจำนวนทรัพย์สินมากที่สุด คือ 7,970,000 บาท น้อยที่สุด คือ 210,000 บาท โดยส่วนใหญ่สมาชิกมีจำนวนทรัพย์สินน้อยกว่า 800,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.81 รองลงมามีจำนวนทรัพย์สินอยู่ในช่วง 800,001 ถึง 1,600,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.10 และมีจำนวนทรัพย์สินมากกว่า 1,600,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.09 จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่สมาชิกมีจำนวนทรัพย์สินโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าสมาชิกมีฐานะทางการเงินที่มั่นคงอยู่ในระดับหนึ่ง (ตารางที่ 5)

หนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 37.75 สมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 62.5 โดยพบว่าสมาชิกมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย คือ 93,695 บาท และมีจำนวนหนี้สินมากที่สุด คือ 500,000 บาท น้อยที่สุด คือ 10,000 บาท และส่วนใหญ่สมาชิกมีจำนวนหนี้สินน้อยกว่า 60,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.62 รองลงมามีจำนวนหนี้สินมากกว่า 240,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.19 มีจำนวนหนี้สินอยู่ในช่วง 60,001 ถึง 120,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.62 มีจำนวนหนี้สินอยู่ในช่วง 180,001 ถึง 240,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.71 และมีจำนวนหนี้สินอยู่ในช่วง 120,001 ถึง 180,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.86 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินเกิดขึ้นจากการกู้ยืมเงิน อาจเนื่องมาจากรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น และไม่มีเงินออม จึงจำเป็นต้องหาแหล่งสินเชื่อ เพื่อนำเงินมาลงทุนและใช้จ่ายภายในครอบครัว (ตารางที่ 5)

แหล่งกู้ยืมเงินที่สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เลือกที่จะกู้ยืม พบว่ามีอยู่ 5 แห่ง โดยส่วนใหญ่สมาชิกกู้ยืมเงินจากสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา คือ กลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 26.67 กองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.71 ธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 4.76 และกู้ยืมจากนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 2.86 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ สมาชิกกู้ยืมเงินจากสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มากที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้ที่เป็นสมาชิกทุกคนจะมีเงินหุ้นสะสมอยู่แล้ว และจะสามารถกู้เงินได้ในวงเงินหุ้นของตน (ตารางที่ 5)

การชำระเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่าส่วนใหญ่สมาชิกชำระเงินตรงตามเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 87.62 และชำระเงินไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 12.38 โดยพบว่าสาเหตุที่ทำให้ชำระเงินไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด เนื่องมาจากมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายคิดเป็นร้อยละ 69.24 รองลงมาคือ ต้องส่งเสียบุตรในการศึกษาเล่าเรียน และได้รับรายได้ต่ำกว่ากำหนด คิดเป็นร้อยละ 15.38 เท่ากัน จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่สมาชิกชำระเงินกู้ได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด แสดงให้เห็นถึงควมมีวินัยของสมาชิก ส่วนการชำระเงินไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด อาจเนื่องมาจากสมาชิกมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นสาเหตุหลัก (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนโคนม (ตัว)		
น้อยกว่า 16	111	66.07
16 ถึง 30	49	29.17
มากกว่า 30	8	4.76
ปริมาณน้ำนมดิบ (กิโลกรัมต่อวัน)		
น้อยกว่า 31	42	25.00
31 ถึง 60	105	62.50
61 ถึง 90	13	7.74
มากกว่า 90	8	4.76
แรงงานในครัวเรือน		
มีแรงงานในครัวเรือน	166	98.81
ไม่มีแรงงานในครัวเรือน	2	1.19

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
1	23	13.86
2	104	62.65
มากกว่า 2	39	23.49
จำนวนแรงงานจ้าง (คน)		
ไม่มีแรงงานจ้าง	156	92.86
1	8	4.76
2	4	2.38
อัตราจ้าง (บาทต่อวัน)		
40	2	16.67
50	8	66.66
200	2	16.67
รายได้จากการผลิตน้ำมันดิบ (บาทต่อเดือน)		
น้อยกว่า 15,001	96	57.14
15,001 ถึง 30,000	64	38.10
30,001 ถึง 45,000	4	2.38
มากกว่า 45,000	4	2.38
รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม (บาทต่อเดือน)		
น้อยกว่า 5,001	92	54.76
5,001 ถึง 10,000	68	40.48
มากกว่า 10,000	8	4.76
เงินออม		
มีเงินออม	68	40.48
ไม่มีเงินออม	100	59.52

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนเงินออม (บาท)		
น้อยกว่า 50,001	25	36.76
50,001 ถึง 100,000	8	11.77
100,001 ถึง 150,000	1	1.47
150,001 ถึง 200,000	12	17.65
มากกว่า 200,000	22	32.35
จำนวนทรัพย์สิน (บาท)		
น้อยกว่า 800,0001	82	48.81
800,001 ถึง 1,600,000	64	38.10
มากกว่า 1,600,000	22	13.09
หนี้สิน		
มีหนี้สิน	105	62.50
ไม่มีหนี้สิน	63	37.50
จำนวนหนี้สิน (บาท)		
น้อยกว่า 60,001	71	67.62
60,001 ถึง 120,000	8	7.62
120,001 ถึง 180,000	3	2.86
180,001 ถึง 240,000	6	5.71
มากกว่า 240,000	17	16.19
แหล่งกู้ยืมเงิน		
สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ	63	60.00
กลุ่มเกษตรกร	28	26.67
กองทุนหมู่บ้าน	6	5.71
ธนาคารพาณิชย์	5	4.76
นอกระบบ	3	2.86

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การชำระเงินกู้		
ชำระเงินตรงเวลา	92	87.62
ชำระเงินไม่ตรงเวลา	13	12.38
สาเหตุที่ชำระเงินกู้ไม่ตรงเวลา		
รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย	9	69.24
ส่งเสียบุตรเรียนหนังสือ	2	15.38
ได้รับรายได้ล่าช้ากว่ากำหนด	2	15.38

การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

ข้อมูลทางด้านสังคม ประกอบด้วย การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

สมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพราะสมัครใจ เลื่อมใสในสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 88.10 รองลงมา คือ ต้องการทำธุรกิจกับสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 9.52 และสหกรณ์อยู่ใกล้บ้านสะดวก คิดเป็นร้อยละ 2.38 จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์เพราะความสมัครใจ และเกิดความเลื่อมใสในสหกรณ์ อาจเนื่องมาจากเป็นสหกรณ์ที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมั่นใจในความมั่นคงของสหกรณ์ (ตารางที่ 6)

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 89.29 รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.52 และไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์เลย คิดเป็นร้อยละ 1.19 โดยรูปแบบของข่าวสารที่สมาชิกได้รับ ส่วนใหญ่เป็นจดหมายข่าว คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ ได้รับข่าวสารจากหัวหน้ากลุ่ม และจากการพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 35.12 และได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของรัฐ หรือเอกชน คิดเป็นร้อยละ 2.38 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ทุกครั้ง แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์คำนึงถึงการกระจายข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีสมาชิกอยู่

และสมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองจากแหล่งข่าวสาร โดยรูปแบบของข่าวสารที่สมาชิกได้รับ หรือมีการแลกเปลี่ยนกัน คือ จัดหมายข่าวจากสหกรณ์ ซึ่งช่วยส่งข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของสหกรณ์ รวมทั้งข่าวสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ข้อมูลทางด้านสังคม

ข้อมูลทางด้านสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สาเหตุที่สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์		
สมัครใจ เลื่อมใสในสหกรณ์	148	88.10
ต้องการทำธุรกิจกับสหกรณ์	16	9.52
ใกล้บ้าน สะดวกในการติดต่อ	4	2.38
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์		
ได้รับทุกครั้ง	150	89.29
ได้รับบางครั้ง	16	9.52
ไม่เคยได้รับ	2	1.19
รูปแบบของข่าวสารที่ได้รับ		
จดหมายข่าว	105	62.50
หัวหน้ากลุ่ม และการพูดคุย	59	35.12
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของรัฐ หรือเอกชน	4	2.38

ในส่วนของความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จากการสอบถามพบว่า สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจระดับมาก ในข้อทางเลือกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์มาจากการตัดสินใจของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ค่าเฉลี่ย คือ 2.80 ข้อสหกรณ์ควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ค่าเฉลี่ย คือ 2.78 ข้อการประชุมจะช่วยให้สมาชิกสหกรณ์โคนมได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกท่านอื่น ค่าเฉลี่ย คือ 2.74 ข้อการที่สมาชิกสหกรณ์โคนมจะประสบผลสำเร็จต้องอาศัยสมาชิกสหกรณ์เข้าดำเนินกิจกรรม ค่าเฉลี่ย คือ 2.66 ข้อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย คือ 2.63 ข้อการดำเนินกิจกรรมใดก็ตามให้บรรลุผล

สำเร็จ สมาชิกสหกรณ์ต้องมีการวางแผนและแบ่งงานกันทำ ค่าเฉลี่ย คือ 2.58 ข้อการตัดสินใจ ดำเนินกิจกรรมจะไม่ผิดพลาด เมื่อสมาชิกสหกรณ์คอยช่วยกันคิดและตัดสินใจ ค่าเฉลี่ย คือ 2.46 ข้อสมาชิกจะได้รับความรู้วิชาการเกษตรและเคหะกิจเกษตร เมื่อเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนม ค่าเฉลี่ย คือ 2.42 สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระดับปานกลางในข้อการที่จะทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ และมีชื่อเสียงมีความเป็นปึกแผ่น สมาชิกสหกรณ์ควรมีความรู้สึกเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ค่าเฉลี่ย คือ 2.26 ข้อสหกรณ์ต้องทำธุรกิจให้ได้กำไรสูงสุดเสมอ ค่าเฉลี่ย คือ 2.01 และสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระดับน้อย ในข้อกิจกรรมของสมาชิกสหกรณ์ ที่สมาชิกช่วยกันทำ ต้องก่อให้เกิดรายได้และผลตอบแทนแก่สมาชิกสหกรณ์เสมอ ค่าเฉลี่ย คือ 1.64 ข้อสหกรณ์ควรจะได้รับชื่อนามติดจากบุคคลภายนอกที่มีใช้สมาชิกของสหกรณ์ด้วย ค่าเฉลี่ย คือ 1.24 โดยในภาพรวมสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนม หนองโพ ฯ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย คือ 2.35

โดยในภาพรวมสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนม หนองโพ ฯ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย คือ 2.35

จะเห็นได้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในระดับมาก โดยหัวข้อที่สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ข้อทางเลือกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์มาจากการตัดสินใจของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ข้อสหกรณ์ควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ข้อการประชุมจะช่วยให้สมาชิกสหกรณ์โคนมได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกท่านอื่น ซึ่งพบว่าเนื่องมาจากสมาชิกมีความเข้าใจว่า การดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องเกิดจากการร่วมตัดสินใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ โดยจะต้องมีการจัดประชุมกันขึ้นเพื่อให้สมาชิกได้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็น สำหรับสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในระดับปานกลางนั้น พบว่าหัวข้อที่สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง คือ ข้อการที่จะทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ และมีชื่อเสียงมีความเป็นปึกแผ่น สมาชิกสหกรณ์ควรมีความรู้สึกเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และข้อสหกรณ์ต้องทำธุรกิจให้ได้กำไรสูงสุดเสมอ ซึ่งอาจเนื่องมาจาก สมาชิกไม่มีความรู้สึกที่ตนเป็นสมาชิกของสหกรณ์อย่างแท้จริง โดยสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะต้องการได้รับเงินปันผลจากการได้กำไรของสหกรณ์เป็นหลัก และสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนม

หนองโพ ฯในระดับน้อย ในข้อกิจกรรมของสมาชิกสหกรณ์ที่สมาชิกช่วยกันทำ ต้องก่อให้เกิดรายได้และผลตอบแทนแก่สมาชิกสหกรณ์เสมอ และข้อสหกรณ์ควรจะได้รับชื่อนำนมดิบจากบุคคลภายนอกที่มีใช่สมาชิกของสหกรณ์ด้วย เนื่องมาจากสมาชิกของสหกรณ์มีความเข้าใจว่า กิจกรรมของสหกรณ์ที่สมาชิกร่วมทำธุรกิจด้วยจะต้องก่อให้เกิดผลตอบแทนกลับไปสู่สมาชิกได้ทุกครั้งไป และสมาชิกมีความเข้าใจว่าสหกรณ์ควรได้รับชื่อนำนมดิบจากผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งจากความเข้าใจนี้คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงที่สหกรณ์จะรับชื่อนำนมดิบเฉพาะผู้ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์เท่านั้น (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

ความรู้ความเข้าใจของสมาชิก เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์	ระดับความรู้ความเข้าใจ			ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
1. ทางเลือกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ มาจากการตัดสินใจของสมาชิกคณะกรรมการ ดำเนินงานสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์	139	23	6	2.80	มาก
2. สหกรณ์ควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	37	131	0	2.78	มาก
3. การประชุมจะช่วยให้สมาชิกสหกรณ์โคนม ได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็น จากสมาชิกท่านอื่น	124	44	0	2.74	มาก
4. การที่สมาชิกสหกรณ์โคนมจะประสบ ผลสำเร็จต้องอาศัยสมาชิกสหกรณ์เข้าดำเนิน กิจกรรม	115	49	4	2.66	มาก
5. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะเกิดขึ้น เมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์	105	63	0	2.63	มาก
6. ในการดำเนินกิจกรรมใดก็ตามให้บรรลุ ผลสำเร็จ สมาชิกสหกรณ์ต้องมีการวางแผน และแบ่งงานกันทำช่วยกันคิดและตัดสินใจ	71	97	0	2.58	มาก
7. การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมจะไม่ ผิดพลาดเมื่อสมาชิกสหกรณ์โคนม	2	87	79	2.46	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจของสมาชิก เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์	ระดับความรู้ความเข้าใจ			ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
8. สมาชิกจะได้รับความรู้วิชาการเกษตร และเคหะกิจเกษตร เมื่อเข้าเป็นสมาชิก ของสหกรณ์โคนม	98	70	0	2.42	มาก
9. การที่จะทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ และมีชื่อเสียงมีความเป็นปึกแผ่น สมาชิก สหกรณ์ควรมีความรู้สึกรักเป็นสมาชิกสหกรณ์ ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่	113	49	6	2.26	ปานกลาง
10. สหกรณ์ต้องทำธุรกิจให้ได้กำไรสูงสุดเสมอ	17	133	18	2.11	ปานกลาง
11. กิจกรรมของสมาชิกสหกรณ์ที่สมาชิก ช่วยกันทำ ต้องก่อให้เกิดรายได้และผล ตอบแทนแก่สมาชิกสหกรณ์เสมอ	75	78	15	1.64	น้อย
12. สหกรณ์ควรจะได้รับชื่อน้ำนมดิบจากบุคคล ภายนอกที่มีใช้สมาชิกของสหกรณ์ด้วย	134	28	6	1.24	น้อย
ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกโดยเฉลี่ย				2.36	มาก

ในส่วนของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จากการสอบถาม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับมากด้านการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ค่าเฉลี่ย คือ 2.95 ด้านการถือหุ้นตามระเบียบสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย คือ 2.92 ด้านการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม ค่าเฉลี่ย คือ 2.90 ด้านการเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม ค่าเฉลี่ย คือ 2.87 ด้านการเข้าร่วมประชุมและอบรมความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย คือ 2.77 ด้านการช่วยแก้ปัญหาเมื่อสหกรณ์ประสบปัญหาน้ำนมดิบคุณภาพต่ำ (โดยการรีดนมให้ถูกต้องตามวิธีการรีดนมให้สะอาด) ค่าเฉลี่ย คือ 2.48 สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับปานกลาง ในด้านเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาราคาน้ำนมดิบ ค่าเฉลี่ย คือ 2.01 ด้านเสนอความคิดเห็น แนวทางการแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ในที่ประชุมกลุ่ม หรือประชุมใหญ่ ค่าเฉลี่ย คือ 2.00 สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับน้อย ในด้านนำเงินที่เหลือเก็บไปถือหุ้นกับสหกรณ์เพิ่มขึ้น ค่าเฉลี่ย คือ 1.21 ด้าน

เสนอความคิดในการแก้ไขปัญหาและการตลาดของนมพาสเจอร์ไรส์ นมยู.เอช.ที. นมเปรี้ยวพร้อมดื่ม โยเกิร์ต เนย ไอศกรีม ค่าเฉลี่ย คือ 1.20 ด้านแนะนำให้เพื่อนสมาชิกนำเงินที่เหลือเก็บเหลือใช้มาถือหุ้นกับสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย คือ 1.17 และด้านการถือหุ้นเพิ่มขึ้นในวันพิเศษ เช่น วันสหกรณ์แห่งชาติทุก ๆ ปี วันครบรอบวันเกิด ค่าเฉลี่ย คือ 1.14

โดยในภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย คือ 2.14

จะเห็นได้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในระดับมาก โดยหัวข้อที่สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์มากที่สุด 3 อันดับคือ 1 เรื่องการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี อันดับที่ 2 เรื่องด้านการถือหุ้นตามระเบียบสหกรณ์ และอันดับที่ 3 เรื่องการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม ซึ่งพบว่า เนื่องมาจากสมาชิกใส่ใจในหน้าที่ของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ อีกทั้งแสดงถึงความมีวินัยและรับผิดชอบในหน้าที่อันพึงปฏิบัติของตัวเองสำหรับสมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในระดับปานกลางนั้น พบว่า หัวข้อที่สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับปานกลาง คือ ด้านเสนอความคิดในการแก้ไขปัญหาหรือนำนมดิบ และด้านเสนอความคิดแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ในที่ประชุมกลุ่มหรือประชุมใหญ่ ซึ่งเนื่องมาจาก สมาชิกไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองในที่ประชุมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพราะคิดว่าตนเป็นเพียงสมาชิกที่ไม่ค่อยมีสิทธิ์มีเสียงในการแสดงความคิดเห็น และสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในระดับน้อย โดยหัวข้อที่สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านนำเงินที่เหลือเก็บไปถือหุ้นกับสหกรณ์เพิ่มขึ้น ด้านเสนอความคิดในการแก้ไขปัญหาและการตลาดของนมพาสเจอร์ไรส์ นมยู.เอช.ที. นมเปรี้ยวพร้อมดื่ม โยเกิร์ต เนย ไอศกรีม และด้านแนะนำให้เพื่อนสมาชิกนำเงินที่เหลือเก็บเหลือใช้มาถือหุ้นกับสหกรณ์ เนื่องมาจากส่วนมากสมาชิกไม่ค่อยมีเงินเหลือเก็บหลังจากใช้จ่าย จึงไม่มีการถือหุ้นกับสหกรณ์เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ สมาชิกไม่เคยแนะนำให้เพื่อนสมาชิกด้วยกันนำเงินเหลือเก็บมาถือหุ้นกับสหกรณ์เพิ่ม อีกทั้งสมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นเพียงสมาชิกที่ส่งนมนมดิบให้แก่สหกรณ์ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ จึงไม่เคยแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและการตลาดของผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์โคนมหนองโพ

การมีส่วนร่วมของสมาชิก เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์	ระดับการมีส่วนร่วม			ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
1. การเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี	160	8	0	2.95	มาก
2. การถือหุ้นตามระเบียบสหกรณ์	154	14	0	2.92	มาก
3. การเข้าร่วมประชุมกลุ่ม	152	16	0	2.90	มาก
4. การเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม	146	22	0	2.87	มาก
5. การเข้าร่วมประชุมและอบรมความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์	129	39	0	2.77	มาก
6. การช่วยแก้ปัญหาเมื่อสหกรณ์ประสบปัญหาน้ำนมดิบคุณภาพต่ำ (โดยการรณรงค์ให้ถูกต้องตามวิธีการรีดนมให้สะอาด)	86	76	6	2.48	มาก
7. การเสนอความคิดในการแก้ไขปัญหาราคาน้ำนมดิบ	44	81	43	2.01	ปานกลาง
8. การเสนอความคิดแนะแนวทางแก้ไขปัญหสหกรณ์ในที่ประชุมกลุ่มหรือที่ประชุมใหญ่	50	68	50	2.00	ปานกลาง
9. การนำเงินที่เหลือไปถือหุ้นกับสหกรณ์เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากระเบียบที่กำหนด	6	23	139	1.21	น้อย
10. การเสนอความคิดในการแก้ไขและการตลาดของนมพาสเจอร์ไรส์นมยู.เอช.ที. นมเปรี้ยวพร้อมดื่มโยเกิร์ต เนย ไอศกรีม	10	13	145	1.20	น้อย
11. การแนะนำให้เพื่อนสมาชิกนำเงินที่เหลือเก็บเหลือใช้มาถือหุ้นกับสหกรณ์	2	25	141	1.17	น้อย
12. การถือหุ้นเพิ่มขึ้นจากปกติในวันพิเศษเช่น วันสหกรณ์แห่งชาติทุก ๆ ปี วันครบรอบวันเกิด	6	11	151	1.14	น้อย
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมโดยเฉลี่ย				2.14	ปานกลาง

ในส่วนของการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จากการสอบถามสมาชิกพบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ให้การสนับสนุนระดับมากในด้านให้คำแนะนำในการทำพันธุ์ประวัติโคนมแก่สมาชิก ค่าเฉลี่ย คือ 2.75 ด้านให้บริการตรวจโรคโคนมของสมาชิกเป็นประจำทุกปี ค่าเฉลี่ย คือ 2.64 ด้านให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมแก่สมาชิกเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ และปฏิบัติได้จริง ค่าเฉลี่ย คือ 2.48 ด้านการอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สมาชิกทราบอย่างละเอียด เมื่อเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติหน้าที่ที่ฟาร์มของสมาชิกหรือที่สำนักงาน ค่าเฉลี่ย คือ 2.46 ด้านการจำหน่ายปัจจัยการผลิต เช่น เวชภัณฑ์อาหารโคนม น้ำเชื้อพ่อพันธุ์ดี เป็นต้น ที่มีคุณภาพให้แก่สมาชิก ค่าเฉลี่ย คือ 2.46 ด้านให้ความรู้แก่สมาชิก และนำข่าวสารความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมมาให้สมาชิกอยู่เป็นประจำ ค่าเฉลี่ย คือ 2.44 ด้านให้ข้อมูลแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพแก่สมาชิก ค่าเฉลี่ย คือ 2.38 ด้านจัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่ราคาเหมาะสมให้แก่สมาชิก ค่าเฉลี่ย คือ 2.38 สมาชิกได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระดับปานกลางในด้านแนะนำวิธีการใช้เวชภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับโคนมอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพแก่สมาชิก ค่าเฉลี่ย คือ 2.30 ด้านให้คำชี้แนะในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมแก่สมาชิกได้ตลอดเวลา ค่าเฉลี่ย คือ 1.92 และสมาชิกได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ระดับน้อยในด้านประสานงานไปยังนักวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกได้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถช่วยได้ ค่าเฉลี่ย คือ 1.64 ด้านให้บริการทำคลอดแม่โคนมแก่สมาชิก ในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถแก้ไขได้ ค่าเฉลี่ย คือ 1.24

โดยภาพรวมสมาชิกได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย คือ 2.26

จะเห็นได้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในระดับมาก โดยหัวข้อที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรให้การสนับสนุนมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ให้คำแนะนำในการทำพันธุ์ประวัติโคนมแก่สมาชิก ให้บริการตรวจโรคโคนมของสมาชิกเป็นประจำทุกปี ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมแก่สมาชิกเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ และปฏิบัติได้จริง ซึ่งพบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรจะเป็นผู้บันทึกประวัติการผสมพันธุ์และประวัติการให้น้ำนมของแม่โคแต่ละตัว ทำให้สมาชิกได้รับความสะดวกในเรื่องนี้ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ยังออกให้บริการตรวจโรคโคนมฟรีเป็นประจำทุกปีแก่สมาชิก ทำให้สมาชิกได้รับการบริการและความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม โดยสมาชิกสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาปฏิบัติจริง

เพื่อดูแลโคนมให้มีสุขภาพดี ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกได้ผลิตผลนํ้านมดิบที่มีคุณภาพ สำหรับในด้านที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรให้การสนับสนุนในระดับปานกลาง คือ แนะนำวิธีการใช้เวชภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับโคนมอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพแก่สมาชิก และให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมแก่สมาชิกได้ตลอดเวลา เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย ทำให้บางครั้งเมื่อสมาชิกต้องการความช่วยเหลือแต่ไม่พบเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานข้างนอก ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้ตลอดเวลา อีกทั้งอาจส่งผลให้สมาชิกไม่ได้รับคำแนะนำการใช้เวชภัณฑ์สำหรับโคนม และสำหรับในด้านที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรให้การสนับสนุนในระดับน้อย คือ ประสานงานไปยังนักวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิก ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถช่วยได้ และให้บริการทำคลอดแม่โคนมแก่สมาชิก ในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถประสานงานไปยังนักวิชาการได้ทันท่วงทีเพราะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเดินเรื่องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ และจากการที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้บริการทำคลอดแม่โคนมได้ทันท่วงที เนื่องจากกระยะทางจากสหกรณ์กับบ้านของสมาชิกอยู่ห่างไกลกัน จึงทำให้เสียเวลาในการเดินทาง อีกทั้งเวลาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาจไม่ตรงกับเวลาคลอดของแม่โคนม (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์	ระดับการสนับสนุน			ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
1. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร เป็น ผู้ให้คำแนะนำในการทำพันธุ์ประวัติ โคนมแก่สมาชิก	130	34	4	2.75	มาก
2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเป็น ผู้ให้บริการตรวจโรคโคนมของสมาชิก เป็นประจำทุกปี	118	40	10	2.64	มาก
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเป็น ผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมแก่ สมาชิกและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ หรือปฏิบัติได้จริง	88	73	7	2.48	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์	ระดับการสนับสนุน			ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
4. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรจะอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สมาชิกทราบอย่างละเอียด เมื่อเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติหน้าที่ที่ฟาร์มของสมาชิกหรือที่สำนักงาน	92	62	14	2.46	มาก
5. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต เช่น เวชภัณฑ์ อาหารโคนม น้ำเชื้อพ่อพันธุ์ เป็นต้น ที่มีคุณภาพให้แก่สมาชิก	80	85	3	2.46	มาก
6. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเป็นแหล่งความรู้แก่สมาชิกซึ่งจะนำข่าวสารความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมมาให้สมาชิกอยู่เป็นประจำ	83	76	9	2.44	มาก
7. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ให้ข้อมูลแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพแก่สมาชิก	68	96	4	2.38	มาก
8. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้จัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่ราคาเหมาะสมให้แก่สมาชิก	70	92	6	2.38	มาก
9.เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้แนะนำวิธีการใช้เวชภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับโคนมอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ	65	89	14	2.30	ปานกลาง
10. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรให้คำชี้แนะในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนแก่สมาชิกได้ตลอดเวลา	26	103	39	1.92	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์	ระดับการสนับสนุน			ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
11. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ประสานงานไปยังนักวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกได้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถช่วยได้	15	78	75	1.64	น้อย
12. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ให้บริการทำคลอดแม่โคนมแก่สมาชิก ในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถแก้ไขได้	2	37	129	1.24	น้อย
การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรโดยเฉลี่ย				2.26	ปานกลาง

การวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของสมาชิก ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

1.ปัญหาของสมาชิก

1.1 โคนมเป็นโรค ได้แก่ โรคเต้านมอักเสบ และโรคปากและเท้าเปื่อย ซึ่งสมาชิกเกิดปัญหากับการที่โคนมเป็นโรคเต้านมอักเสบมากที่สุด รองลงมา คือ โรคปากและเท้าเปื่อย เนื่องจากโรคที่เกิดขึ้นกับโคนมของสมาชิก สามารถส่งผลกระทบไปถึงรายได้ของสมาชิกที่จะได้รับ โดยเมื่อโคนมที่สมาชิกเลี้ยงดูติดเชื้อจากโรคเต้านมอักเสบ และโรคปากและเท้าเปื่อย จะส่งผลให้รีดนมจากแม่โคไม่ได้ หรืออาจได้น้ำนมที่ไม่มีคุณภาพทำให้สมาชิกไม่สามารถขายผลผลิตได้

1.2 ขาดแคลนอาหารหยาบสำหรับเลี้ยงโคนม ได้แก่ หญ้าขน และฟาง เนื่องจากสมาชิกมีความเห็นว่า เมื่อประสพภาวะขาดแคลนอาหารสำหรับเลี้ยงดูโคนม จะส่งผลให้ปริมาณน้ำนมดิบที่รีดได้จากแม่โคนมมีจำนวนลดลง ซึ่งหมายถึงรายได้ของสมาชิกที่จะลดลงเช่นเดียวกัน

1.3 ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมสูง ได้แก่ ค่าอาหารสัตว์ ค่ายาปฏิชีวนะ ค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยงโค เนื่องจากสมาชิกมีความเห็นว่า เมื่อปัจจัยในการผลิตมีราคาที่สูง จะส่งผลให้ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสูงตามไปด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของสมาชิกโดยตรง

1.4 รายได้จากการเลี้ยงโคนมไม่เพียงพอกับรายจ่าย เนื่องมาจากต้นทุนของปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมสูงขึ้นมาก ทำให้รายได้ที่สมาชิกได้รับต้องนำไปลงทุนในปริมาณที่สูงขึ้น

2. ความต้องการของสมาชิกสหกรณ์

2.1 ต้องการให้รัฐบาล และสหกรณ์ช่วยเหลือการเพิ่มราคารับซื้อนํ้านมดิบให้สูงขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากสมาชิกมีความเห็นว่า ราคานํ้านมดิบในปัจจุบันยังต่ำอยู่ เมื่อเทียบกับราคาของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา

2.2 ต้องการให้รัฐบาลส่งเสริมสนับสนุนการบริโภคนมโค และผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากนมโคภายในประเทศ เนื่องจากสมาชิกต้องการขายนํ้านมดิบให้แก่สหกรณ์ได้ในปริมาณที่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้รายได้ของสมาชิกเพิ่มมากขึ้น

2.3 ไม่ต้องการให้รัฐบาลเปิดการค้าเสรี (เอฟทีเอ) สินค้านมกับต่างประเทศ เนื่องจากสมาชิกมีความเห็นว่า การเปิดการค้าเสรีจะส่งผลกระทบให้ปริมาณความต้องการนํ้านมดิบที่ผลิตได้ในประเทศมีจำนวนลดลง และส่งผลให้ราคาของนํ้านมดิบนั้นลดต่ำลงไปด้วยเช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลของคณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

1. ด้านกระบวนการการคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ตามหลักการบริหารงานสหกรณ์กำหนดให้สมาชิกเป็นผู้คัดเลือกสมาชิกของสหกรณ์เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 คน และไม่เกิน 15 คน ให้มาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงาน จะใช้วิธีการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 จึงเข้าหลักสหกรณ์ซึ่งปกครองโดยหลักประชาธิปไตย โดยคณะกรรมการจะต้องมาจากการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ควรมาจากประธานกลุ่ม หรือเลขาธิการกลุ่ม โดยให้กลุ่มเลือกตัวแทนของกลุ่มเป็นประธานกลุ่ม และเลขาธิการกลุ่ม เพื่อเสนอแนวคิดการบริหารกลุ่ม แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ จะได้หรือไม่นั้นเป็นครรลองเริ่มต้นที่จะพิสูจน์ความสามารถของตัวแทนกลุ่ม ซึ่งปัจจุบัน

สหกรณ์การเกษตรยังถือใช้คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์อยู่ คือ ผู้นำควรมาจากการเลือกตั้งของกลุ่มขั้นตอนหนึ่งก่อน ดังนั้นการที่จะกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งคณะกรรมการ จึงควรเป็นมติของที่ประชุมแล้วกำหนดเป็นระเบียบถือใช้ต่อไป ในการประชุมหลายครั้งที่ผ่านมา สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเสนอให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการจากสมาชิกทั่วไปควบคู่กับผู้สมัครที่มาจากประธานกลุ่มหรือเลขาธิการกลุ่มด้วย แต่ข้อเสนอนี้ยังไม่ผ่านการพิจารณาจากที่ประชุมใหญ่

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าวิธีการที่จะได้มาซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เป็นการใช่วิธีการเลือกตั้ง โดยยึดหลักประชาธิปไตย แต่ยังคงมีข้อจำกัดที่ผู้จะสมัครรับเลือกตั้งจะต้องเป็นประธานกลุ่ม หรือเลขาธิการกลุ่มเท่านั้น ดังนั้นหากผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม หรือเลขาธิการกลุ่ม ยังเป็นบุคคลเดิมทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการ จึงเท่ากับว่า คณะกรรมการที่ได้เลือกมา จะมาจากบุคคลเดิม ๆ วนเวียนตำแหน่งแทนกันอยู่เรื่อยไป ซึ่งในสภาวะระบบการค้าเสรีในปัจจุบัน สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ต้องการบุคคลที่มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อที่จะสามารถแข่งขันในตลาดการค้าเสรีได้

2. หน้าที่ และอำนาจในการตัดสินใจ

2.1 คณะกรรมการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินงานมีอายุการทำงาน 19 ปี 10 เดือน มีขอบเขตและหน้าที่ความรับผิดชอบ มีดังนี้

1.) ต้องเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน โดยสม่ำเสมอ เพื่อพิจารณาหรือปรึกษา และดำเนินการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ

2.) พิจารณากำหนดนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์

3.) พิจารณาดำเนินการจ้าง และเลิกจ้างเจ้าหน้าที่สหกรณ์

4.) ตรวจตราควบคุม แนะนำ และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ เพื่อให้งานของสหกรณ์ดำเนินไปได้ด้วยดี

5.) พิจารณาดำเนินงานด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับการให้บริการแก่สมาชิก

(1.) การรับสมาชิก และการลาออกของสมาชิก

(2.) การขอกู้ยืมเงินของสมาชิก

(3.) การกำหนดระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์

(4.) จัดทำงบดุล เพื่อให้ผู้ตรวจสอบบัญชีตรวจสอบ

(5.) พิจารณาการฝากเงินหรือการลงทุนของสหกรณ์

จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจ พบว่า คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ผู้ที่มีบทบาทในการตัดสินใจอย่างแท้จริง คือ ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินงานให้ความเห็นเช่นเดียวกันว่า ประธานเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์มาก สามารถประสานงานกับกลุ่มต่าง ๆ และกับภายนอกได้ ดังนั้นย่อมเป็นผู้ตัดสินใจได้ดีที่สุด จึงให้ประธานเป็นผู้ตัดสินใจ แต่บางครั้งคณะกรรมการดำเนินงานมีความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกับการคิดการตัดสินใจของประธาน เช่น กรณีสหกรณ์มีการขยายโรงงานผลิตนมกล่องยู.เอช.ที. ซึ่งทางสหกรณ์ได้ดำเนินการออกแบบอาคารจนเสร็จสิ้น พร้อมทั้งได้ดำเนินการเซ็นสัญญาจัดซื้อเครื่องจักรจากบริษัทเต็ดตราแพ็ค เป็นจำนวนทั้งสิ้น 206 ล้านบาทแล้ว ประธานมีความคิดเห็นว่าการขยายโรงงานผลิตนมพาสเจอร์ไรส์พร้อมกันไปด้วย คณะกรรมการดำเนินงานบางคนได้คัดค้าน ได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรทำการผลิตขยายโรงงานผลิตนมกล่องยู.เอช.ที. เพียงอย่างเดียวก่อน เพราะจากการรวบรวมข้อมูลด้านการขายนมแปรรูป พบว่านมกล่องยู.เอช.ที.มียอดขายที่สูงกว่านมพาสเจอร์ไรส์ อีกทั้งหากทำการขยายทั้งสองโรงงานจะเป็นการลงทุนที่มากเกินไป ประธานรับฟังความคิดเห็น และหยุดโครงการขยายโรงงานผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ไว้ก่อน จากข้อมูลข้างต้น ทำให้ทราบว่า ประธานเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดี เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ประธานผู้ซึ่งเป็นผู้นำควรมี อีกทั้งคณะกรรมการดำเนินงานมีความเอาใจใส่ในเรื่องผลประโยชน์ของสหกรณ์

2.2 หัวหน้าฝ่ายธุรการและงานบุคคล

จากการสัมภาษณ์ หัวหน้าฝ่ายธุรการและงานบุคคล มีอายุการทำงาน 28 ปี 4 เดือน มีขอบเขตและหน้าที่ความรับผิดชอบ มีดังนี้

- 1.) กำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในฝ่าย
- 2.) เสนอแผนการฝึกอบรมประจำปี
- 3.) ควบคุม ดูแลงานรักษาความปลอดภัย
- 4.) ดูแลการรักษากฎระเบียบของเจ้าหน้าที่
- 5.) ควบคุม ดูแลการจ่ายค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่
- 6.) ควบคุม ดูแลงบประมาณสังคม
- 7.) ควบคุม ดูแลความปลอดภัยในการทำงาน
- 8.) ควบคุม ดูแลการใช้ยานพาหนะขององค์กร
- 9.) ควบคุม ดูแลงานประชาสัมพันธ์ การบริการ

10.) ควบคุม ดูแลการรักษาเอกสารสัญญาต่าง ๆ

11.) ควบคุม ดูแลงานเอกสารเข้า และออก

การจัดสายงานในฝ่ายงาน มีดังนี้

หัวหน้าฝ่ายธุรการและงานบุคคล

หัวหน้าแผนก แยกเป็นแผนกต่าง ๆ

หัวหน้างาน

เจ้าหน้าที่ของแต่ละแผนก

ภาพที่ 3 การจัดสายงานฝ่ายธุรการและงานบุคคล

กระบวนการทำงานภายในแผนก เป็นไปตามงานของแต่ละตำแหน่ง ซึ่งกำหนดหน้าที่ตามใบพรรณนางาน (job description) ของแต่ละตำแหน่ง ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ตามสายงาน ฝ่ายธุรการและงานบุคคลมีการติดต่อประสานงานกับทุกฝ่ายภายในองค์กร รวมถึงหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานทางราชการ เป็นต้น ส่วนใหญ่ในการติดต่อประสานงานจะเกี่ยวข้องทั้งในด้านสมาชิก เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กระบวนการตัดสินใจในฝ่ายงานจะขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาในแต่ละชั้นจะเป็นผู้ตัดสินใจตามอำนาจหน้าที่ หากมีปัญหาไม่สามารถตัดสินใจได้ จะนำปัญหาขึ้นเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นไป จนถึงผู้บริหารซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด การดำเนินงานภายในฝ่ายมีความราบรื่น เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย มีความสามัคคี ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของฝ่าย

2.3 เจ้าหน้าที่ของแผนกธุรการและงานบุคคล

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของแผนกธุรการและงานบุคคล มีอายุการทำงาน 18 ปี มีขอบเขตและหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1.) รับแผนการดำเนินงานจากหัวหน้าฝ่ายธุรการและงานบุคคล ไปถ่ายทอด จัดสรรงาน และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ

2.) ควบคุม ดูแล ติดตาม ตรวจสอบเอกสารสัญญาต่าง ๆ ให้ถูกต้อง

- 3.) ควบคุม ดูแล บันทึกรับ การรับสมัคร การลาออก และการโอนย้ายของสมาชิก
- 4.) ดูแลงานพิมพ์เอกสารต่าง ๆ พร้อมบันทึกลงทะเบียนส่งออก และจัดเก็บสำเนาเอกสาร
- 5.) ดูแลงานถ่ายเอกสาร พร้อมอุปกรณ์ซ่อมบำรุงสำหรับเครื่องถ่ายเอกสาร
- 6.) ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง
- 7.) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

การจัดสายงานในฝ่ายงาน มีดังนี้

หัวหน้าฝ่ายธุรการและงานบุคคล

หัวหน้าแผนก แยกเป็นแผนกต่าง ๆ

หัวหน้างาน

เจ้าหน้าที่ของแต่ละแผนก

ภาพที่ 4 การจัดสายงานฝ่ายธุรการและงานบุคคล

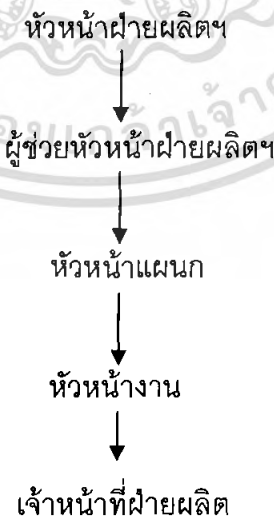
กระบวนการทำงานในฝ่ายมีการนำเสนอตามขั้นตอนจากระดับล่างสู่ระดับบน การประสานงานจะประสานงานกับทุก ๆ ฝ่าย รวมถึงหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง งานในฝ่ายจะเกี่ยวข้องกับทั้งสมาชิก และหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการตัดสินใจในฝ่ายธุรการและงานบุคคล คือ ผู้ได้บังคับบัญชา นำเสนอรายละเอียดตามขั้นตอนต่อผู้บังคับบัญชา คือฝ่ายจัดการ และฝ่ายจัดการจะนำเสนอต่อที่ประชุมกรรมการในแต่ละเดือนอีกครั้งเพื่อพิจารณา และผลของการตัดสินใจในแต่ละครั้งบรรจุเป้าหมายระดับปานกลาง การดำเนินงานภายในฝ่ายมีการทำงานร่วมกันโดยบุคคลให้ความร่วมมือในการทำงานกันอย่างเต็มที่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

2.4 ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายผลิตผลิตภัณฑ์นม

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายผลิตฝ่ายผลิตผลิตภัณฑ์นม มีอายุการทำงาน 10 ปี 4 เดือนมีขอบเขตและหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1.) รับแผนการดำเนินงานจากหัวหน้าฝ่าย นำไปถ่ายทอดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าแผนกที่เกี่ยวข้องกับงานส่วนนั้น และนำไปปฏิบัติพร้อมติดตามผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา
- 2.) ประสานงาน ควบคุมการดำเนินงานด้านการผลิตและการควบคุมการผลิต
- 3.) ควบคุมกระบวนการขั้นตอนการผลิต เริ่มจากการรับวัตถุดิบจนถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมทุกประเภท
- 4.) ประสานงานการฝึกอบรม และให้ความรู้ในการพัฒนางาน
- 5.) จัดทำระบบคุณภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในฝ่าย
- 6.) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ติดตามวิทยาการความก้าวหน้าด้านการผลิต การควบคุมคุณภาพ เพื่อนำมาพัฒนาระบบงานการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ
- 7.) ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในฝ่าย กรณีหัวหน้าไม่อยู่ หรือติดภารกิจ

การจัดสายงานในฝ่ายงาน มีดังนี้

ภาพที่ 5 การจัดสายงานฝ่ายผลิตผลิตภัณฑ์นม

กระบวนการทำงานในฝ่ายเป็นงานเกี่ยวกับสายการผลิต เริ่มจากกระบวนการรับน้ำหนักดิบจากสมาชิก การจัดการน้ำหนักดิบ กระบวนการผลิตนมสดและนมเปรี้ยว ยู.เอช.ที. กระบวนการผลิตนมสดและนมเปรี้ยวพาสเจอร์ไรส์ การผลิตโยเกิร์ต ไอศกรีมและเนย มีการประสานงานกับฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายบัญชี ฝ่ายธุรการ และงานบุคคล ส่วนใหญ่งานที่ติดต่อประสานกันจะเกี่ยวกับสหกรณ์โดยตรง ในเรื่องการจัดการภายใน การรับยอดการสั่งซื้อสินค้า การตรวจสอบคุณภาพ สินค้าคงคลัง ต้นทุนการผลิตและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต กระบวนการตัดสินใจ หัวหน้าฝ่ายจะเป็นผู้ตัดสินใจและเมื่อเกิดปัญหาต้องตัดสินใจจะรายงานตามสายบังคับบัญชา ส่วนใหญ่การตัดสินใจบรรลุเป้าหมายมากกว่า 80%

2.5 ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายเงินกู้ และออมทรัพย์

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายเงินกู้ และออมทรัพย์ มีอายุการทำงาน 14 ปี มีขอบเขต และหน้าที่ความรับผิดชอบ มีดังนี้

- 1.) ทำแผนโครงสร้างในสายงาน นำเสนอหัวหน้าฝ่ายเงินกู้ และออมทรัพย์
- 2.) ประสานงานในขอบเขตการดูแลรับผิดชอบระหว่างหัวหน้าแผนกในฝ่ายกับผู้บังคับบัญชา
- 3.) พิจารณาแผนงานเกี่ยวกับเรื่องอนุมัติเงินกู้ นำเสนอเข้าที่ประชุมเพื่อพิจารณา
- 4.) ควบคุม ดูแล ความถูกต้อง และความเหมาะสมในการปฏิบัติงานในสายงาน
- 5.) อื่น ๆ (ถ้ามี)

ในสายงานมีการจัดสายงานตามระบบการบริหารงานตามโครงสร้างการบริหารงานบุคคล โดยในฝ่ายแบ่งเป็น 2 แผนก คือ แผนกออมทรัพย์ และแผนกเงินกู้ กระบวนการทำงานในฝ่ายมีการบริหารงานตามความรับผิดชอบในสายงานตามหน้าที่ของแต่ละบุคคล ถ้าพบปัญหาจะมีการหารือ เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือนำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ทราบและหาแนวทางแก้ไข ซึ่งมีการประสานงานหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายบัญชี ฝ่ายการเงิน ฝ่ายส่งเสริมการขาย ฝ่ายซัพพลายเออร์มาเกิด เป็นต้น งานที่ติดต่อประสานเป็นเรื่องของสมาชิก กระบวนการตัดสินใจในฝ่ายส่วนใหญ่จะบรรลุตามเป้าหมายโดยการใช้เหตุผลและความถูกต้องให้ทุกคนใน

ฝ่ายตระหนักถึงคุณภาพในการทำงานเพื่อสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ ในการปฏิบัติงานนั้นถ้าทุกคนตระหนักถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบแล้ว การดำเนินงานจะเป็นไปได้ด้วยดีอย่างมีระบบ

2.6 พนักงานสัตวบาลฝ่ายส่งเสริมการเกษตร

จากการสัมภาษณ์ พนักงานสัตวบาล มีอายุการทำงาน 4 ปี 5 เดือน มีขอบเขตและหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1.) รับผิดชอบด้านมาตรฐานฟาร์ม
- 2.) การจ่ายวัคซีนโรคปากและเท้าเปื่อยในโคนม
- 3.) การควบคุมตรวจสอบการทำวัคซีนในแต่ละปี
- 4.) ช่วยรักษาโรคปากและเท้าเปื่อยในโคนมยามโรคระบาดหนัก
- 5.) ส่งเสริมให้สมาชิกเลี้ยงโคนมตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี

ที่สุด

ภาพที่ 6 การจัดสายงานฝ่ายส่งเสริมการเกษตร

มีการแบ่งสายงานออกเป็น 7 สาย ได้แก่

- 1.) งานด้านผสมเทียม
- 2.) งานด้านมาตรฐานฟาร์มโคนม
- 3.) งานด้านตรวจโรควัวโรค และแท้งติดต่อในโคนม
- 4.) งานด้านการตัดแต่งกีบโคนม
- 5.) งานด้านคุณภาพน้ำนม
- 6.) จำหน่ายยาเวชภัณฑ์เกี่ยวกับโคนม
- 7.) งานด้านบัญชี

กระบวนการทำงานในฝ่ายส่งเสริมการเกษตรคือ

- 1.) งานด้านผสมเทียม พนักงานจะออกปฏิบัติงานนอกสนามที่เมื่อสมาชิกแจ้งผสมเทียมว่าใครแสดงอาการเป็นสัตว์ผสมเทียมก็จะออกให้บริการ
- 2.) งานด้านมาตรฐานฟาร์มโคนม เมื่อสมาชิกมีความจำเป็นต้องทำมาตรฐานฟาร์ม พนักงานก็จะไปตรวจสอบ พร้อมทั้งแนะนำการจัดทำฟาร์มให้ได้มาตรฐานแล้วดำเนินเรื่องให้ปศุสัตว์จังหวัดมาตรวจสอบ
- 3.) งานด้านตรวจโรค พนักงานทำการวางแผนที่จะตรวจโรค
- 4.) งานด้านติดตั้งกับโคนม สมาชิกแจ้งหมอแต่งกับแล้วจึงออก

ปฏิบัติการ

- 5.) งานด้านคุณภาพน้ำนม ฝ่ายรับน้ำนมดิบจะแจ้งเกรดน้ำนมมาให้พนักงานออกฟาร์มแก้ไข
 - 6.) งานด้านขายยาให้กับสมาชิกผู้เลี้ยงโคนม
 - 7.) งานด้านบัญชี ควบคุมน้ำเชื้อและการขายยา
- ซึ่งจะมีการประสานงานกับฝ่ายรับน้ำนมดิบ ฝ่ายคุณภาพน้ำนมดิบ และฝ่ายสถานีบริการน้ำมัน งานส่วนใหญ่ที่ติดต่อประสานกันจะเกี่ยวข้องกับตัวสมาชิกและสหกรณ์ กระบวนการตัดสินใจในฝ่ายงาน คือมีการประชุมกันก่อนการตัดสินใจในฝ่าย โดยการนัดประชุมประกอบด้วย หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนกเป็นประธานการประชุมเพื่อทำการตัดสินใจ ผลของการตัดสินใจบางงานไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ บางงานมีการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การดำเนินงานในฝ่ายมีความเป็นระบบ และมีการแบ่งสายงานออกอย่างชัดเจน

3. การจัดการการบริหารงานในสหกรณ์ เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 การทำงานแบบประสานงานร่วมกันของแต่ละฝ่ายภายในสหกรณ์

การทำงานร่วมกันของแต่ละฝ่ายภายในสหกรณ์ พบว่า มีการประสานงานกันค่อนข้างราบรื่น ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการประสานงานกัน แต่การทำงานในสหกรณ์ยังไม่เกิดความคล่องตัวทั้งหมด ยังมีปัญหาเกี่ยวกับด้านบุคลากร ที่ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่สหกรณ์โดยมากมาจากการอุปถัมภ์ ที่มีลักษณะเป็นญาติพี่น้อง เข้ามาทำงาน แต่ทำงานได้ไม่นานก็ขอลาออกไปทำงานที่อื่น จากข้อมูลการสัมภาษณ์นี้ พบว่า สหกรณ์ยังมีความบกพร่องในเรื่องการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงกับงานนั้น ๆ เข้ามาทำงาน ระบบการรับคนเข้าทำงานยังมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ญาติพี่น้องมากเกินไป ซึ่งทำให้สูญเสียเวลาที่จะต้องมาอบรม

พนักงานใหม่ ให้รู้ขั้นตอน หน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลเสียต่อขั้นตอนในการทำงานตำแหน่งนั้น ๆ ให้เกิดความล่าช้ายิ่งขึ้นไปอีก

3.2 การจัดการเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่กับสมาชิกสหกรณ์

การสร้างความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่กับสมาชิกสหกรณ์พบว่า สหกรณ์ได้มีนโยบายให้เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้ม มีอัธยาศัยที่ดีต่อสมาชิกที่มาติดต่อธุระ โดยให้เจ้าหน้าที่เปรียบสมาชิกเป็นเสมือนญาติพี่น้องของตนเอง มีการอธิบายแนะนำ แนวหาวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สมาชิกประสบอยู่ มีการสร้างความคุ้นเคย สนิทสนม จากการที่ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรลงพื้นที่ไปยังบ้านของสมาชิก เพื่อต้องการทราบปัญหาที่แท้จริงที่สมาชิกมีอยู่ จากข้อมูลการสัมภาษณ์นี้ ทำให้ทราบว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ให้ความสำคัญกับการบริการแก่สมาชิก มีการดูแลเอาใจใส่ รับทราบปัญหาของสมาชิกและหาวิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งสร้างความประทับใจแก่ผู้ที่มาติดต่อได้พบเห็น ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของสหกรณ์ดียิ่งขึ้น เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่สหกรณ์อีกทางหนึ่ง

4. วิธีการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ และผลตอบรับที่ได้จากสมาชิก

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์มีวิธีการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ เช่น การประชุมใหญ่สามัญประจำปี การประชุมกลุ่ม การประชุมอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม และการประชุมอบรมความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ โดยมีการแจ้งข่าวสารการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไปยังหัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่ม แล้วให้กระจายข่าวไปยังสมาชิกภายในกลุ่ม ว่าขณะนี้สหกรณ์กำลังจัดกิจกรรมอะไร การเข้าร่วมกิจกรรมนี้มีความสำคัญอย่างไร มีประโยชน์อย่างไรต่อสมาชิกเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม มีการส่งจดหมายข่าว อีกทั้งทางสหกรณ์มีการจัดทำวารสารประจำเดือน ชื่อ วารสารเปิดบ้าน เพื่อเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกอีกทางหนึ่ง หลังจากได้ทำการประชาสัมพันธ์โดยวิธีดังที่กล่าวมาแล้วแก่สมาชิก พบว่าผลตอบรับที่ได้จากสมาชิก คือ สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้งเป็นจำนวนที่มากพอสมควรแต่สิ่งที่มีปัญหา คือ สมาชิกมีการพูดจา แสดงความคิดเห็นหรือพูดจาโต้ตอบเป็นจำนวนที่น้อยมาก

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้น แสดงว่า สหกรณ์ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก อีกทั้งสมาชิกยังมีความยินดีที่เข้าร่วมรับฟังการประชุมต่าง ๆ ที่สหกรณ์ได้จัดขึ้น แต่ปัญหาที่พบคือ มีสมาชิกเป็นจำนวนน้อยมากที่จะกล้าพูด แสดงความคิดเห็นได้ตอบในที่ประชุม

ดังเช่น วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง เกษตรกรกับการมีส่วนร่วมในสหกรณ์การเกษตร ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมโดยการแสดงความคิดเห็นต่องานของสหกรณ์นี้มีอุปสรรค 2 ประการ ประการแรก ชาวชนบทส่วนมากไม่ถนัดในการพูดแสดงความคิดเห็นต่อหน้าคนจำนวนมาก เพราะไม่ได้ฝึกฝนมา ประการที่สอง เป็นปัญหาจากการยึดมั่นถือมั่นในระบบสังคม ตัวอย่างเช่น หากเป็นการประชุมซึ่งมีข้าราชการรวมอยู่ด้วย ชาวบ้านมักจะกำหนดบทบาทของตนเป็นเพียงผู้รับฟัง การพูดจาแสดงความคิดเห็นหรือการพูดโต้ตอบจะเป็นการตีตัวเสมอท่าน เป็นสิ่งที่ไม่สมควร ขณะเดียวกันการเข้าร่วมประชุมของสหกรณ์เพื่อวิจารณ์ผลงาน มักถูกตีความว่าเป็นการโจมตีตัวบุคคล สร้างความโกรธเคืองกันมากต่อมาก สิ่งเหล่านี้ทุกคนรู้อยู่แก่ใจ ฉะนั้นคนส่วนมาก จึงมักจะเลือกทำในสิ่งที่ปลอดภัย และไม่เสียประโยชน์ นั่นคือ การนิ่งเฉยไม่แสดงความคิดเห็น (วันรักษ์, 2538)

5. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า จุดแข็งที่สร้างความมั่นคงให้แก่สหกรณ์ คือ ความมีชื่อเสียง และอายุการก่อตั้งยาวนานกว่า 30 ปี ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ซึ่งเป็นที่ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จนมีเกษตรกรเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกเป็นจำนวนมากกว่า 4,000 คน ซึ่งนับได้ว่าเป็นสหกรณ์โคนมที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด และมีปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบมากที่สุดในบรรดาสหกรณ์โคนมด้วยกัน อีกทั้งสหกรณ์ยังมีเงินทุนสะสมอยู่มากในระดับหนึ่งที่จะสามารถนำมาใช้พัฒนาปรับปรุงสหกรณ์ให้มีเทคโนโลยีใหม่ที่ทันสมัยให้สหกรณ์สามารถเติบโตและเจริญก้าวหน้าต่อไป

จุดอ่อน ที่ก่อให้เกิดความเสียเปรียบให้แก่สหกรณ์ คือ สหกรณ์ยังมีต้นทุนในการผลิตที่ยังค่อนข้างสูง ซึ่งเกิดจากการควบคุมขั้นตอนการผลิตที่ยังไม่ได้ประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการสูญเสียในการผลิต โดยเฉพาะขั้นตอนการผลิตนมเปรี้ยว ยู.เอช.ที.ที่มีการสูญเสียในการผลิตค่อนข้างสูง ส่งผลให้มีต้นทุนในการผลิตสูงตามไปด้วย

โอกาส ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์ คือ สหกรณ์ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานภายในสหกรณ์ เพื่อให้ได้ระบบสากล ซึ่งได้แก่ ระบบเอชเอซีซีพี ซึ่งคือ ระบบการวิเคราะห์อันตราย และจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมในการผลิตอาหาร เพื่อป้องกันอันตรายจากจุลินทรีย์ สารเคมีปนเปื้อนที่เกิดขึ้นในอาหาร และระบบไอเอสโอ ซึ่งคือ การจัดทำระบบบริหารคุณภาพ ขณะนี้สหกรณ์ได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระบบเอชเอซีซีพีมาแล้ว ส่วนระบบไอเอสโอ กำลังดำเนินการและคาดว่าจะใช้เวลาอีกไม่นานที่จะได้มาตรฐานระบบไอเอสโอ ซึ่งการได้มาตรฐานของระบบเอชเอซีซีพี และระบบไอเอสโอ จะเป็นใบเบิกทางที่จะช่วยให้สหกรณ์โคนม

หนองโพ ฯ เป็นที่ยอมรับ จะส่งผลถึงผลิตภัณฑ์ที่มาจากสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ให้เกิดความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพได้มาตรฐาน จะทำให้สหกรณ์สามารถหาตลาด และช่องทางการจัดจำหน่าย ให้สามารถขายผลิตภัณฑ์ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น

อุปสรรค ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสหกรณ์ ในการสร้างความก้าวหน้าให้แก่สหกรณ์ คือ การที่รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามา ก้าวก่ายการทำงานของสหกรณ์ อำนาจในการปฏิบัติงานบางส่วนจึงถูกควบคุมโดยรัฐบาล และจากการที่รัฐบาลให้โควตาการนำเข้าสินค้านมจากต่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสหกรณ์โคนมที่มีรายได้หลักจากนํ้านมดิบเป็นอันมาก ทำให้ราคานํ้านมดิบภายในประเทศมีราคาต่ำลง จนถึงกับมีสมาชิกบางรายทนแบกภาระต้นทุนในการเลี้ยงโคนมที่สูงขึ้นต่อไปไม่ไหว จึงเลิกอาชีพการเลี้ยงโคนมและหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน

6. ปัจจัยที่มีผลทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ประสบผลสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ประสบผลสำเร็จ มีดังนี้

6.1 สมาชิกให้ความร่วมมือกับสหกรณ์

6.2 สมาชิก เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร มีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และบทบาทของตนเองต่อสหกรณ์

6.3 การบริหารงานของสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ

6.4 ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร

6.5 ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

6.6 ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ และความรับผิดชอบ

6.7 การรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

6.8 ขยันและกำลังใจในการทำงาน

จะเห็นได้ว่าการนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้จากสมาชิก เจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการดำเนินงานมาทำการศึกษา และวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ประสบความสำเร็จ คือ

1.) สมาชิก เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

2.) สมาชิก เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองที่พึงกระทำต่อสหกรณ์

3.) การจัดโครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ

4.) ความสมัครสมานสามัคคี และความมีน้ำใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ร่วมกันทั้งสมาชิก และสหกรณ์

7. ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ เมื่อนำมาวิเคราะห์ ทำให้ทราบปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ได้ดังนี้

7.1 ปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่มีสิทธิ์เป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีสิทธิ์ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ต้องเป็นบุคคลที่เป็นประธานกลุ่ม หรือเลขากลุ่มเท่านั้น เป็นการจำกัดบุคคลที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการ ดังนั้นผู้ที่มีสิทธิ์ลงสมัครจึงมีเพียงบุคคลกลุ่มเดิม ๆ ไม่มีการยอมรับผู้ที่เป็นสมาชิกทั่วไปเข้ามาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งคณะกรรมการ ซึ่งในสภาวะระบบการค้าเสรีในปัจจุบัน สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ต้องการบุคคลที่มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อที่จะสามารถแข่งขันในตลาดการค้าเสรีได้

7.2 ปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมในสหกรณ์

จากผลการศึกษา พบว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีวัฒนธรรมในองค์กรที่แข็ง คือ ไม่มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของสหกรณ์เป็นระยะเวลานาน สหกรณ์ไม่มีการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกในยุคการค้าเสรี เช่น การปรับเปลี่ยนเชิงนโยบาย เพื่อเตรียมรองรับการเปิดการค้าเสรี การพัฒนาการบริหารจัดการ อีกทั้งการอุปถัมภ์ในการรับบุคลากรเข้ามาทำงานที่ส่วนใหญ่บุคลากรที่เข้ามาทำงานในสหกรณ์ จะมีลักษณะเป็นญาติพี่น้อง ไม่ได้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับตำแหน่งงานเข้ามาทำงาน และต้องมาเสียเวลาในการอบรมพนักงานใหม่ ให้รู้ลักษณะ และขั้นตอนการทำงานในตำแหน่งที่ตนต้องรับผิดชอบ ส่งผลกระทบต่อขั้นตอนการทำงานให้เกิดความล่าช้ายิ่งขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบการทำงานของสหกรณ์

7.3 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกต่อกิจกรรมสหกรณ์

จากการศึกษา พบว่า มีสมาชิกเป็นจำนวนน้อยมากที่จะกล้าพูดแสดงความคิดเห็นโต้ตอบในที่ประชุม ทำให้สหกรณ์ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงที่เกิดกับสมาชิกแต่ละบุคคล หรือเรื่องที่สมาชิกเกิดความสงสัย ซึ่งหากสมาชิกไม่แสดงความคิดเห็นให้สหกรณ์ได้รับรู้ถึง

บุคคล หรือเรื่องที่สมาชิกเกิดความสงสัย ซึ่งหากสมาชิกไม่แสดงความคิดเห็นให้สหกรณ์ได้รับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกประสบอยู่ สหกรณ์จะไม่สามารถหาแนวทาง วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องให้แก่สมาชิกได้

7.4 ปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

จากการศึกษาพบว่า สหกรณ์ยังประสบกับต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ซึ่งเกิดจากการควบคุมขั้นตอนการผลิตที่ยังไม่ได้ประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการสูญเสียในการผลิต โดยเฉพาะขั้นตอนการผลิตนมเปรี้ยว ยู.เอช.ที.ที่มีการสูญเสียในการผลิตค่อนข้างสูง ส่งผลให้มีต้นทุนในการผลิตสูงตามไปด้วย

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

ในปัจจุบันรัฐบาลมีการสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการเลี้ยงโคนมมากขึ้น แต่พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมยังประสบกับปัญหาเรื่องการจำหน่ายนํ้านมดิบ รัฐบาลจึงได้หาแนวทางสร้างความร่วมมือให้กับเกษตรกร คือ การรวมตัวกันเป็นสหกรณ์โคนมขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการรวบรวมนํ้านมดิบของสมาชิก เน้นการผลิตผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐาน ถือได้ว่าเป็นสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จ แต่ยังมีสหกรณ์โคนมอีกจำนวนมากที่ต้องประสบภาวะล้มเหลว ดังนั้นเพื่อจะทำให้ทราบสาเหตุใดจึงทำให้สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งสหกรณ์ จึงต้องศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม และเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานของสหกรณ์โคนมอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นจำนวน 168 คน และได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลเป็นจำนวน 6 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการศึกษา มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ พบว่า การวิเคราะห์อัตราสภาพคล่องในปีการเงิน 2548 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน และอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็วมีค่าเป็นจำนวน 1.39 และ 1.00 ตามลำดับ จากการคำนวณผลลัพธ์ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีสภาพคล่องลดลง แต่มีค่าแตกต่างจากค่ามาตรฐานเพียงเล็กน้อย อัตราส่วนในการก่อนหน้าปีการเงิน 2548 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนทั้งสิ้นสูงกว่าทุก ๆ ปี มีค่าเป็นจำนวน 2.04 แสดงว่าสหกรณ์มีปริมาณหนี้สินมากขึ้น และในปีการเงิน 2545 มีอัตราส่วน

หนี้สินต่อทุนน้อยที่สุด แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการชำระหนี้มากที่สุดในรอบ 5 ปี ด้านอัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์ จะเห็นได้ว่าปีการเงิน 2548 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีอัตราส่วนการหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น และอัตราส่วนรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น โดยต่ำกว่าทุกปีที่ผ่านมา มีจำนวน 1.53 และ 154.15 ตามลำดับ แสดงว่าทางสหกรณ์มีการใช้สินทรัพย์ต่าง ๆ โดยมีประสิทธิภาพลดลงจากอดีต แต่สหกรณ์ยังมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์โคนมที่มีขนาดเท่ากัน อัตราส่วนความสามารถในการหากำไรปีการเงิน 2548 สหกรณ์มีอัตรากำไรสุทธิลดลง จากปีการเงิน 2547 จากจำนวน 6.00 เป็นจำนวน 3.14 เนื่องจากในช่วงปีการเงิน 2546 และปีการเงิน 2547 สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ได้ดำเนินการขยายโรงงานผลิตนมกล่องยู.เอช.ที. ซึ่งเป็นโครงการที่มีการลงทุนสูง จึงส่งผลให้สหกรณ์มีอัตรากำไรสุทธิลดลง และเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์โคนมขนาดเท่ากัน พบว่าสหกรณ์มีความสามารถในการหากำไรจากการดำเนินงานต่ำกว่าสหกรณ์อื่นที่มีขนาดเท่ากัน จากการหาค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ตั้งแต่ปีการเงิน 2544 ถึง ปีการเงิน 2548 ในรอบ 5 ปีสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์โคนมที่มีขนาดใหญ่มาก

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 168 คน จากประชากรสมาชิกสหกรณ์ตำบลหนองโพ 897 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.95 มีอายุอยู่ระหว่าง 45 ถึง 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 โดยมากจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 47.62 สถานภาพสมรส และอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 95.24 มีอาชีพหลักในการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 94.64 อาชีพเสริมรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 45.07 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์มากกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.21 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกรุ่น มีดังนี้ สมาชิกมีจำนวนโคนมเฉลี่ย 13.92 ตัว ส่วนใหญ่สมาชิกมีจำนวนโคนมน้อยกว่า 16 ตัว คิดเป็นร้อยละ 66.07 ปริมาณน้ำนมที่ได้รับอยู่ระหว่าง 31 ถึง 60 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 62.50 จำนวนแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 62.65 การจ้างแรงงานเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 7.14 โดยมีอัตรากำไรจ้างแรงงานส่วนใหญ่อยู่ที่ 50 บาทต่อวัน และสมาชิกทั้งหมดจำหน่ายน้ำนมดิบให้กับสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เพียงแห่งเดียว รายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบอยู่ในช่วงน้อยกว่า 15,001 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนมอยู่ในช่วงน้อยกว่า 5,001 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 54.76 เงินออมของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนอง

โพ ๔ ส่วนใหญ่น้อยกว่า 15,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.76 ทรัพย์สินของสมาชิกอยู่ในช่วงน้อยกว่า 800,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.81 ส่วนหนี้สินอยู่ในช่วงน้อยกว่า 60,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.62 ส่วนใหญ่กู้ยืมจากสหกรณ์โคนมหนองโพ ๔ โดยคิดเป็นร้อยละ 60.00 ข้อมูลทางด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.10 สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพราะสมัครใจ เลื่อมใสในสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสหกรณ์ทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 89.25 ข้อมูลส่วนใหญ่ที่สมาชิกได้รับจะอยู่ในรูปจดหมายข่าว คิดเป็นร้อยละ 62.5 สำหรับการวัดทัศนคติของความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่า ภาพรวมสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเป็น 2.36 โดยข้อที่สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานมากที่สุด คือ ทางเลือกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์มาจากการตัดสินใจของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยเป็น 2.8 ในส่วนของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ พบว่า ภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมปานกลาง ค่าเฉลี่ยเป็น 2.14 โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีมากที่สุด และในส่วนของการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ พบว่า ภาพรวมสมาชิกได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเป็น 2.26 โดยสมาชิกได้รับการสนับสนุนในด้านให้คำแนะนำในการทำประวัติโคนมมากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยนี้ พบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ๔ ประสบความสำเร็จ คือ การที่สมาชิก เจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการดำเนินงานมีความรู้เข้าใจในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองที่พึงกระทำต่อสหกรณ์ สหกรณ์มีการจัดโครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามัคคีและความมีน้ำใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทั้งสมาชิก และสหกรณ์

จากข้อมูลที่ได้จากการสอบถามสมาชิก รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลของคณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์โคนมหนองโพ ๔ เมื่อนำมาศึกษา และวิเคราะห์ พบว่า สหกรณ์โคนมหนองโพ ๔ มีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งสหกรณ์ แต่ยังมีปัญหาในส่วนของสมาชิก และการดำเนินงานของสหกรณ์ ด้านปัญหาสมาชิกที่สมาชิกสหกรณ์ประสบมากที่สุด คือ โรคของโคนม ซึ่งได้แก่ โรคเต้านมอักเสบ และโรคปากและเท้าเปื่อย โดยโรคเต้านมอักเสบเป็นโรคที่สมาชิกมีปัญหามากที่สุด ทำให้ปริมาณนมที่ได้รับมีปริมาณที่ลดลง หรืออาจทำให้ไม่สามารถรีดนมจากแม่โคที่เป็นโรคเต้านมอักเสบได้ โรครองลงมา คือ โรคปากและเท้าเปื่อย สมาชิกสหกรณ์ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาจำนวนมาก ทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสูงขึ้น ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการขาด

แคลนหน้าสำหรับเลี้ยงโคนมในฤดูร้อน เกิดจากในช่วงฤดูร้อนหญ้าโตไม่ทันให้สมาชิกได้นำมาเลี้ยงโค ปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ด้านต้นทุนการผลิตนมแปรรูป รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมสหกรณ์น้อย ส่วนความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ที่ต้องการให้รัฐบาล สหกรณ์ และสมาชิกช่วยเหลือมากที่สุดคือ การเพิ่มราคารับซื้อน้ำมันดิบให้สูงขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ได้รายรับที่สูงขึ้น รองลงมาคือ ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนการบริโภคการบริโภคนมโค และผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากนมโคภายในประเทศ

การประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ได้ใช้ปัจจัยดังนี้ ปัจจัยแรก คือ การที่สมาชิก เจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการดำเนินงาน มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองที่พึงกระทำต่อสหกรณ์ ปัจจัยที่สอง คือ การที่สหกรณ์มีการจัดโครงสร้างการดำเนินงาน ของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยสุดท้าย คือ การที่สมาชิก และสหกรณ์มีความสามัคคี มีน้ำใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งสหกรณ์อื่น ๆ ควรนำไปเป็นต้นแบบในการปฏิบัติ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ด้านสมาชิก

1.1 ให้สหกรณ์หมั่นตรวจสุขภาพโคนมว่ามีอาการของโรคเต้านมอักเสบ และโรคปากเท้าเปื่อยหรือไม่ โดยรีบแจ้งข่าวเมื่อทราบการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อย และหาวิธีทางป้องกันการดูแลโคนมแก่สมาชิก ให้สหกรณ์ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าพื้นที่ระงับการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อยอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีมาตรการในการช่วยเหลือฟื้นฟูโคนมของสมาชิกที่ประสบปัญหาดังกล่าว เช่น การพักชำระหนี้เงินกู้ การให้สินเชื่อ ด้านเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นสำหรับสมาชิก จนกว่าสมาชิกจะเข้าสู่สภาพปกติ

1.2 ให้สหกรณ์มีการจัดการสร้างสถานที่เก็บฟางในช่วงที่มีฟางมาก ๆ เมื่อถึงฤดูขาดแคลน สหกรณ์จะได้มีฟางไว้บริการให้กับสมาชิกได้ทันที เพื่อที่จะได้แบ่งเบาภาระความเดือดร้อนของสมาชิกได้

2. ด้านการดำเนินงานสหกรณ์

2.1 จากการที่สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มีอัตราส่วนสภาพคล่องต่ำ สหกรณ์จึงควรมีการลดการกู้ยืมเงินที่จะนำไปใช้ในการดำเนินงาน และควรจำกัดงบประมาณในการนำเงินไปลงทุนขยายกิจการสร้างโรงงานผลิตนมยู.เอช.ที. และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

2.2 จัดให้มีการอบรม พัฒนาทักษะของพนักงาน ควรจัดให้พนักงานไปดูงานยังสถานที่ที่มีประสิทธิภาพในการผลิตนมแปรรูป มีการอบรมความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการในการผลิตนมแปรรูปให้เกิดความเชี่ยวชาญชำนาญ แล้วนำความรู้ที่ได้กลับมาพัฒนาปรับปรุงกระบวนการในการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดการสูญเสียในการผลิตให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตต่ำลงตามมา

2.3 การสร้างบรรยากาศในที่ประชุมให้รู้สึกเป็นกันเอง ผ่อนคลาย ทำให้สมาชิกคลายความตึงเครียด และความวิตกกังวลลง จัดให้มีการอธิบายถึงการแสดงความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์ และส่งผลดีกับสมาชิก และสหกรณ์อย่างไร หรือปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคล และหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ถูกวิธี อีกทั้งทำให้สหกรณ์ทราบถึงความบกพร่องในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะทำการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

2.4 การล้มเลิกระบบอุปถัมภ์ และจัดให้มีความเข้มงวดเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำงาน ควรมีการจัดการเกี่ยวกับขั้นตอนการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ตรงกับสายงานในตำแหน่งนั้น ๆ

2.5 ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกทั่วไปได้ลงสมัครรับเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ควบคู่ไปกับผู้สมัครที่มาจากประธานกลุ่ม หรือเลขากลุ่ม เพื่อให้สมาชิกและสหกรณ์สามารถสรรหาบุคคลที่ความรู้ความสามารถ ในสภาวะระบบการค้าเสรีในปัจจุบัน เพื่อที่จะสามารถแข่งขันในตลาดการค้าเสรีได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรขยายพื้นที่การศึกษาให้กว้างขึ้น อาจเป็นการศึกษาในระดับอำเภอ หรือในระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง สามารถตอบสนองความต้องการแก่สมาชิก และเป็นการพัฒนาการเลี้ยงโคนมให้ก้าวหน้ามากขึ้น เนื่องจากมีตัวแปรที่

น่าสนใจศึกษา เช่น ระยะทางจากฟาร์มมาถึงสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ซึ่งในการศึกษาฟาร์มของสมาชิกตั้งอยู่ไม่ไกลจากกันและไม่ไกลจากสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มาก จึงอาจจะทำให้ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกไม่ครอบคลุมทั้งหมด

2. ควรทำการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบรายบุคคล กับคณะกรรมการดำเนินการให้ครบทุกคน และเจ้าหน้าที่ในแต่ละฝ่ายให้ครบทุกฝ่าย เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกสัมภาษณ์เฉพาะบุคคลเท่านั้น เพื่อให้สามารถทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับในแต่ละบุคคลได้โดยละเอียด และทำการแก้ไขปัญหาได้ครอบคลุมทุกจุด ซึ่งจำทำให้สหกรณ์สามารถบริหารงานภายในสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

3. ในการทำการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินอย่างคร่าว ๆ โดยไม่ได้ทำการวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัย หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้ผลการศึกษามีความชัดเจน และแน่นอนมากขึ้น ควรทำการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินร่วมกับปัจจัย และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2545. **คู่มือการใช้งานอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร**. กรุงเทพมหานคร. (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2548. **ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เฉลี่ย ปี 2547**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแอร์บอร์น พรินต์ จำกัด.

กรมปลัดสัตว์. 2548. "ข้อมูลปลัดสัตว์ในประเทศไทยปี 2548." <http://www.dld.go.th>, 25 พฤศจิกายน 2549.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2546. "หลักสหกรณ์." <http://www.cpd.go.th>, 25 พฤศจิกายน 2549.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2547. "สหกรณ์โคนม." <http://www.cpd.go.th>, 25 พฤศจิกายน 2549.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2539. **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาการเกษตรไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2547. "ผลการคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นระดับภาค." <http://www.moac.go.th>, 30 พฤศจิกายน 2549.

เดชภัทร เดชโอฬาริก. 2541. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มของแม่บ้านเกษตรอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิวัติ หิรัญ. 2548. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็กตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรวพรรณ สงวนแก้ว. 2542. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์

การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

พลู สัตถาภรณ์. 2533. การบริหารงานสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอ.เอ.เอส. ฟรีน
ดิง.

เพิ่มศักดิ์ วิทยาภรณ์. 2542. ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อการส่งเสริมการ
เลี้ยงโคนมอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรวิทย์ สว่างทุกข์. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร
จังหวัดอ่างทอง. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2538. เกษตรกรกับการมีส่วนร่วมในสหกรณ์การเกษตร. ขอนแก่น:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมชาย จันทรผ่องแสง. 2537. การเลี้ยงโคนม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์). 2546. 30 ปี สหกรณ์โคนมหนอง
โพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์). กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์). 2548. รายงานกิจการประจำปี
2548. (อัดสำเนา)

สุภลักษณ์ อิงคนันท์. 2537. **การวิเคราะห์ความรู้ และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์**
การเกษตรเมืองกาฬสินธุ์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรียา เผ่าจินดา. 2536. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรกรทำนา อำเภอสัน**
กำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุวรรณา ธูชาติ. 2541. **วิธีวิจัยทางสหกรณ์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์.

อดิน รพีพัฒน์. 2523. **ปัญหาการพัฒนารายงานการสหกรณ์ในประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ.

ภาคผนวก ก

วิธีการให้คะแนนประเภทสหกรณ์โคนม

หมวดที่ 1 ความคิดริเริ่ม

(10 คะแนน)

ให้ประเมินจากการทำแผนกลยุทธ์ในโครงการต่าง ๆ ของสหกรณ์โดยใช้วิธีการนับจากจำนวนโครงการทั้งหมด คือ

1.1 ใน 3 ปี บัญชีย้อนหลัง ถ้าสหกรณ์มีโครงการมากกว่า 7 โครงการให้	10 คะแนน
1.2 ใน 3 ปี บัญชีย้อนหลัง ถ้าสหกรณ์มีโครงการ 6 - 7 โครงการให้	8 คะแนน
1.3 ใน 3 ปี บัญชีย้อนหลัง ถ้าสหกรณ์มีโครงการ 4 - 5 โครงการให้	6 คะแนน
1.4 ใน 3 ปี บัญชีย้อนหลัง ถ้าสหกรณ์มีโครงการ 2 - 3 โครงการให้	3 คะแนน
1.5 ใน 3 ปี บัญชีย้อนหลัง ถ้าสหกรณ์มี 1 หรือไม่มีโครงการใดให้	2 คะแนน

หมวดที่ 2 ความสามารถในการบริหาร และการจัดการสหกรณ์

(35 คะแนน)

2.1 อัตราหมุนเวียนของทรัพย์สินทั้งหมด (5 คะแนน)

1. สินทรัพย์เพิ่มขึ้นมากกว่า 3 รอบให้	5 คะแนน
2. สินทรัพย์เพิ่มขึ้นระหว่าง 2.50 - 3.00 รอบให้	4.5 คะแนน
3. สินทรัพย์เพิ่มขึ้นระหว่าง 2.01 - 2.49 รอบให้	4 คะแนน
4. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่ม 1.00 - 2.00 รอบให้	3 คะแนน
5. ลดลงระหว่าง 0.075 - 0.99 รอบให้	2.5 คะแนน
6. ลดลงมากกว่า 0.75 รอบให้	2 คะแนน

2.2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (4 คะแนน)

1. เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ให้	4 คะแนน
2. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 5 - 10 ให้	3.5 คะแนน
3. ระหว่างร้อยละ 1 - 4.99 ให้	3 คะแนน
4. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ให้	2.5 คะแนน
5. ลดลงระหว่างร้อยละ 1 - 20 ให้	2 คะแนน
6. ลดลงมากกว่าร้อยละ 20 ให้	1.5 คะแนน

2.3 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	(5 คะแนน)
1. เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ให้	4 คะแนน
2. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 5 -10 ให้	4.5 คะแนน
3. ระหว่างร้อยละ 1 - 4.99 ให้	4 คะแนน
4. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ให้	3 คะแนน
5. ลดลงระหว่างร้อยละ 1 - 20 ให้	2.5 คะแนน
6. ลดลงมากกว่าร้อยละ 20 ให้	2 คะแนน
2.4 อัตราการเพิ่มของสมาชิก	(4 คะแนน)
1. เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ให้	4 คะแนน
2. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 5 - 10 ให้	3.5 คะแนน
3. ระหว่างร้อยละ 1 - 4.99 ให้	3 คะแนน
2.5 อัตราการเพิ่มของปริมาณธุรกิจ	(4 คะแนน)
1. เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 ให้	4 คะแนน
2. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 5 - 20 ให้	3.5 คะแนน
3. ระหว่างร้อยละ 1 - 4.99 ให้	3 คะแนน
4. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ให้	2.5 คะแนน
5. ลดลงระหว่างร้อยละ 1 - 30 ให้	2 คะแนน
6. ลดลงมากกว่าร้อยละ 30 ให้	1.5 คะแนน
2.6 ร้อยละของการชำระเงินกู้ของสหกรณ์ต่อเจ้าหนี้	(4 คะแนน)
1. ชำระเงินต้นได้มากกว่าร้อยละ 85 ให้	4 คะแนน
2. ชำระเงินต้นได้มากกว่าร้อยละ 70 - 85 ให้	3.5 คะแนน
3. ชำระเงินต้นได้มากกว่าร้อยละ 60 - 69.99 ให้	3 คะแนน
4. ชำระเงินต้นได้มากกว่าร้อยละ 50 - 59.99 ให้	2.5 คะแนน
5. ชำระเงินต้นได้มากกว่าร้อยละ 1 - 49.99 ให้	2 คะแนน
6. ชำระเงินต้นไม่ได้เลย หรือได้น้อยกว่าร้อยละ 1 ให้	1.5 คะแนน
2.7 การจ่ายเงินปันผลตามหุ้น	(4 คะแนน)
1. ปันผลตามหุ้นมากกว่าร้อยละ 20 ให้	4 คะแนน
2. ปันผลตามหุ้นมากกว่าร้อยละ 10 - 20 ให้	3.5 คะแนน
3. ปันผลตามหุ้นมากกว่าร้อยละ 1 - 9.99 ให้	3 คะแนน

4. บันผลตามหุ้นมากกว่าร้อยละ 1 - 10 ให้	2.5 คะแนน
5. บันผลตามหุ้นลดลงมากกว่าระหว่างร้อยละ 10 ให้	2 คะแนน
2.8 การจ่ายเงินเจดีย์คืน	(5 คะแนน)
1. เจดีย์คืนมากกว่าร้อยละ 40 ให้	5 คะแนน
2. เจดีย์คืนระหว่างร้อยละ 20 - 40 ให้	4.5 คะแนน
3. เจดีย์คืนระหว่างร้อยละ 1 - 19.99 ให้	3 คะแนน
4. เจดีย์คืนลดลงระหว่างร้อยละ 1 - 20 ให้	2.5 คะแนน
5. เจดีย์คืนลดลงมากกว่าระหว่างร้อยละ 20 ให้	2 คะแนน
หมวดที่ 3 บทบาท และการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์	(25 คะแนน)
3.1 ความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิก และคณะกรรมการดำเนินงาน	(10 คะแนน)
3.1.1 ร้อยละของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่เจดีย์	(4 คะแนน)
(1) ร่วมประชุมใหญ่เจดีย์มากกว่าร้อยละ 70 ให้	4 คะแนน
(2) ร่วมประชุมใหญ่เจดีย์ระหว่างร้อยละ 60 - 70 ให้	3.5 คะแนน
(3) ร่วมประชุมใหญ่เจดีย์ระหว่างร้อยละ 60 ให้	3 คะแนน
3.1.2 ร้อยละของคณะกรรมการดำเนินการที่เข้าร่วมประชุมเจดีย์	(3 คะแนน)
(1) ร่วมประชุมประจำเดือนมากกว่าร้อยละ 95 ให้	3 คะแนน
(2) ร่วมประชุมประจำเดือนระหว่างร้อยละ 90 - 95 ให้	2.5 คะแนน
(3) ร่วมประชุมประจำเดือนน้อยกว่าร้อยละ 90 ให้	2 คะแนน
3.1.3 ร้อยละของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมกลุ่ม	(3 คะแนน)
(1) ร่วมประชุมกลุ่มมากกว่าร้อยละ 80 ให้	3 คะแนน
(2) ร่วมประชุมกลุ่มระหว่างร้อยละ 75 - 80 ให้	3 คะแนน
(3) ร่วมประชุมกลุ่มน้อยกว่าร้อยละ 75 ให้	2 คะแนน
3.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจของสหกรณ์	(15 คะแนน)
3.2.1 ร้อยละของสมาชิกที่ฝากเงินในสหกรณ์	(3 คะแนน)
(1) สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์มากกว่าร้อยละ 70 ให้	3 คะแนน
(2) สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์ระหว่างร้อยละ 60 - 70 ให้	2.5 คะแนน

- (3) สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์ระหว่างร้อยละ 50 - 59.99 ให้ 2 คะแนน
- (4) สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์น้อยกว่าร้อยละ 50 ให้ 1.5 คะแนน
- 3.2.2 ร้อยละของสมาชิกที่ทำธุรกิจการซื้อกับสหกรณ์ (3 คะแนน)
- (1) ทำธุรกิจมากกว่าร้อยละ 70 ของสมาชิกทั้งหมดให้ 3 คะแนน
- (2) ทำธุรกิจระหว่างร้อยละ 60 - 70 ให้ 2.5 คะแนน
- (3) ทำธุรกิจระหว่างร้อยละ 50 - 59.99 ให้ 2.5 คะแนน
- (4) ทำธุรกิจน้อยกว่าร้อยละ 50 ให้ 2.5 คะแนน
- 3.2.3 ร้อยละของปริมาณธุรกิจการซื้อที่ทำกับสมาชิก (3 คะแนน)
- (1) สหกรณ์รวบรวมซื้อผลผลิตจากสมาชิกเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 30 ของสมาชิกทั้งหมดให้ 3 คะแนน
- (2) สหกรณ์รวบรวมซื้อผลผลิตจากสมาชิกเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 10 - 30 ให้ 2.5 คะแนน
- (3) สหกรณ์รวบรวมซื้อผลผลิตจากสมาชิกเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 1 - 9.99 ให้ 2 คะแนน
- (4) สหกรณ์รวบรวมซื้อผลผลิตจากสมาชิกลดลงระหว่างร้อยละ 1 - 20 ให้ 1.5 คะแนน
- (5) สหกรณ์รวบรวมซื้อผลผลิตจากสมาชิกลดลงระหว่างร้อยละ 20 ให้ 1 คะแนน
- 3.2.4 ร้อยละของสมาชิกที่ทำธุรกิจการขายและแปรรูปกับสหกรณ์ (3 คะแนน)
- (1) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 40 ให้ 3 คะแนน
- (2) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์เพิ่มระหว่างร้อยละ 10 - 40 ให้ 2.5 คะแนน
- (3) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์เพิ่มระหว่างร้อยละ 1 - 9.99 ให้ 2 คะแนน
- (4) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์ลดลงร้อยละ 1 - 20 ให้ 1.5 คะแนน
- (5) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์ลดลงมากกว่าร้อยละ 20 ให้ 1 คะแนน
- 3.2.5 ร้อยละของปริมาณธุรกิจการขายและแปรรูปที่ทำกับสมาชิก (3 คะแนน)
- (1) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 ให้ 3 คะแนน
- (2) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์เพิ่มระหว่างร้อยละ 10 - 20 ให้ 2.5 คะแนน
- (3) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์เพิ่มระหว่างร้อยละ 1 - 9.99 ให้ 2 คะแนน
- (4) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์ลดลงร้อยละ 1 - 20 ให้ 1.5 คะแนน
- (5) สมาชิกทำธุรกิจขายและแปรรูปกับสหกรณ์ลดลงมากกว่าร้อยละ 20 ให้ 1 คะแนน

หมวดที่ 4 ความมั่นคง และฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์

(5 คะแนน)

- 4.1 อัตราการเพิ่มขึ้นของทุนดำเนินงาน (5 คะแนน)
1. เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ให้ 5 คะแนน
 2. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 5 - 10 ให้ 4.5 คะแนน
 3. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 1 - 4.99 ให้ 4 คะแนน
 4. ลดลงระหว่างร้อยละ 1 - 30 ให้ 3.5 คะแนน
 5. ลดลงมากกว่าร้อยละ 30 ให้ 3 คะแนน
- 4.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (5 คะแนน)
1. เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ให้ 5 คะแนน
 2. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 5 - 10 ให้ 4.5 คะแนน
 3. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 1 - 4.99 ให้ 4 คะแนน
 4. ลดลงระหว่างร้อยละ 1 - 30 ให้ 3.5 คะแนน
 5. ลดลงมากกว่าร้อยละ 30 ให้ 3 คะแนน
- 4.3 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (5 คะแนน)
1. ลดลงมากกว่าร้อยละ 10 ให้ 5 คะแนน
 2. ลดลงระหว่างร้อยละ 5 - 10 ให้ 4.5 คะแนน
 3. ลดลงระหว่างร้อยละ 1 - 4.99 ให้ 4 คะแนน
 4. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ให้ 3.5 คะแนน
 5. เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 1 - 20 ให้ 3 คะแนน
 6. เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 ให้ 2 คะแนน

หมวดที่ 5 การทำกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(15 คะแนน)

- 5.1 การให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกโดยสหกรณ์ (3 คะแนน)
1. มากกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด ให้ 3 คะแนน
 2. ระหว่างร้อยละ 70 - 80 ของสมาชิกทั้งหมด ให้ 2.5 คะแนน
 3. ระหว่างร้อยละ 60 - 69.99 ของสมาชิกทั้งหมด ให้ 2 คะแนน

4. ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของสมาชิกทั้งหมดให้ 1 คะแนน
- 5.2 การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรีและเยาวชนสหกรณ์ (3 คะแนน)
ให้พิจารณากิจกรรมละ 1 คะแนน ถ้าไม่มีให้ 0 คะแนน
- 5.3 การจัดบริการและส่งเสริมสวัสดิการสมาชิก (3 คะแนน)
ให้พิจารณากิจกรรมละ 1 คะแนน ถ้าไม่มีให้ 0 คะแนน
- 5.4 การส่งเสริมกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ และบริการสังคม (3 คะแนน)
ให้พิจารณากิจกรรมละ 1 คะแนน ถ้าไม่มีให้ 0 คะแนน
- 5.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (3 คะแนน)
ให้พิจารณากิจกรรมละ 1 คะแนน ถ้าไม่มีให้ 0 คะแนน

ความสามารถในการควบคุมภายใน (10 คะแนน)

สหกรณ์ที่มีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องการควบคุมภายใน สหกรณ์จะถูกตัด 10 คะแนน ดังนี้

1. มีข้อบกพร่องทางการเงิน 3 ปีบัญชีย้อนหลัง ตัด 2 คะแนน
2. มีข้อบกพร่องทางการเงิน 3 ปีบัญชีย้อนหลัง ตัด 2 คะแนน
3. มีข้อบกพร่องการควบคุมภายใน 3 ปีบัญชีย้อนหลัง โดยรวม ตัด 2 คะแนน
4. ไม่ชำระค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ 3 ปีบัญชีย้อนหลัง ตัด 2 คะแนน
5. ประสิทธิภาพในการควบคุมคุณภาพน้ำนมดิบ ตัด 2 คะแนน
6. ผิดสัญญาชำระหนี้ต่อเจ้าหน้าที่ภายนอก 3 ปีบัญชีย้อนหลัง ตัด 1 คะแนน
7. ผ่าฝืนคำสั่ง คำแนะนำ ระเบียบ นายทะเบียน 3 ปีบัญชีย้อนหลัง ตัด 1 คะแนน

(3 ปี ย้อนหลังถ้าสหกรณ์ไม่มีข้อบกพร่องดังกล่าว ตั้งแต่ 1 - 7 ให้ 10 คะแนน)

สรุปคะแนนรวมแต่ละหมวด ดังนี้		รวมคะแนน	ร้อยละ
Y1	หมวดที่ 1 ได้		
Y2	หมวดที่ 2 ได้		
Y3	หมวดที่ 3 ได้		
Y4	หมวดที่ 4 ได้		
Y	= Y1+Y2+Y3+Y4+Y5		

ที่มา: (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2547)

ภาคผนวก ข

แบบกรอกข้อมูลคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ
ประเภทสหกรณ์โคนม

ชื่อสหกรณ์	
จดทะเบียน เมื่อวันที่	
ที่ตั้งสำนักงาน เลขที่	

	ปีบัญชีสิ้นสุด 2544	ปีบัญชีสิ้นสุด 2545	ปีบัญชีสิ้นสุด 2546
จำนวนสมาชิกต้นปี (คนต่อครอบครัว)			
เพิ่มระหว่างปี (คนต่อครอบครัว)			
ลดลงระหว่างปี (คนต่อครอบครัว)			

หมวดที่ 1 ความคิดริเริ่ม

ความคิดริเริ่มในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาสหกรณ์ได้ริเริ่มโครงการอะไรใหม่ (การบริหารจัดการ หรือการดำเนินธุรกิจ) เพื่อเป็นประโยชน์แก่สหกรณ์ และสมาชิก (ให้บรรยาย หรือแนบเอกสารเพิ่มเติม)

ปีบัญชีสิ้นสุด 2544

ปีบัญชีสิ้นสุด 2545

ปีบัญชีสิ้นสุด 2546

หมวดที่ 2 ความสามารถในการบริหารและการจัดการของสหกรณ์

2.1 อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ทั้งสิ้น (รอบ)

ขายและบริการ สินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย			
--	-------	-------	-------

ปีบัญชีสิ้นสุด	ปีบัญชีสิ้นสุด	ปีบัญชีสิ้นสุด
2544	2545	2546

2.2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (%)

$$\left[\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย}} \right]$$

.....

2.3 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนทุน (%)

$$\left[\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนถาวรเฉลี่ย}} \right]$$

.....

2.4 อัตราเพิ่มของสมาชิก (%)

$$\left[\frac{\text{จำนวนสมาชิกปี 2545} - \text{จำนวนสมาชิกปี 2544} \times 100}{\text{จำนวนสมาชิกปี 2544}} \right]$$

.....

2.5 ปริมาณธุรกิจระหว่างปี (บาท)

อัตราการเพิ่มของปริมาณธุรกิจ (%) เช่นปี 2545 เท่ากับ

$$\left[\frac{\text{จำนวนสมาชิกปี 2545} - \text{จำนวนสมาชิกปี 2544} \times 100}{\text{จำนวนสมาชิกปี 2544}} \right]$$

.....

หมายเหตุ สินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย หมายถึง สินทรัพย์ทั้งหมด ณ วันต้นปีบวกด้วยสินทรัพย์ทั้งหมด ณ วันสิ้นปีของปีนั้นหารด้วย 2

กำไรจากการดำเนินงาน หมายถึง กำไรจากการดำเนินงานก่อนรายการพิเศษ ถ้าไม่มีคือ กำไรสุทธิ

ทุนถาวรเฉลี่ย คำนวณในลักษณะเดียวกันกับสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย คือ ทุนของสหกรณ์ทั้งหมด ณ วันต้นปีบวกด้วยทุนของสหกรณ์ทั้งหมด ณ วันสิ้นปีของปีนั้นหารด้วย 2

ปริมาณธุรกิจเท่ากับ ผลรวมของปริมาณธุรกิจทุกประเภทที่สหกรณ์ดำเนินการระหว่างปี ได้แก่ 1. ธุรกิจสินเชื่อ 2. ธุรกิจรับฝากเงิน 3. ธุรกิจการซื้อ 4. ธุรกิจการขาย(รวมรวมผลผลิต) 5. ธุรกิจการให้บริการ ฯลฯ

ปีบัญชีสิ้นสุด ปีบัญชีสิ้นสุด ปีบัญชีสิ้นสุด
2544 2545 2546

2.6 การชำระเงินกู้ของสหกรณ์ต่อเจ้าหนี้

2.6.1 สหกรณ์มีหนี้เงินกู้พึงชำระระหว่างปีรวม (บาท)

2.6.2 สหกรณ์ส่งคืนระหว่างปีรวม (บาท)

ร้อยละของเงินส่งคืนต่อเงินพึงชำระ

ข้อ 2.6.2

×

100

ข้อ 2.6.1

÷

.....

2.6.3 การชำระต้นเงินกู้ของสมาชิก

2.6.4 สมาชิกมีเงินกู้พึงชำระระหว่างปี(บาท)

2.6.5 สมาชิกส่งคืนระหว่างปี(บาท)

ร้อยละของสมาชิกส่งคืนต่อเงินพึงชำระ

ข้อ 2.7.2

×

100

ข้อ 2.7.1

÷

.....

2.6.6 การชำระดอกเบี้ยเงินกู้ของสมาชิก

2.6.7 ดอกเบี้ยเงินกู้ชำระระหว่างปีของสมาชิก(บาท).....

2.6.8 สมาชิกส่งคืนระหว่างปี (บาท)

ข้อ 2.7.2

×

100

ข้อ 2.7.1

÷

.....

2.7 การจ่ายเงินปันผลตามหุ้น (บาท)

2.7.1 เป็นร้อยละของกำไรสุทธิ

2.7.2 เป็นร้อยละของค่าหุ้น

2.7.3 เฉลี่ยร้อยละของเงินปันผลระยะ 3 ปี

ใช้ตัวเลข 3 ปีบัญชีสุดท้ายในข้อ 2.9.2 รวมกัน หาร 3 (.....)

2.8 การจ่ายเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจ.....

2.8.1 เป็นร้อยละของกำไรสุทธิ

2.8.2 เป็นร้อยละของปริมาณธุรกิจ

2.8.3 เฉลี่ยร้อยละของเงินเฉลี่ยคืนระยะ 3 ปี

ใช้ตัวเลข 3 ปีบัญชีสุดท้ายในข้อ 2.10.2 รวมกัน หาร 3 (.....)

หมวดที่ 3 บทบาท และการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์

**3.1 ความรู้ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิก และคณะกรรมการ
ดำเนินการ**

	ปีบัญชีสิ้นสุด 2544	ปีบัญชีสิ้นสุด 2545	ปีบัญชีสิ้นสุด 2546
3.1.1 การประชุมใหญ่			
(1) จำนวนครั้ง			
(2) ร้อยละของผู้เข้าร่วม			
(3) ร้อยละของผู้แทนเข้าร่วมประชุม โดยเฉลี่ยต่อสมาชิกทั้งหมด			
(4) ร้อยละของเฉลี่ยของผู้แทนเข้าร่วมประชุมระยะ 3 ปี ใช้ตัวเลข 3 ปีบัญชีสุดท้ายในข้อ3.1.1 (2)หรือ(3) รวมกัน หาร 3 (.....)			
3.1.2 การประชุมคณะกรรมการดำเนินการ			
(1) จำนวนคณะกรรมการดำเนินการทั้งหมด			
(2) จำนวนครั้งของการประชุม			
(3) ร้อยละของคณะกรรมการ ดำเนินการที่เข้าประชุมเฉลี่ย			
(4) เฉลี่ยร้อยละของผู้เข้าร่วมประชุมระยะ 3 ปี ใช้ตัวเลข 3 ปีบัญชีสุดท้ายในข้อ3.1.2 (3) รวมกัน หาร 3 (.....)			
3.1.3 การประชุมกลุ่ม			
(1) จำนวนครั้ง			
(2) ร้อยละของสมาชิกที่เข้า ประชุมโดยเฉลี่ย			
(3) เฉลี่ยร้อยละของผู้เข้าประชุมระยะ 3 ปี ใช้ตัวเลข 3 ปีบัญชีสุดท้ายในข้อ3.1.3 (2) รวมกัน หาร 3 (.....)			

3.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจสหกรณ์

3.2.1 การรับฝากเงินจากสมาชิก

- (1) ยอดรวมเงินฝากระหว่างปี (บาท)
- (2) จำนวนสมาชิกผู้ฝากเงินระหว่างปี(คน).....

ปีบัญชีสิ้นสุด ปีบัญชีสิ้นสุด ปีบัญชีสิ้นสุด
2544 2545 2546

คิดเป็นร้อยละของสมาชิกทั้งหมด

$$\left[\frac{\text{ข้อ 3.2.1 (2)} \times 100}{\text{จำนวนสมาชิกทั้งหมด}} \right] \dots\dots\dots$$

3.2.2 การซื้อ (การจำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร)

(1) ยอดจำหน่ายทั้งหมด (บาท)

(2) จำนวนสมาชิกที่ซื้อ (คน)

สมาชิกที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ (%)

$$\left[\frac{\text{ข้อ 3.2.2(2)} \times 100}{\text{จำนวนสมาชิกทั้งหมด}} \right] \dots\dots\dots$$

3.2.3 สมาชิกที่ซื้อ (บาท)

ธุรกิจที่ทำกับสมาชิก (%)

$$\left[\frac{\text{ข้อ 3.2.3} \times 100}{\text{ข้อ 3.2.2(1)}} \right] \dots\dots\dots$$

3.2.4 การขาย (การรวบรวมผลผลิตเพื่อขายการแปรรูป)

(1) ยอดรวมผลผลิตทั้งหมดมูลค่า(บาท)

(2) รวบรวมจากสมาชิก (คน)

สมาชิกที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ (%)

$$\left[\frac{\text{ข้อ 3.2.4(2)} \times 100}{\text{จำนวนสมาชิกทั้งหมด}} \right] \dots\dots\dots$$

3.2.5 รวบรวมจากสมาชิกมูลค่า(บาท)

ธุรกิจที่ทำกับสมาชิก (%)

$$\left[\frac{\text{ข้อ 3.2.4(2)} \times 100}{\text{ข้อ 3.2.4(1)}} \right] \dots\dots\dots$$

หมวดที่ 4 ความมั่นคง และฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์

ก. ยอดรวมสินทรัพย์ทั้งหมด(บาท)

	ปีบัญชีสิ้นสุด 2544	ปีบัญชีสิ้นสุด 2545	ปีบัญชีสิ้นสุด 2546
- ยอดรวมสินทรัพย์หมุนเวียน(บาท)			
- ยอดรวมสินทรัพย์ถาวร(บาท)			
- ยอดรวมสินทรัพย์อื่น ๆ(บาท)			
ข.ยอดรวมหนี้สิน และทุนของสหกรณ์(บาท).....			
1. ยอดรวมหนี้สินทั้งหมด(บาท)			
- ยอดรวมหนี้สินหมุนเวียน(บาท)			
- ยอดรวมหนี้สินระยะยาว(บาท).....			
- ยอดรวมหนี้สินอื่น ๆ (บาท)			
2. ยอดรวมทุนของสหกรณ์(บาท)			
- ทุนเรือนหุ้น(บาท)			
- เงินสำรอง(บาท)			
- ทุนสะสม และอื่น ๆ (บาท)			
- กำไรสุทธิประจำปี(บาท)			
4.1 อัตราการเพิ่มของทุนดำเนินการ			
$\left[\frac{\text{ทุนของสหกรณ์}}{\text{ทรัพย์สินทั้งหมด}} \times 100 \right]$			
4.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน			
$\left[\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \times 100 \right]$			
4.3 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน			
$\left[\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \times 100 \right]$			

หมวดที่ 5 การทำกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 การให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกโดยสหกรณ์

1. สหกรณ์ให้การศึกษอบรม(จำนวนครั้ง)

	ปีบัญชีสิ้นสุด 2544	ปีบัญชีสิ้นสุด 2545	ปีบัญชีสิ้นสุด 2546
2. จำนวนสมาชิกที่ได้รับการศึกษาอบรม(คน).....			
3. คิดเป็นร้อยละของสมาชิกทั้งหมด(%)			
5.2 การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรีสหกรณ์ และกลุ่มเยาวชนสหกรณ์			
1. ประเภทกลุ่มอาชีพ ได้แก่ (พืช ปศุสัตว์ ประมง ไหม หัตถกรรมในครัวเรือน หรืออาชีพ ทำกินอื่น ๆ (ระบุ).....			
จำนวนกลุ่ม			
จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม			
คิดเป็นร้อยละของสมาชิกทั้งหมด			
2. การจัดกิจกรรมกลุ่มสตรีสหกรณ์ และกลุ่มเยาวชนสหกรณ์			
จำนวนกลุ่ม			
จำนวน (คน)			
5.3 สหกรณ์จัดบริการ และสวัสดิการแก่สมาชิก			
1. จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (แห่ง).....			
2. บริการน้ำเพื่อการเกษตร (ไร่)			
3. จัดบริการไถที่ดินสมาชิก (ไร่)			
4. จัดทำแปลงสาธิต (ไร่)			
5. บริการขนส่งผลผลิต (กก.)			
6. จัดบริการอื่นๆ (ระบุ)			
7. การจัดฌาปนกิจสงเคราะห์ (เริ่มดำเนินการปี			
จำนวนสมาชิกฌาปนกิจ (คน)			
8. การสงเคราะห์ หรือส่งเสริมสวัสดิการในหมู่สมาชิก และครอบครัวระหว่างปีจำนวน (บาท)			
9. จ่ายเป็นค่าอบรม สัมมนา และการดูงานของ สมาชิกระหว่างเป็นจำนวน (บาท)			
10. สวัสดิการอื่น ๆ			

ปีบัญชีสิ้นสุด	ปีบัญชีสิ้นสุด	ปีบัญชีสิ้นสุด
2544	2545	2546

5.4 การส่งเสริมกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ และบริการสังคม

1. บริจาคเงินเพื่อกิจกรรมสาธารณะ หรือชุมชน(บาท) ระบุ

2. โครงการพิเศษเพื่อช่วยเหลือเด็ก ครอบครัว และชุมชน

2.1 โครงการ ซี ซี เอฟ

- จำนวนเด็กในโครงการ(คน)

- ให้ความช่วยเหลือเด็กมูลค่า(บาท)

- ให้บริการแก่ครอบครัว(บาท)

- ให้บริการแก่ชุมชน(บาท)

2.2 โครงการอาหารเสริมกล้วยน้ำว้า

- จำนวนเด็กที่ได้รับการบริการ (คน).....

3. กิจกรรมอื่น ๆ (ระบุ)

1.

2.....

3.....

5.5 กิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มี หรือ ไม่มีกิจกรรม)

1. การปลูกพืชโดยวิธีธรรมชาติโดยไม่ใช้สารเคมี.....

2. การรักษาความสะอาดแหล่งน้ำ และชุมชน.....

3. การกำจัดและสิ่งปฏิกูล.....

4. การจัดทำโครงการปลูกป่า.....

5. จัดอบรมสมาชิกในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....

6. การจำหน่ายผลิตผลเกษตร โดยวิธีธรรมชาติ.....

7. กิจกรรมอื่น ๆ

ความสามารถในการควบคุมภายใน

1. ทางการเงิน	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี
2. ทางบัญชี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี

3. การควบคุมภายใน	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี
4. ไม่ชำระค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ฯ ชำระ/ไม่ชำระ	ชำระ/ไม่ชำระ	ชำระ/ไม่ชำระ	ชำระ/ไม่ชำระ
5. ประสิทธิภาพในการควบคุม			
คุณภาพน้ำนมดิบ	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี
6. ผิดสัญญาต่อเจ้าหน้าที่ภายนอก	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี
7. ผ่าฝืนคำสั่งคำแนะนำ			
ระเบียบ นายทะเบียน	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี

หมายเหตุ - ปีบัญชีสิ้นสุด ปีสุดท้าย หมายถึง 31มีนาคม 2546, 30 เมษายน 2546, 30 มิถุนายน 2546, 30 กันยายน 2545, 31 ธันวาคม 2545 ฯลฯ
- แล้วแต่ปีบัญชีสิ้นสุด ของสหกรณ์นั้น ๆ
- ความคิดริเริ่มโปรดแนบเอกสารอันเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมาประกอบ
 รายงาน

ที่มา: (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2547)

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของ
สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

เลขที่แบบสอบถาม.....

ชื่อ - นามสกุล เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว)

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

วันที่ให้ข้อมูล..... เดือน..... พ.ศ.

ตอนที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ ☐ 1 ชาย ☐ 2 หญิง
2. อายุ ปี
3. อาชีพหลัก..... อาชีพเสริม.....
4. ระดับการศึกษา
☐ 1 ระดับประถมศึกษาตอนต้น ☐ 2 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย
☐ 3 ระดับมัธยมศึกษา ☐ 4 ระดับปวช.หรือปวส.
☐ 5 อื่น ๆ (ระบุ).....
5. สถานภาพสมรส
☐ 1 โสด
☐ 2 สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน
☐ 3 สมรสแล้วหย่าร้าง
6. ท่านเป็นสมาชิกสหกรณ์มาแล้ว.....ปี

ตอนที่ 2

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- 1. ปัจจุบันท่านมีจำนวนโคนมทั้งหมด.....ตัว
- 2. ปริมาณน้ำนมดิบเฉลี่ยที่ได้รับ.....กิโลกรัมต่อวัน
- 3. จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ช่วยเหลือในการเลี้ยงโคนม.....คน
จำนวนแรงงานจ้างในการเลี้ยงโคนม.....คน อัตราค่าจ้างวันละ.....บาทต่อคน
- 4. ท่านขายน้ำนมดิบให้หน่วยงานใด
☐ 1 สหกรณ์ทั้งหมด ☐ 2 พ่อค้า ☐ 3 ทั้งสหกรณ์และพ่อค้า
- 5. รายได้จากการผลิตน้ำนมดิบ.....บาทต่อเดือน
- 6. รายจ่ายในการเลี้ยงโคนมทั้งหมด คิดเป็นมูลค่า.....บาทต่อเดือน
- 7. เงินออม.....บาท
- 8. หนี้สินทั้งหมด.....บาท

8.1 ปัจจุบันท่านมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งใด

- ☐ 1 สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด จำนวนเงิน บาท
- ☐ 2 กลุ่มเกษตรกร จำนวนเงิน บาท
- ☐ 3 กองทุนหมู่บ้าน จำนวนเงิน บาท
- ☐ 4 ธนาคารพาณิชย์ จำนวนเงิน บาท
- ☐ 5 นอกกระบบ (เพื่อน ญาติ นายทุนเงินกู้) จำนวนเงิน บาท

8.2 ท่านชำระค้เงินกู้ตามกำหนดระยะเวลาหรือไม่

- ☐ ชำระตามกำหนดเวลา (ข้ามไปทำข้อ 9)
- ☐ ไม่ชำระตามกำหนดเวลา (ทำต่อข้อ 8.3)

8.3 สาเหตุใดที่ท่านชำระเงินไม่ตรงเวลาที่กำหนด

9. ทรัพย์สินทั้งหมด บาท (โดยประมาณ)

ตอนที่ 3
ข้อมูลด้านสังคม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ปัจจุบันท่านมีตำแหน่งใดภายในสหกรณ์

☐ 1 สมาชิก	☐ 2 หัวหน้ากลุ่ม
☐ 3 คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์	☐ 4 ประธานสหกรณ์
☐ 5 เจ้าหน้าที่สหกรณ์	☐ 6 อื่น ๆ

2. สาเหตุใดที่ท่านเป็นสมาชิกสหกรณ์

☐ 1 สมัยครใจหรือเลื่อมใสในสหกรณ์	☐ 2 ต้องการทำธุรกิจกับสหกรณ์
☐ 3 ใกล้บ้าน สะดวกในการติดต่อ	☐ 4 อื่นๆ (ระบุ).....

3. ท่านเคยได้รับข่าวสารจากสหกรณ์หรือไม่

☐ 1 ได้รับทุกครั้ง	☐ 2 ได้รับบางครั้ง	☐ 3 ไม่เคยได้รับ

4. ท่านได้รับข่าวสารจากสหกรณ์ในรูปแบบใด

☐ 1 จดหมายข่าว
☐ 2 หัวหน้ากลุ่ม หรือ จากการพูดคุย
☐ 3 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของรัฐ และเอกชน
☐ 4 อื่น ๆ (ระบุ).....

5. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์มากน้อยเพียงใด

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ทางเลือกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์มาจากการตัดสินใจของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์			
2. สหกรณ์ควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน			
3. การประชุมจะช่วยให้สมาชิกสหกรณ์โคนมได้แสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกท่านอื่น			
4. การที่สมาชิกสหกรณ์โคนมจะประสบผลสำเร็จต้องอาศัยสมาชิกสหกรณ์เข้าดำเนินกิจกรรม			

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์			
6. ในการดำเนินกิจกรรมใดก็ตามให้บรรลุผลสำเร็จ สมาชิกสหกรณ์ต้องมีการวางแผนและแบ่งงานกันทำ ช่วยกันคิด และตัดสินใจ			
7. การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมจะไม่ผิดพลาด เมื่อสมาชิกสหกรณ์เินมช่วยกันคิดและตัดสินใจ			
8. สมาชิกจะได้รับความรู้วิชาการเกษตรและเคหะกิจเกษตร เมื่อเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์เินม			
9. การที่จะทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ และมีชื่อเสียงมีความเป็นปึกแผ่น สมาชิกสหกรณ์ควรมีความรู้สึกร่วมกันเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่			
10. สหกรณ์ต้องทำธุรกิจให้ได้กำไรสูงสุดเสมอ			
11. กิจกรรมของสมาชิกสหกรณ์ที่สมาชิกช่วยกันทำ ต้องก่อให้เกิดรายได้ และผลตอบแทนแก่สมาชิกสหกรณ์เสมอ			
12. สหกรณ์ควรจะได้รับเชื่อมั่นนับจากบุคคลภายนอกที่มีใช้สมาชิกของสหกรณ์ด้วย			

6. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
1. การเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี			
2. ท่านถือหุ้นตามระเบียบสหกรณ์			
3. การเข้าร่วมประชุมกลุ่ม			
4. การเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม			

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
5. การเข้าร่วมประชุมและอบรมความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์			
6. สหกรณ์ประสบปัญหาน้ำนํมดิบคุณภาพต่ำ ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหา (โดยการรีดนมให้ถูกต้องตามวิธีการรีดนมให้สะอาด)			
7. ท่านเคยเสนอความคิดในการแก้ไขปัญหาราคาน้ำนํมดิบ			
8. ท่านเคยเสนอความคิดแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสหกรณ์ในที่ประชุมกลุ่ม หรือประชุมใหญ่			
9. ถ้าท่านมีเงินเหลือ ก็จะไปถือหุ้นกับสหกรณ์เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากระเบียบที่กำหนด			
10. ท่านเคยเสนอความคิดในการแก้ไขปัญา และการตลาดของนมพาสเจอร์ไรส์ นมยู.เอช.ที. นมเปรี้ยวพร้อมดื่ม โยเกิร์ต เนย ไอศกรีม (หรือ อย่างใดอย่างหนึ่ง)			
11. เคยแนะนำให้เพื่อนสมาชิกนำเงินที่เหลือเก็บเหลือใช้มาถือหุ้นกับสหกรณ์			
12.ในวันพิเศษ เช่น วันสหกรณ์แห่งชาติทุก ๆ ปี วันครบรอบวันเกิด ท่านจะถือหุ้นเพิ่มขึ้นจากที่เคยปกติ			

7. การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นผู้ให้คำแนะนำในการทำพันธุ์ประวัติโคนมแก่ท่าน			
2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นผู้ให้บริการตรวจโรคโคนมของท่านเป็นประจำทุกปี			

การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่	มาก	ปานกลาง	น้อย
3. ท่านสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ มาประยุกต์ใช้ หรือปฏิบัติได้จริง			
4. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ จะอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ท่านทราบอย่างละเอียด เมื่อเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติหน้าที่ที่ฟาร์มของท่านหรือที่สำนักงาน			
5. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต เช่น เวชภัณฑ์ อาหารโคนม น้ำเชื้อพ่อพันธุ์ดี ฯลฯ ที่มีคุณภาพให้แก่ท่าน			
6. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นแหล่งความรู้แก่ท่านซึ่งจะนำข่าวสารความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมมาให้ท่านอยู่เป็นประจำ			
7. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นผู้ให้ข้อมูลแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพแก่ท่าน			
8. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นผู้จัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่มีราคาเหมาะสมให้แก่ท่าน			
9. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นผู้แนะนำวิธีการใช้เวชภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับโคนมอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ			
10. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ให้คำชี้แนะในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคแก่ท่านได้ตลอดเวลา			
11. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นผู้ประสานงานไปยังนักวิชาการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือท่านได้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถช่วยท่านได้			

การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่	มาก	ปานกลาง	น้อย
12. เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ เป็นผู้ให้บริการทำคลอดแม่โคนมแก่สมาชิก ในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถแก้ไขได้			

ตอนที่ 4

ข้อมูลเรื่องอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ปัญหาด้านการผลิต
- ☐ ไม่มี

☐ มี ระบุ
2. ท่านต้องการให้สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือหรือไม่ ถ้าต้องการมีอะไรบ้าง
- ☐ ไม่มี

☐ มี ระบุ
3. ท่านต้องการให้สหกรณ์ช่วยเหลือหรือไม่ ถ้าต้องการมีด้านใดบ้าง
- ☐ ไม่มี

☐ มี ระบุ
4. ท่านต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือหรือไม่ ถ้าต้องการมีด้านใดบ้าง
- ☐ ไม่มี

☐ มี ระบุ
5. ข้อเสนอแนะ
-
-
-
-

ภาคผนวก ง

บทสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลของคณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ของ สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

บทสัมภาษณ์ของคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

1. คณะกรรมการดำเนินการมีกระบวนการคัดเลือกอย่างไร
2. ขอบเขตในการรับผิดชอบของงานในตำแหน่ง อันได้แก่ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และอำนาจในการตัดสินใจที่คณะกรรมการดำเนินการมีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ
 - 2.1 หน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจในการตัดสินใจของคณะกรรมการดำเนินการที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ อะไรบ้าง
 - 2.2 ใครเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดในสหกรณ์ และในการตัดสินใจแต่ละครั้งทันต่อเหตุการณ์ หรือไม่ อย่างไร
 - 2.3 ผลของการตัดสินใจแต่ละครั้งบรรลุเป้าหมายในระดับไหน หวังพอใจเพียงใด มีอุปสรรคอะไรที่มีผลต่อการตัดสินใจบ้าง
 - 2.4 หากต้องการจัดทำโครงการขึ้นมา 1 โครงการ จะมีลำดับขั้นตอนการทำงานอย่างไร (การพิจารณาอนุมัติต้องผ่านใครบ้าง มีการแบ่งงานหรือมอบหมายงานอย่างไรบ้าง)
 - 2.5 ในทางปฏิบัติเป็นอย่างไร
3. สหกรณ์มีการจัดการอย่างไร เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ
 - 3.1 หลักการจัดการเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันของแต่ละฝ่าย
 - 3.2 หลักการจัดการเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ กับสมาชิกสหกรณ์
4. คาดว่าสหกรณ์ในอนาคต จะมีแนวโน้มเป็นอย่างไร (ด้านการขยายงาน และด้านการตลาด)
5. การเข้าร่วมประชุมของสมาชิก เมื่อมีการนัดหมายในแต่ละครั้งเป็นอย่างไร (การให้ความร่วมมือเข้าประชุม และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากน้อยเพียงใด)
6. สหกรณ์มีวิธีการประชาสัมพันธ์ อบรม เผยแพร่ข่าวสารให้สมาชิกอย่างไร และผลตอบรับที่ได้เป็นอย่างไร
7. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ประสบความสำเร็จ
8. อะไรที่เป็นจุดแข็ง ที่สร้างความมั่นคงให้แก่สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ
9. อะไรที่เป็นจุดอ่อน ที่สร้างความเสียเปรียบให้แก่สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

10. อะไรที่เป็นโอกาส ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ
11. อะไรที่เป็นอุปสรรค ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสหกรณ์ ในการสร้างความก้าวหน้าให้แก่สหกรณ์

บทสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

1. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ต่อสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

1.1 บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อสหกรณ์อะไรบ้าง

1.2 ในฝ่ายงานของเจ้าหน้าที่แต่ละท่านมีการจัดสายงานอย่างไร แบ่งออกเป็นกี่ระดับ

1.3 ในทางปฏิบัติเป็นอย่างไร มีการประสานงานกับฝ่ายใดบ้าง และการประสานงานส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไรบ้าง

1.4 ในฝ่ายงานของเจ้าหน้าที่แต่ละท่านมีกระบวนการตัดสินใจอย่างไร และผลการตัดสินใจอยู่ในเกณฑ์ใดเป็นส่วนมาก

2. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ประสบความสำเร็จ

3. อะไรที่เป็นจุดแข็ง ที่สร้างความมั่นคงให้กับสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

4. อะไรที่เป็นจุดอ่อน ที่สร้างความเสียเปรียบให้แก่สหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ

5. อะไรที่เป็นโอกาส ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์โคนมหนองโพ ฯ ในอนาคต

6. อะไรที่เป็นอุปสรรค ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสหกรณ์ ในการสร้างความก้าวหน้าให้แก่สหกรณ์

ภาคผนวก จ

เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์การเกษตร และเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน

ตารางที่ 10 เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์การเกษตร

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์						คะแนนรวม 3 ตัวแปร	
ทุนดำเนินงาน	ปริมาณธุรกิจ		สมาชิก		ขีดขนาดสหกรณ์		
ช่วงข้อมูล	คะแนน	ช่วงข้อมูล	คะแนน	ช่วงข้อมูล	คะแนน	ช่วงคะแนน	ขนาด
(หน่วย : บาท)	(1)	(หน่วย : บาท)	(2)	(หน่วย: บาท)	(3)	รวม (1) + (2) + (3)	สหกรณ์
0	0	0	0	0	0		
> 0 - 22,000	1	> 0 - 44,000	1	1 - 22	1		
> 22,000 - 59,800	2	> 44,000 - 120,000	2	23 - 40	2		
> 59,800 - 163,000	3	> 120,000 - 328,000	3	41 - 73	3		
> 163,000 - 443,000	4	> 328,000 - 890,000	4	74 - 134	4	1 - 6	เล็กมาก
> 443,000 - 1,200,000	5	> 890,000 - 2,420,000	5	135 - 244	5	7 - 12	เล็ก
> 1,200,000 - 3,270,000	6	> 2,420,000 - 6,580,000	6	245 - 445	6	13 - 18	กลาง
> 3,270,000 - 8,800,000	7	> 6,580,000 - 17,900,000	7	446 - 810	7	19 - 24	ใหญ่
> 8,800,000 - 24,150,000	8	> 17,900,000 - 49,000,000	8	811 - 1,480	8	25 - 30	ใหญ่มาก
> 24,150,000 - 66,000,000	9	> 49,000,000 - 132,000,000	9	1,481 - 2,700	9		
> 66,000,000	10	> 132,000,000	10	> 2,700	10		

ที่มา: (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545)

ตารางที่ 11 เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์การเกษตร

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ขนาด เล็กมาก	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่มาก	โดยรวม
1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง							
1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	2.80	2.51	2.16	1.46	1.52	1.52
1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	2.31	2.13	1.89	1.27	1.32	1.32
2. อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้							
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.44	0.70	0.96	1.87	1.76	1.76
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์							
3.1 อัตราหมุนของสินค้า	ครั้ง	32.61	25.64	42.52	43.32	13.23	16.05
3.2 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน	11.19	14.29	8.58	8.43	27.59	22.74
3.3 อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น	รอบ	3.84	2.66	3.25	1.14	0.45	0.54
3.4 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น	ร้อยละ	386.93	271.77	330.62	116.94	47.40	55.74
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร							
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	6.32	10.95	11.84	4.38	3.76	3.88
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนลงทุน	ร้อยละ	16.71	19.35	23.02	12.95	10.34	10.70
4.3 อัตราผลตอบแทนขั้นต้น	ร้อยละ	3.91	7.00	8.10	9.92	16.80	15.10
4.4 อัตราค่าใช้จ่าย	ร้อยละ	98.36	95.97	96.42	96.26	92.06	93.03
4.5 อัตรากำไรสุทธิ	ร้อยละ	1.65	4.12	3.64	3.84	8.30	7.25

ที่มา: (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545)

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

1. นายทองยศ	มุลนาค	คณะกรรมการดำเนินงาน
2. นางสุจิตรา	เกรียงหิรัชัย	เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการและงานบุคคล
3. นางสาวปิยะนุช	ทองอยู่	เจ้าหน้าที่ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายผลิต ฯ
4. นายปิยวัฒน์	ชัดเจนกิจ	เจ้าหน้าที่ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายเงินกู้ และออมทรัพย์
5. นายเจริญชัย	แซ่ลี	เจ้าหน้าที่พนักงานสัตวาล

